

OCTOGON

ARCHITECTURE
& DESIGN

9 771 41 852 20021
1 400 Ft
www.octogon.hu
2014/6. SZÁM 1450 Ft
Előfizetőknek: 1250 Ft

LOMIS PIAC BARCELONÁBAN | TORONYHÁZ ANGOLÁBAN | MELLÉKLET: VÁRKERT BAZÁR
ROZSDA DÉL-LONDONBAN | NYARALÓ A KISALFÖLDÖN | FTC-STADION | NOVÁ TERASA KASSÁN
INTERJÚ SERGIO RODRIGUES-ZEL | MAZEL TOV | TERMINAL | PINTXOCLUB PÁRIZSBAN

LAPUNK TÁMOGATJA AZ:

nva
Nemzeti Kulturális Alap

Be light Kft.
H-1025 Budapest
Szépvölgyi út 146
www.belight.hu

be light!

Simes, sustainable and innovative outdoor light,
celebrating the shapes of contemporary architecture.

www.simes.com

office & retail

Eddig elkészült 220 000 m² iroda és üzlethelyiség

az utolsó csavarig

BLOOMBERG • NESPRESSO • JOHNSON & JOHNSON • KOTRA • BMW • NORMARK
BERLIN CHEMIE • KÜHNE+NAGEL • SOUTH STREAM • UPS • CASATI HOTEL
UPS • LUFTHANSA • AGCO • HEINEKEN • TRANSCOM • BRITISH TELECOM
KLM • INVITEL • DM • HP • IBM • MERCK • EXPEDITORS • OMY • GSK
SUPERSHOP • FIRST CLIENTS • ESTEÉ LAUDER • ECHO • VAN GRAAF
PEEK & CLOPPENBURG • RECKITT BENCKISER • COLLIERS INTERNATIONAL
EXTREME DIGITAL • DECOR FLOOR • H&M • NOTEBOOK.HU • MEDIA MARKET
IANA • AXA • GURU • FIBERNET • NUMBER ONE • KRIZIA • SAP • VERTIS
PANASONIC • SOLAR CAPITAL • SUZUKI • NORTHLAND • ELECTRO WORLD
SHELL • MAX CITY • PWC • GSK • SASCH • TELEPERFORMANCE • CETELEM

FITOUT®
AZ UTOLSÓ CSAVARIG

FIT-OUT International Kft. | 1138 Budapest, Révész utca 25.
+36 1 705 8773 | info@fitout.hu | www.fitout.hu

the
lighting
bible®
OUT NOW!

Available as
a tablet app for
iPad or Android.
Free to download
in the store.

10 New
Collection
2014-2015

discover new catalogue & new collections at deltalight.com

b^e light!

H-1025 Budapest,
Szépvölgyi út 146.

www.belight.hu

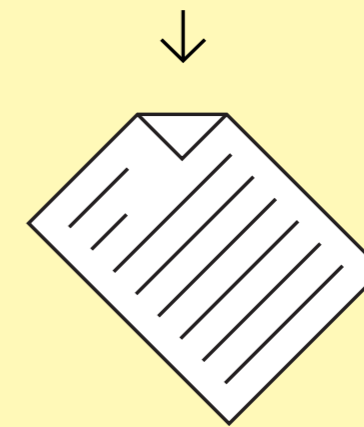
 DELTALIGHT®

OCTOGON
ARCHITECTURE
& DESIGN

www.octogon.hu

TETSIK AMIT CSINÁLUNK?
LÉGY ELŐFIZETŐ!

10 lapszám	12 325 Ft
10 lapszám diákoknak, Facebook lájkolóinknak	10 875 Ft
10 lapszamos digitális előfizetés	8 500 Ft
Régi lapszámaink 1450 Ft helyett	1 000 Ft

Rendelésed leadhatod weben: www.octogon.hu/elofizetes
e-mailen: megrendelem@octogon.hu
telefonon: +36 30 510 8888
digitális előfizetés: www.dimag.hu
www.digitalstand.hu

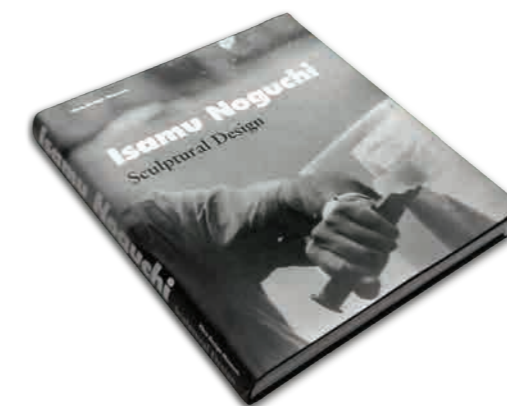
Zöldek vagyunk! Budapestre bringás futárokkal küldjük a lapokat.
Csomagküldés, külföldi postázás esetén a postaköltséget felszámítjuk.

A point zero ÉS AZ OCTOGON KÖZÖS
NYEREMÉNYJÁTÉKA!

Előfizetőink között egy
ISAMU NOGUCHI – SCULPTURAL DESIGN
című könyvet sorsolunk ki
a POINT ZERO felajánlásával.
A 2014/6. lapszám előfizetői
nyereményjátékának nyertese:

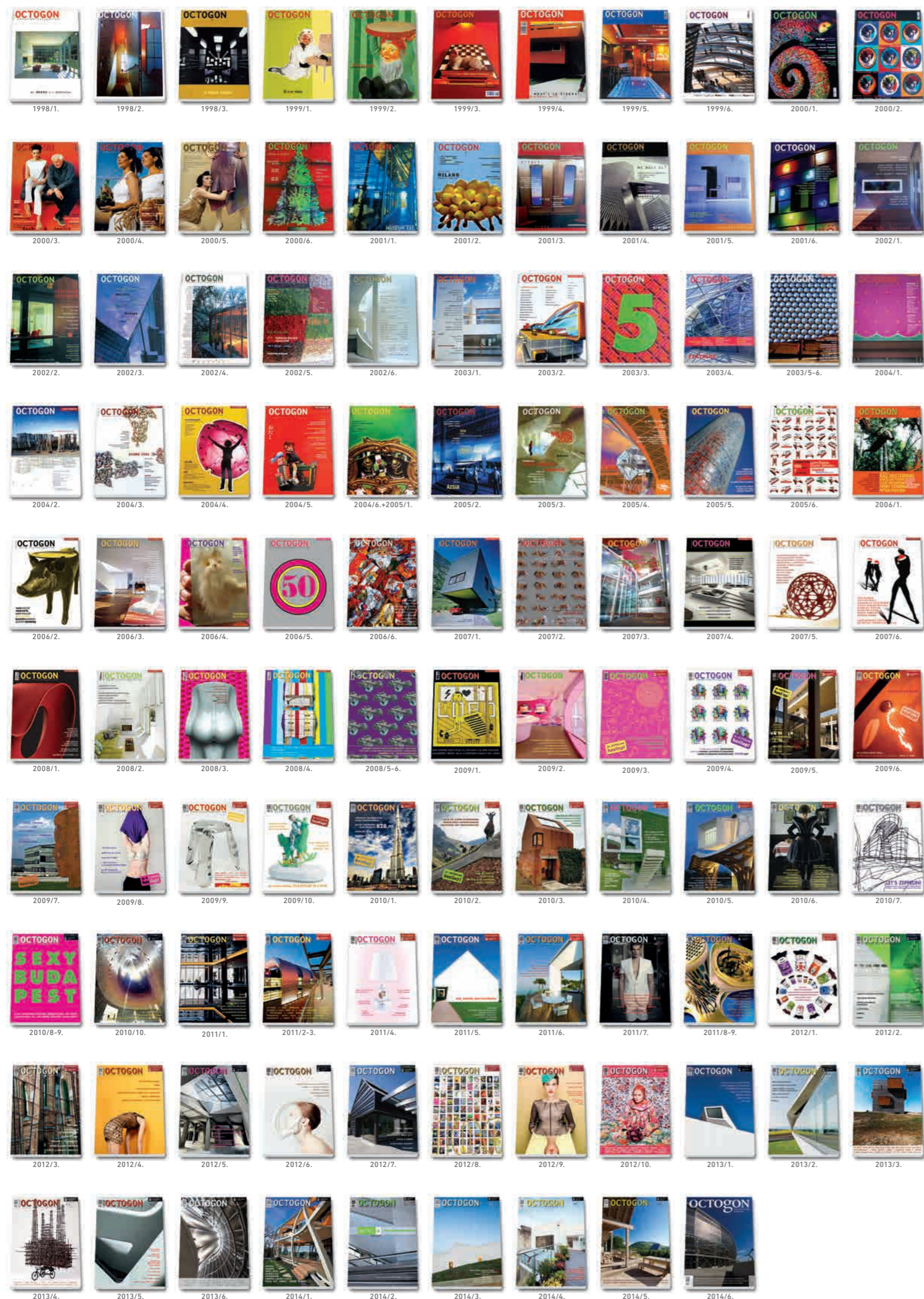
→ **Takács Róbert - Budapest**

GRATULÁLUNK!

www.pointzero.hu
H-1025 Budapest, Szépvölgyi út 92/G.

point
zero

A 2014/6. **OCTOGON** ARCHITECTURE & DESIGN MAGAZINT KERESD

a hírlapárusoknál, Tesco–Auchan hipermarketekben,
Agip benzinkutakon és az alternatív árusítóhelyeken!
Valamint elérhető digitális változatban is!

V. kerület
EUGA – BUDAPESTI
ÉPÍTÉSZETI KÖZPONT

1052 Budapest,
Petőfi Sándor utca 5.

VI. kerület
IRÓK BOLTJA

1061 Budapest,
Andrássy út 45.

IX. kerület
MŰVÉSZETEK PALOTÁJA

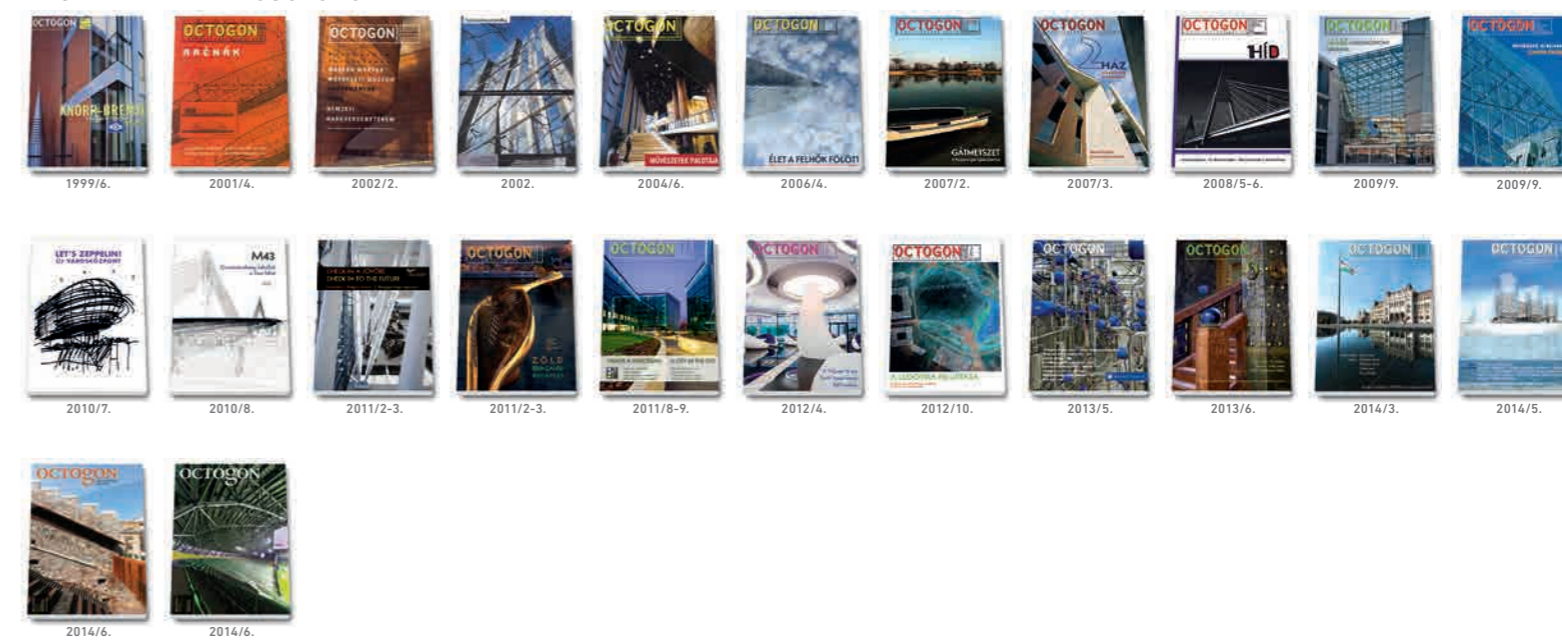
1095 Budapest,
Komor Marcell utca 1.

XIV. kerület
TERC SZAKKÖNYVESBOLT

1149 Budapest,
Pillangó park 9.

ÉPÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ MELLÉKLETEK

ÉPÍTŐIPAR-ÉPÍTÉSZET MELLÉKLETEK

MILÁNÓ MELLÉKLETEK

LAKÁSTREND MELLÉKLETEK

AUTÓS ÉS KERÉKPÁROS MELLÉKLETEK

DIVAT/DESIGN MELLÉKLETEK

KÜLFÖLDI MELLÉKLETEK

BETŰK ÉS KÉPEK

1998-ban, néhány hónappal az Origo internetes oldal indulása után, ugyanakkor néhány hónappal az Index című internetes oldal debütálása előtt megjelent az OCTOGON magazin első lapszáma, Architecture & Design alcímmel. Az útelágazások időszaka volt ez. Ezredvég, egy új korszak hajnala és valami vége. A papíron, nyomtatva megjelent magazin alapítói úgy gondolták, hogy a kortárs tárgykultúra és építőművészet gazdagságáról egy gutenbergiánus forma képes megfelelő módon szólni. Száztizethárom lapszámmal, tizenhat évvel és néhány százmillió weboldallal később az OCTOGON magazin szerkesztői, olvasói és minden közreműködője számára ez a meggyőződés talán erősebb, mint valaha. Nyomatott magazint készíteni, szöveget húzni, fotót, terjedelmet választani, dönteni, dönteni, képméretet igazítani, korrektúrázni, aztán megint korrektúrázni, imprimatúrát a nyomdába küldeni, nyomdászokkal beszélgetni, retusálni, szint állítani, kromalint, később proofot aláírni, végül a kötészetről a szerkesztőségbe érkezett első példányok kihajtott oldalai közé az orrot mélyen benyomva hatalmasat szippantani, sőt sóhajtani, az elvégzett munkát kézbe adni, kézbe venni különös kegy. Kegyelmi állapot. Szerkesztés közben gyakran találkozni olyan huszonéves fiatalemberekkel, tehetséges, sokat dolgozó fotósokkal, szerzőkkel, akiknek soha életében még egyetlen képe, sora sem jelent meg nyomtatásban. Minden, amit eddig alkottak szervereken, digitális pixeleken, egyekben-nullákban kódolva létezik. Látni őket, hogy hirtelen, ott a szemünk láttára válnak felnőtté, ott a mi asztalaink mellett szippantanak bele először a saját cikkük, kinyomatott fotójuk festékének illatába, ugyanakkor különös kegy. Kegyelmi állapot.

Ugyanakkor az is fontos, hogy ez az új korszak tálly másképpen fogyasztja és alkotja újra a vizuális tartalmat. A képkalkítás forradalma nem pusztán a formatervező, építész munkáját forradalmasította, hanem az egész kultúrát átformálta. Évek óta érzik a magazin munkatársai, hogy ezen a téren a megújulás elodázhatatlan.

Az elmúlt tizenhat évben Gerhes Gábor grafikusművész első grafikai tervének adaptálásán, igazításán vagy tucatnyi grafikus dolgozott. Amikor új munkatárs érkezett, mindig voltak észrevételei, megszívlelendő ötletei. Egyfajta organikus alakulás volt ez, ami alapvető arculati elemeket nem érintett, ugyanakkor, ha valaki kézbe vesz, összehasonlít egy-egy korai, illetve mostani lapszámot, akkor hatalmas eltéréseket észlel. A netes kultúra, kép- és szövegfogyasztás hatására a kép- és szövegarány is változott. Tisztult a rovatszerkezet, illetve a korai magyar-angol nyelvű változatok után, az angol nyelv kivezetésével egészen más hasábvonalak, belső ritmusok jöttek létre. A korai lapszámok progresszív, kísérletező grafikai arculata arra sem volt igazán alkalmas, hogy évi nyolc-tíz megjelenés esetén minden egyes számában egyenletes színvonalat lehessen újraalkotni, ehhez sokkal nagyobb grafikai stábra volna szükség. Három dolog nem változott az évek során: a fejléc megjelenése, a lap címe, illetve a magazin mérete.

Nem árulunk el nagy titkot azzal, hogy több alkalommal konzultáltunk a lap arculatának radikálisabb áttervezésén, de átütő erejű eredményre nem jutottunk.

Az év elején a szerkesztőségben új grafikus állt munkába. Tíz éves volt, amikor az első OCTOGON megjelent. Március óta egy új arculaton dolgozunk, amely ebben a lapszámban, illetve a hozzá tartozó mellékletekben mutatkozik be. Sokat fogunk erről a jövőben beszélni... a Szerk.

KIADJA / Publisher
© **Octo** PUBLISHING Kft.
1025 Budapest, Szépvölgyi út 146.
Tel.: (+36-30) 510-8888
E-mail: info@octogon.hu

SZERKESZTŐSÉG / Editorial Office
FŐSZERKESZTŐ / Editor-in-Chief
Bojár Iván András
(ivan.bojar@octogon.hu)

VEZETŐ SZERKESZTŐ / Top Editor
Martinkó József
(josef.martinko@octogon.hu)

SZERKESZTŐ / Editor
Molnár Szilvia
(szilvia.molnar@octogon.hu)

OCTOGON ONLINE SZERKESZTŐ
Editor of OCTOGON Online
Katona Sándor
(sador.katona@octogon.hu)

ROVATSZERKESZTŐ / Editor
Farsang Barbara, Ifj. Gárdonyi László,
Kaplár F. Krisztina
(info@octogon.hu)

ÁLLANDÓ MUNKATÁRSÁK
Correspondents
Csikós Gábor, Farkas Orsolya,
Kovács Péter, Petrik Rita,
Szépvölgyi Viktória,
Tanai Csilla, Vadas József

KÜLFÖLDI LEVELEZŐK
Foreign correspondents
Bansar Mohamed (Casablanca)
Cser Brigitta (Barcelona)
Kay Szakall von Losonc (Basel)
Matúz Melinda (Hollandia)

MÉDIA ÉS KOMMUNIKÁCIÓS SZERVEZŐ
Media and Communication Organizer
Bencsik Klára

GRAFIKAI TERVEZÉS / Graphic Design
LAPTERV / Layout Design
Sólymos Ágnes Eszter
grafikus@octogon.hu

ÉRTÉKESÍTÉS, HIRDETÉS / Advertising Sales
hirdetes@octogon.hu

ÉRTÉKESÍTÉSI IGAZGATÓ / Head of Sales
Tópercer Attila
attila.topercer@octogon.hu

KIEMELT ÜGYFÉLKAPCSOLATI MENEDZSER
Key Account Manager
Bucsay Orsolya
orsolya.bucsay@octogon.hu

KIEMELT ÜGYFÉLKAPCSOLATI MENEDZSER
Key Account Manager
Várszegi Csilla
csilla.varszegi@octogon.hu

FOTÓ-ELŐKÉSZÍTÉS, CTP, NYOMÁS ÉS KÖTÉS
Printed by
Mester Nyomda
Felelős vezető: Anderle Lambert

ISSN 1418-5229

TERJESZTÉS / Distributed by
Magyarország: Lapker Rt.
Románia, Szerbia, Szlovákia: Color Interpress Kft.

Országos könyvterjesztő hálózatok
és alternatív terjesztőhelyek (ld. 5. oldal)
A hirdetések tartalmáért
szerkesztőségünk nem vállal felelősséget.

Lapunkat rendszeresen szemlézi a megújult

www.observer.hu

Borító: FTC-stadion
Fotó: Bujnovszky Tamás

8 ÉPÍTÉSZ RANDOM 10 KÜLFÖLD

10 CSER BRIGITTA, NÉMETH BALÁZS:
TRÜKKÖS TÜKRÖS
Els Nous Encants Vells: új használtcikk-piac
Barcelonában
Fermín Vázquez/b720

14 CSER BRIGITTA, NÉMETH BALÁZS:
TORONYIRÁNT
Lubango Center, Angola
Pedro Appleton

22 MOLNÁR SZILVIA:
UNALOMÚZÓK
Új városrész Kassán
Vallo Sadovsky Architects

22 MATÚZ MELINDA:
KÍSÉRLETEZŐ SZELLEMBEN
Kew House Dél-Londonban
Piercy&Company Architects

32 ITTHON

32 MARTINKÓ JÓZSEF:
KIMAXOLVA
Nyaraló a Kisalföldön
Tóth Project Építésziroda

36 MOLNÁR SZILVIA:
BALANSZ
Hello Wood 2014

45 MELLÉKLET ← |

VÁRKERT BAZÁR
REKONSTRUKCIÓ

22 MARTINKÓ JÓZSEF:
ERKÖLCS, ERŐ, EGYETÉRTÉS
S.A.M.O. Tervező
és Ingatlanfejlesztő Kft.

72 MIN DOLGOZIK?

FARSANG BARBARA ROVATA
Földes László (Földes és Társai Építésziroda Kft.)
Kendik Géza (Studio A4 Építésziroda)
Skardelli György (KÖZTI Zrt.)

76 DESIGN

76 MOLNÁR SZILVIA:
ÁTLÉNYEGÜLÉS
Kortárs szakrális tér Vácott
Kiss Zsombor Krisztián

80 EGY LEGENDA RIO DE JANEIRÓBÓL
Sergio Rodrigues-*zel*
Prepeliczay-Frey Mónika beszélgetett

84 MIÉRT ÉPPEEN SUDACA?
Soós Bori interjúja Fermín Indavere
formatervezővel

88 KKK 92 DESIGN RANDOM

94 SZÉPVÖLGYI VIKTÓRIA:
PONTOZÁSSAL GYŐZÖTT
Nagy Dániel

96 MOLNÁR SZILVIA:
EXPEDÍCIÓ UV-LÁMPÁVAL
Borzák Márton

97 RÉZ LOLA:
AMERIKÁS MAGYAR
Belvárosi klasszikus-modern
Sallói Csilla, Zala Andrea (Insidesign)

92 DESIGNLOKÁTOR

100 MIHÁLY KAMILLA
SHAKSUKÁVAL BESZÉLIK EL
Mazel Tov az Akácfa utcában
Szendró Péter (81font architecture & design)

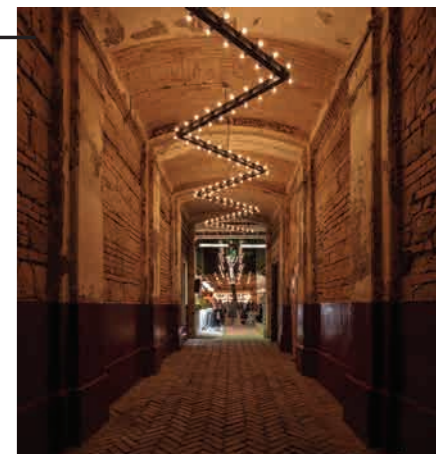
104 MIHÁLY KAMILLA:
KIBONTAKOZÁS
TERMINAL Étterem & Bár
Szendró Péter, Bajor Ádám (81font
architecture & design)

106 PETRIK RITA
BURGER AND LOVE
Szerelm első harapásra
Csap Viktor (Studio Arkitekter)

108 MOLNÁR SZILVIA:
FRANCIA-BASZK TENGELY
FARAGO Pintxoclub, Párizsban
Sütő Kata, Sütő László (Sütő Interior)

111 PETRIK RITA:
A PÉK FAGYIGYÁRA
Vanilin Monroe és társai a Baththyány utcában
Szendró Péter, Zétényi Zsófi (81font
architecture & design)

112 PETRIK RITA:
PIKNIK A NULLA KILOMÉTERKÖNÉL
Várunk hatkor a Vár alatt!
Fónagy Dóra, Mészáros András

114 TRAFIK 115 INDEX

Klikk

AZ idén szingapúrban megrendezett World Architecture Festival keretében díjazták az év építészeti fotósait is. 2014-ben a brit Nick Hufton és Al Crow, vagyis a Hufton+Crow Bakuban, Zaha Hadid épületéről, a Heydar Aliyev Központról készült sorozata nyerte meg a díjat épületfotó és enteriőr-fotó kategóriában is. (mj)

01 © Foto: Hufton+Crow

02

A 10. Média Építészeti Díja

Idén tizedszer rendezik meg az epiteszforum.hu a Média Építészeti Díját. A díjátadónak új helyszín ad otthont, az Uránia Nemzeti Film Színház, november 27-én, 18 órától. Az építészek beérkezett pályaműveit nemzetközi szakmai előzsűri válogatja, majd a magyar média és a szakmai zsűri értékeli. Ugyanakkor a közönségnek is lehetősége van véleményét nyilvánítani, a szavazás október 13-tól indul a www.epiteszforum.hu oldalon!

Stadion

Akilencvenes évek elején Londonban alapított KSS Group jelenleg a világ egyik legmeghatározóbb irodája a sportberuházások terén. Legutóbbi munkájuk Izraelben, Haifa külvárosában épült fel. Az UEFA 4-es kategóriájába tartozó, 30 820 férőhelyes stadion 110 millió dollárba került (22 milliárd forint), amiből 20 milliót a névadó szponzor, az 1922-ben született, három éve meghalt izraeli üzletember adományozott a projektnek. A KSS haifai társtervezője a Mansfeld-Kehat Architects volt. Az épület sarkán lévő, békét szimbolizáló szobor a kínai Yu Yuan alkotása és eredetileg a pekingi olimpiai parkban állt. (mj)

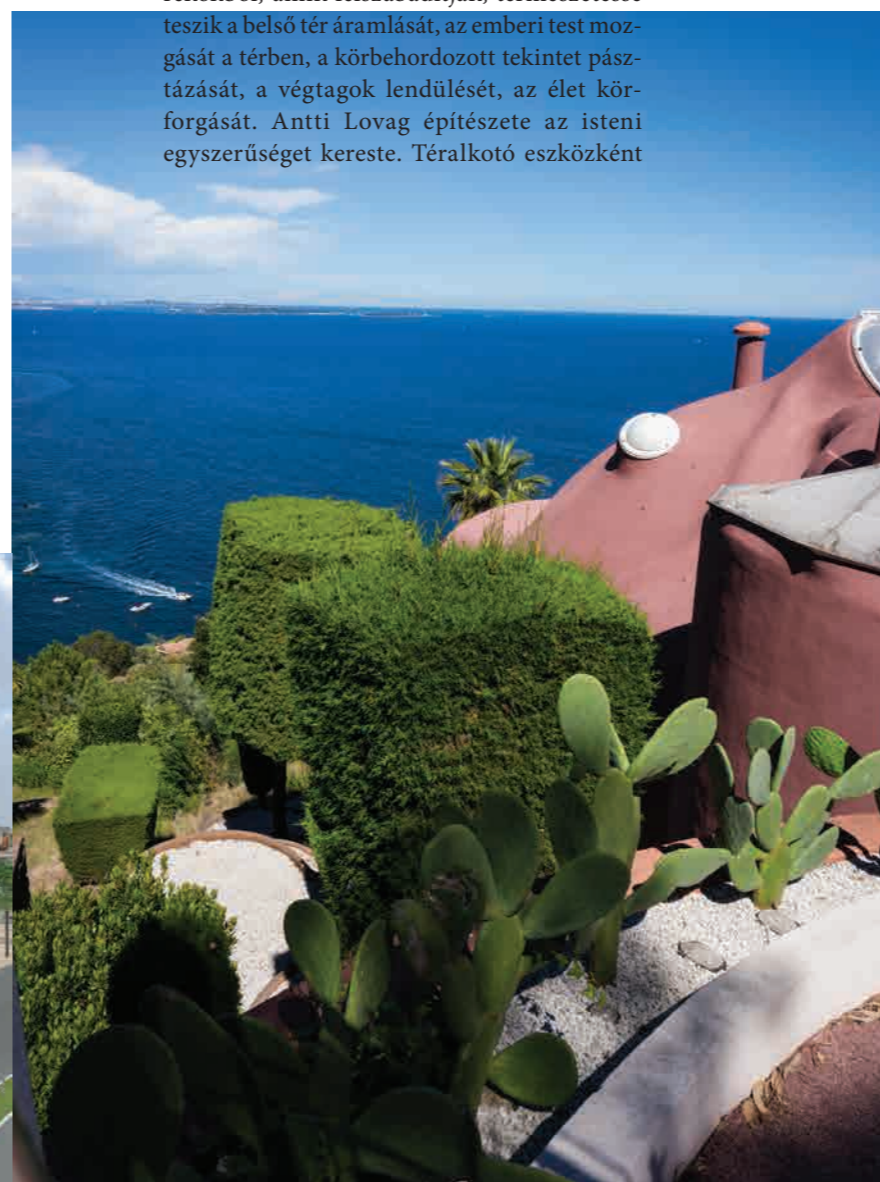
03

04

Mióta húsz évvel ezelőtt egy francia divatlapban (!) először találkoztam Antti Lovag építészetével, nem tudok szabadulni ettől a regényes hangzású névtől. Talán ebben az alkotó halála kapcsán írt szövegben sem hat kegyeleltörtőnek, ha megírom, hogy a keresztnévvel mindig a tagadás értelmében, még a családnévvel a szó Don Quijote-i értelmében voltam képes csak megbirkózni. Idétlen dolog, érzem én. Gyarló az ember. Itt van tehát ez a kissé titokzatos, álmodozó figura, akinek életműve nem áll másból, mint a modern építészettel eluruló agresszorok, a derékszögek és egyenes vonalak elleni „szélmalomharc” zavarba ejtő illusztrációiból. Gömbökből, buborékokból, amik felszabadítják, természetessé teszik a belső tér áramlását, az emberi test mozgását a térben, a körbehordozott tekintet pártázását, a végtagok lendülését, az élet körforgását. Antti Lovag építésze az isteni egyszerűséget kereste. Téralkotó eszközként

Fotó: FILEP KRISZTINA

Gyász

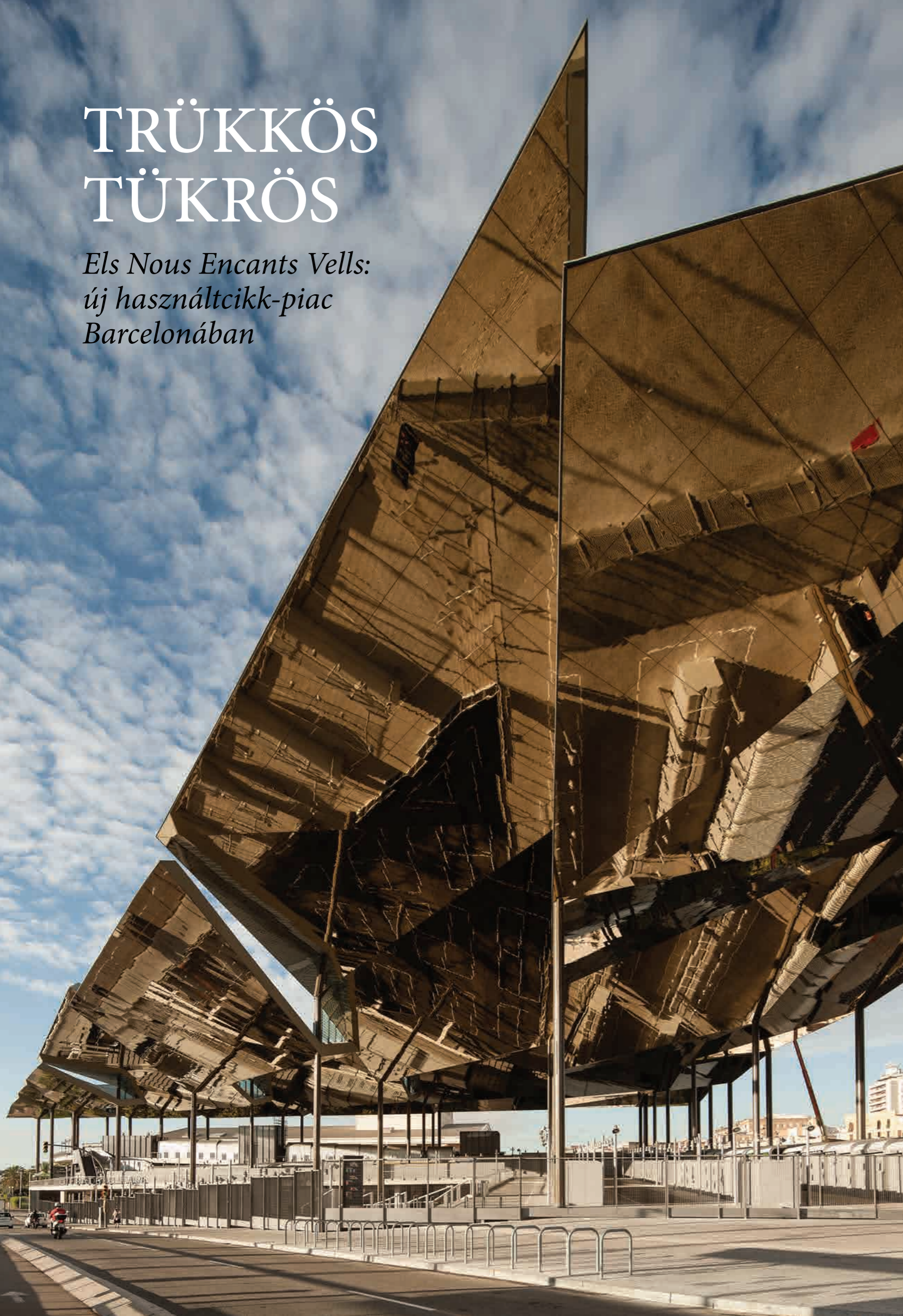

a természet legerősebb konstrukciójához, gömbhéjhoz tért vissza, amit egyetlen mérték jellemez, a szent rádiusz. A. Lovag szeptember végén, kilencvennégy éves korában halt meg. Életrajzi adatait, magyarságát, ekkor sokfelé megírták. Nem ismételném a wiki szócikket. Kevés háza épült meg, mert kevés építető tudott megbirkózni szállóigévé vált mondatával: „Én nem tudom, mihez fog hasonlítani, nem tudom, mikor lesz kész, és nem tudom, hogy mennyibe fog kerülni.” Az Octogon magazin számára 2010-ben adott interjút, ahol Bán Dávid az alkotó filozófiai rendszeréről, a habitológiáról kérdezte az akkor kilencven éves mestert. „Ez a fogalom igazából semelyik nyelvben nem létezik. Számomra ez egy fajta életmód. Nem egy leírható esztétikai vagy egzakt technikai fogalom, hanem sok minden összefoglalása. A szabad építkezés, a természettel való harmónia, az élővilág törvényeinek tiszteletben tartása, de közben az építészeti dogmáinak elhagyása, valamint ilyesmiknek az összegzése. Az építészeti maga nem érdekel, örültségnek tartom. Tele van kötöttséggel, szabállyal, természetellenes formával, a teret megerősítő egyenesekkel és síkokkal, mindez marhaság. Számomra az építkezés szabadsága a legfontosabb, és talán ezzel jellemezném legjobban a habitológiát. (...) De ismétlem, a habitológia jóval több a pusztán természetközeli építkezésnél” (2010/8-9). Az öreg mester halálhírével a közösségi hálón találkoztam először, ahová a fiatal fotóművész, Filep Krisztina tett fel néhány felvételt. Júliusban jártak a Maison Gaudet szomszédságában található zöld buborékban, ahol Antti Lovag majd negyven éven keresztül lakott. Véletlenül jutottak be az épületbe, mindenféle előzetes egyeztetés nélkül, egyszerűen becsöngették. A mesterről készült talán utolsó felvételek barátságot, közvetlenséget és melegséget árasztanak. Legyen neki könnyű könnyű a föld. (mj)

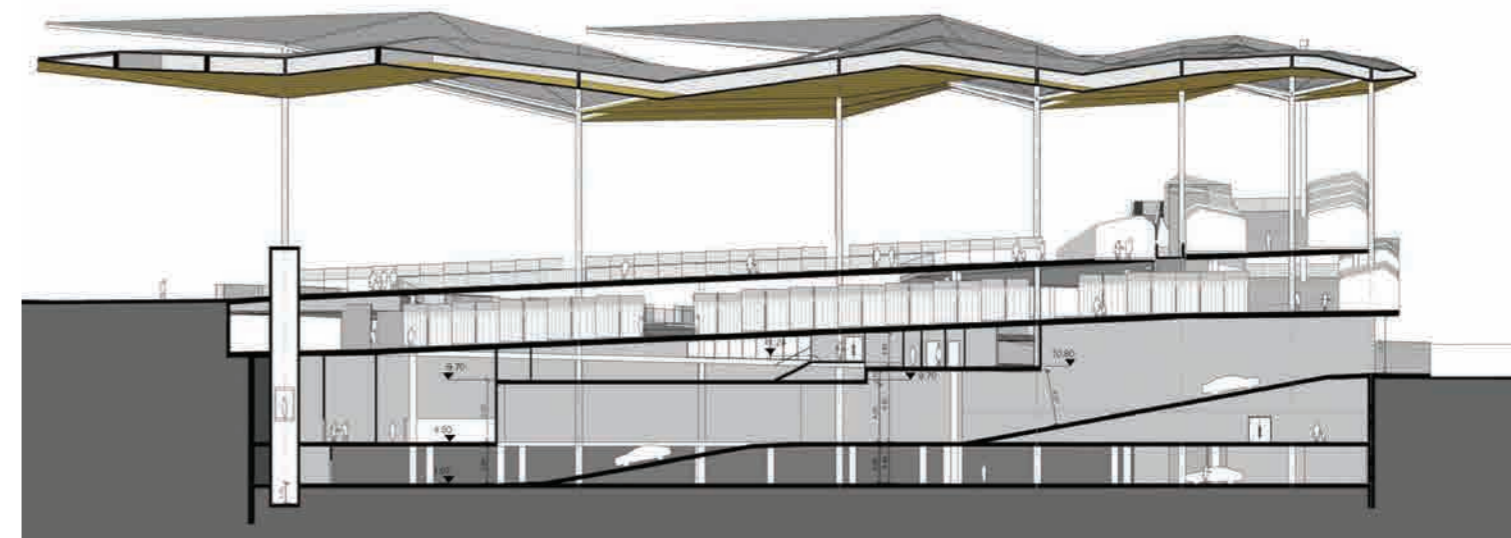

TRÜKKÖS TÜKRÖS

*Els Nous Encants Vells:
új használtcikk-piac
Barcelonában*

CSER BRIGITTA, NÉMETH BALÁZS *Szöveg:*
B720 FERMÍN VÁZQUEZ ARQUITECTOS *Építész:*
RAFAEL VARGAS
MARCELINA SOSNOWSKA *Fotó:*

A BARCELONAI GLÒRIES AZ A TÉR, AHOL AZ AGBAR-TORONY ÉS A MALOMBÓL ÁTALAKÍTOTT KULTÚRKÖZPONT ÁLL, AHOL MEGJELENT AZ ELSŐ FÜVES PÁLYÁJÚ VILLAMOS, ÉS AHOVA BOLHAPIACRA JÁR AZ EMBER. DE VAN EGY KIS VÁLTOZÁS. CÍM SZERINT ELENYÉSZŐ, UGYANOTT KELL LESZÁLLNI A VILLAMOSRÓL VAGY A METRÓRÓL, MERT BARCELONA HÍRES ÓCSKAPIACA CSAK 200 MÉTERREL KÖLTÖZÖTT ODÉBB, DE A KORÁBBI KIABÁLÓS, ZSIBVÁSÁROS HANGULATOT, UTCASZINT ALATTI BÓDÉKAT MÁR SENKI NE KERESSE: TAVALY SZEPTEMBER VÉGÉN ÁTADTÁK AZ ÚJ ÉPÜLETET. ÉS NEM IS AKÁRMILYENT.

A b720 építésziroda és Fermín Vázquez által tervezett piac a legújabb épület a téren, amely az elmúlt évtizedekben jelentős változáson ment keresztül és még messze nincs vége a folyamatnak. A bevezetőben említett első fecskék után elkészült a Disseny HUB, vagyis az új designközpont (amit formája miatt a köznyelv tűzőgépnak becéz), előtte a Bruum Ruum! nevű interaktív hang-fény térinstalláció (tervezők: David Torrents, Artec3), kicsit arrébb áll Dominique Perrault hotelje és David Chipperfield irodaépülete, de vannak színes lakóházak, irodák, intelligens homlokzatú továbbképző központ és épül egy új egyetemi kampusz is.

A Plaça de les Glòries Catalanes, magyarul A katalán dicsőség tere a közelmúltig egy lélektelen, kétszintes körforgalmat lebonyolító, hatalmas, csillag alakú keresztesződés volt. Három fontos „artéria” metszéspontja, ahová Ildefons Cerdà 1860-as bővítési terve a város új geometriai középpontját helyezte eredetileg. Ehhez talán egyre közelebb jár a valóság, de a várostervezők célja ma már szerényebb: a Glòries legyen Barcelona egyik fontos pólusa. A forgalomkezelésre és térátalakításra nem olyan régen kiírt urbanisztikai pályázat nyertese a *Canòpia Urbana*, avagy Városi Lombkoronaszint (tervezők: Agence Ter & Anna Coello Llobet) című terv, ami zöld színtként képzel el a csomópontot. A hidra

emelt, átmenő forgalmat biztosító felüljárókat jelenleg is bontják, a törmelékkel a volt piac gödrét töltik fel.

A tágabb környezet, a Poble Nou nevű városrész a nemzetközi kortárs városrekreáció esettanulmányaként vált híressé a '90-es években: és bár az utóbbi időben a tervek módosultak, a konjunktúra éveiben a katalán főváros igyekezett 22@ néven itt, az egykori iparterületből – Barcelona Manchesteréből –, az anyagiakon és szürkeállományon nem takarékoskodva létrehozni egy *smart cityt*.

A piac neve a kezdő nyelvtanulókat romantikus zsákutcába terelheti, azonban nem régmúlt bájokról van szó, hanem kikiáltásról, árverezésről, illetve a helyről, ahol mindez történik. A magát Európa egyik legrégebbi, a XIII. század óta folyamatosan működő ilyen jellegű piacának mondott Encants Vells soka-dik helyszíne a Glòries. A középkorban az Óváros kellős közepén, később a kikötő közelében tartották, majd több köztes állomást érintve, 1928-ban települt jelenlegi helyére, egyébként ideiglenesen. Amikor az új épület megnyitott az új helyen – a körforgalom és az akkori budapestiével vetekedő szépségű Katalán Nemzeti Színház közötti 8000 m²-es, háromszögletű telken –, akkor nevében a régi jelzőt ki kellett egészíteni az „új” szóval, így lett Encants Vellsből, vagyis régi ócskapiacból Nous Encants Vellsé.

A tervezők munkáját nem könnyítette az a bonyolult szociális kontextus, ami a piac régi helyszínét körülvette: a trendérzékeny, avantgárd Barcelonához képest meglepően bohém, önszerveződő, keleties hangulat, a vásárlók és szinte életvitelszerűen itt élő eladók által életben tartott különleges dinamika. És a látszólagos káosz – amiben azért mindenki eligazodott –, az állítólag összetéveszthetetlen Encants-illat, illetve a saját nyelvhasználat és csakis itt értelmezhető szavak, vagy magának a kikiáltásnak a csak erre a piacra jellemző rituáléja (ugyan Spanyolország még 2002-ben bevezette az eurót, az árverés változatlanul pesetában zajlott, pontosabban a *duro* nevű, 5 peseta értékű egységben). A reggeli árverések továbbra is nyilvánosak, de a növekvő számokat korábban pesetában hadaró kikiáltó az új épületbe költözéskor áttért, több mint egy évtized után az euróban történő árverezésre.

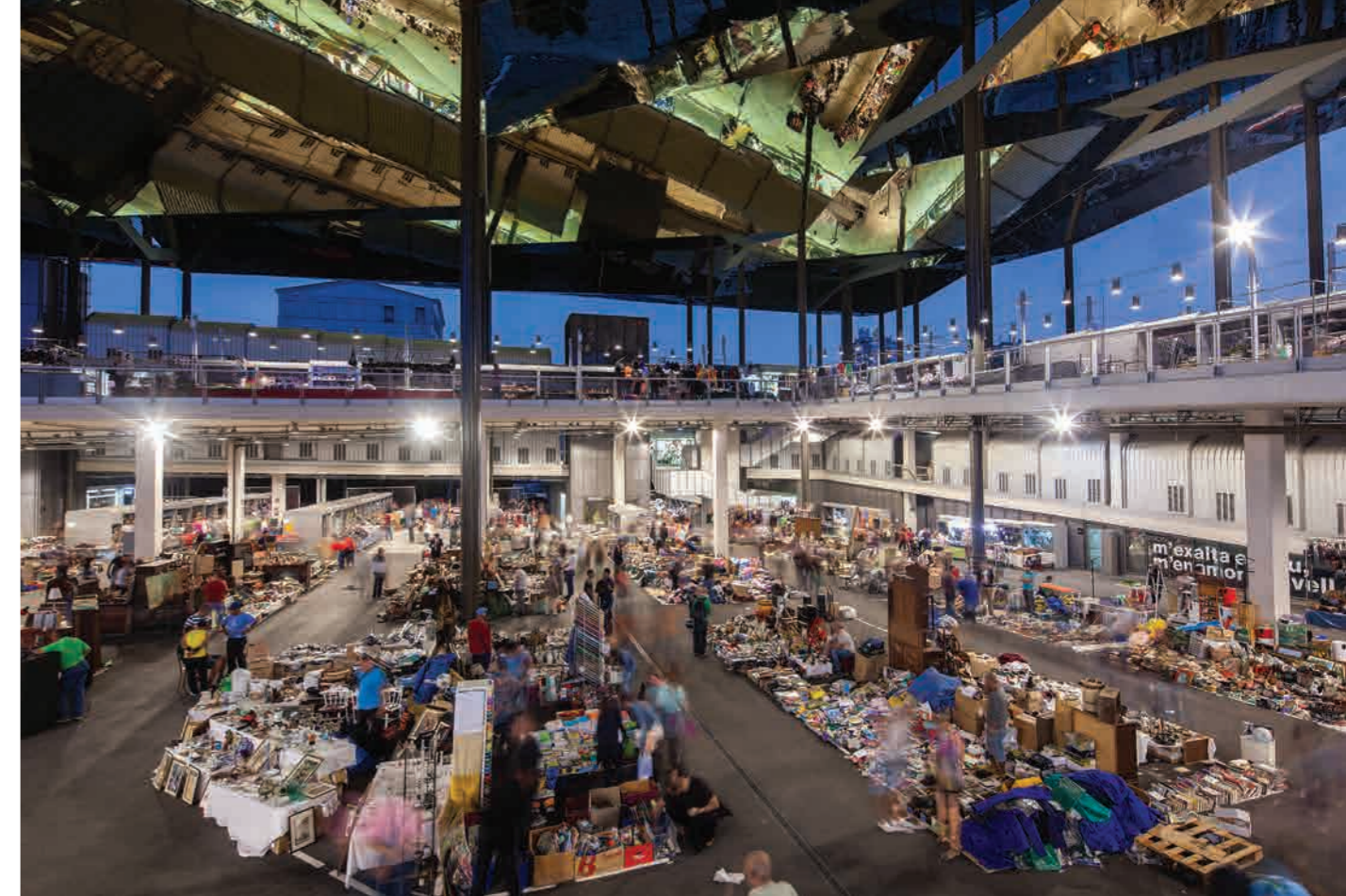
Az építészek elsődleges célja volt az informális élményének és a piac szabadtéri jellegének megőrzése és elhatárolódás a bevásárlóközpont-tipológiától. A háromemelet magas, spirálisan emelkedő utcáról, ami maga a nyitott elárusítótér, és a konténerre emlékeztető sorolt, íves fémkioszkokról már csak odabent veszünk tudomást. A térkezelés a legtöbb helyen a dif-fúz, beolvasztós technikát követi, nincsenek éles kontúrok vagy behatárolható térszakaszok, a lépcsőkből egyszer csak pad lesz, az utcából

Reggeli árverés, háttérben az AGBAR-torony és a Disseny HUB

A földszinti osztatlan eladótér nyitás előtt

Meghosszabbított nyitva tartás: munka után is be lehet ugrani vásárolni

Az emeleti büfésor és a kilátóterasz

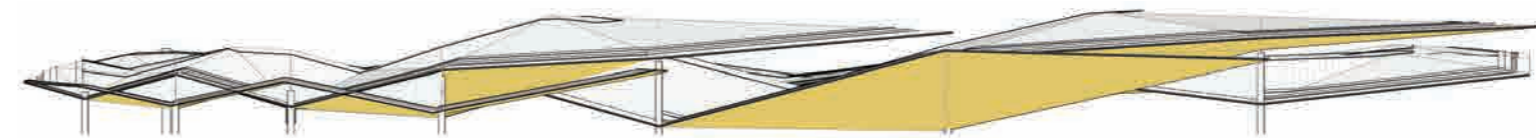
bejárat és a bejáratból észrevétlenül eladótér. Másból a rámpából mozgólépcső, a földszintből emelet, ami jól imitálja a régi piac fluiditását.

A 25 méter magas, felül alumínium és rozsdamentes acél, alsó felületén cinklemez-burkolatú tető már az építés során a Glòries tér egy újabb, messziről felismerhető szimbólumává vált. Gyakorlatilag, ami az épületből elsőre szembeötlik, az ez a fényes, gyűrt, lebegő benyomást keltő felület, ami visszatükrözi a forgalmat, a gyalogosokat, a piac nyüzsgését, a környéket. Minden panelt más magasságban helyeztek el, más a méretük és dőlésszögük.

Az elmúlt években a világ számos helyén nyúltak építészek és képzőművészek a tükröződés lehetőségéhez. Anish Kapoor buborék, babapiskóta, lencse vagy spulni alakú *mirror art*-jai köztereken, természeti tájban jelennek meg; az ideai velencei építészeti tájban pedig kurátora, Pedro Campos Costa *Casa não casa* (nem-ház-ház) nevű háztervében tükrös felületek a falak, vagy a legközelebbi hasonlóságot mutató épület, a Foster + Partners acélárnyékolója a marseille-i régi kikötőben, szintén tükröződő felületű. Kérdésemre ez utóbbról Fermín Vázquezék azt mondták, hogy akkor értesültek a marseille-i projektről, amikor annak képei megjelentek a sajtóban.

A nagyjából 17 000 m² hasznos alapterületre a nyitott piactéren, a könnyűszerkezetes, rolós frontokkal kialakított, fémlemezről készült boltgységek és büféken kívül fért még kiállítóhelyiség, előadóterem és irodák, a kétszintes pincében pedig parkoló a látogatóknak, illetve rakodóterület az árusoknak. A különböző szinteket a rámpákon kívül liftekkel és lépcsőkkel is el lehet érni.

A piac 85 ideiglenes évének utolsó hónapjait, heteit nosztalgiával vegyes mediterrán fiesta-hangulat kísérte: dokumentumfilm

készült, az árusok és a környékeliek alapítványba tömörülve saját fotóikból és emlékeikből adtak ki könyvet a piac múltjáról. A végleges zárás után a helyszínen többnapos, tematikájában a *no-place* jellegre reflektáló *urban art* kiállítás nyílt.

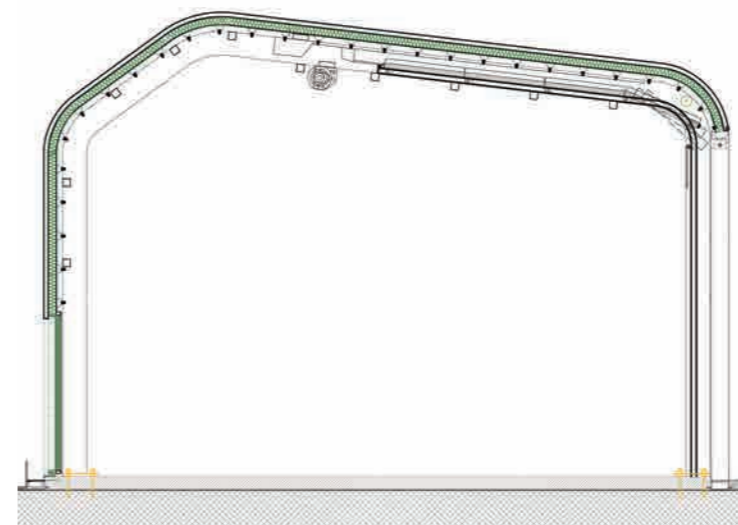
Noha hosszú, a lakosságot, tervezőket és városvezetőket egy asztalhoz ültető egyeztetések előzték meg a helyszínváltoztatást, nem mindenki elégedett a végeredménnyel. Volt, aki korára való tekintettel végleg bezárta a boltot, és volt árus, aki nem tudta kifizetni a költözéssel járó költségeket. Valamennyivel kevesebb árusítóhelyet alakítottak ki az új épületben,

mint amennyi a régi helyszínen volt és a kioszkok is kisebbek. Az árusok holtterekre, huzatra, csapóesőre panaszkodnak, a vásárlók keveslik a mosdókat, lifteket.

Mindezek ellenére hétfőn, szerdán, pénteken és szombaton (heti átlagban) 150 000 látogató alkudozik, vásárol, vesz részt a nyilvános árverésen, fogyaszt a büfékben vagy használja kilátónak az új piacépületet. Az árusok szerint a régi helyszínhez képest egyre több az idemerészkező turista is, így aztán a városnéző turistabusz kapott itt egy megállót (van, aki ennek örül, de van, aki csatlakozik ahhoz az egyre erősödő véleményhez, hogy Barcelona nem bír el több

turistát). Antropológus, szociológus, közgazdász, filmes és egyéb kutatócsoportok vizsgálják és dokumentálják az átállást, nincs hét, hogy ne jelenne meg cikk valamilyen fórumon e témában. Barcelona követi és emésztje a folyamatot, ebből is látszik, mennyire fontos pillérszerepe van a helyi identitásban a piacoknak, ezen belül az Encants intézményének.

Még sok minden hiányzik, hogy újra kialakuljon egy egyedi mikroklíma, többek között az elmaradhatatlan *xurró*t árusító pavilon. Állítólag nemsokára az is lesz, hiszen az Iberiai-félszigeten nincs igazi vásár e nélkül az olajban kisütött és cukorba forgatott tésztaudacska nélkül.

Tervező:

Fermín Vázquez, Francesc de Fuentes, Cristina Algas, Sonia Cruz, Guillermo Weiskal, Pablo Garrido, Albert Freixes, Gemma Ojea, Javier Artieda, Angel Gaspar, Oriol Roig, Juan Pablo Ponta, Leonardo Novelo (b720 Fermín Vázquez Arquitectos)

Tervezési fázis:

2008-2009

Kivitelezés:

2010-2013

Teljes hasznos terület:

35 440 m²

Bekerülési költség:

50 millió euró

TORONYIRÁNT

CSER BRIGITTA, NÉMETH BALÁZS Szöveg:
PROMONTÓRIO ARQUITECTOS Építés:
FERNANDO ÉS SÉRGIO GUERRA (FS & GS) Fotó:

Lubango Center, Angola

ORSZÁG-VÁROSOZÁSKOR MINDIG JÓL JÖTT MÉG EGY A BETŰS ORSZÁG TARTALÉKBA, ESETLEG FELSEJLENEK MÉG MAGYAR LÁSZLÓ AFRIKA-KUTATÓ UTAZÁSAI A TÍZ MAGYARORSZÁG MÉRETŰ ANGOLÁVAL KAPCSOLATBAN, DE EZEN KÍVÜL VALÓSZÍNŰ NEM SOKKAL TUD TÖBBET AZ ÁTLAGEMBER ERRŐL A KÖZÉP-AFRIKAI ORSZÁGRÓL. PEDIG A LEGÚJABB KORI GAZDASÁGI TÉRKÉPEKRE OLAJTARTALÉKAI MIATT FELKERÜLT ANGOLA A FÖLDRÉSZ EGYIK LEGDINAMIKUSABBAN FEJLŐDŐ VIDÉKE, AMI MÁGNESKÉNT VONZZA A VILÁG MINDEN TÁJÁRÓL ÉRKEZŐ BEFEKTETŐKET. A NÉHÁNY ÉVE LISSZABON ÉS A VOLT PORTUGÁL GYARMAT KÖZÖTT INGÁZÓ PEDRO APPLETON, A PROMONTÓRIO ÉPÍTÉSZIRODA TÁRSTULAJDONOSA AZ ALÁBBI CIKK MEGÍRÁSA ELŐTT SOKAT MÉSÉLT NEKÜNK A LEGÚJABB TORONYHÁZUKRÓL ÉS A KONTEXTUS MEGÉRTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES LUBANGÓI MINDENNAPOKRÓL.

Szellőzőnyílások a téglahomlokzaton

Bár a vidéken már a XVII. században megjelentek az első európaiak, a település története formálisan nagyjából 130 éve kezdődött. Az egykor párszáz házzal alapított, 1923 óta városi rangú, ma már százezres lélekszámú Lubango a Közép-Afrikai fennsík északi peremére épült, több mint 1700 méter magasságban. Emiatt hiába az Afrikáról a fejekben élő sztereotípiák, itt télen bizony hideg van és nyáron sincs

szárazság, sőt, minden dús zöld a számtalan folyónak, forrásnak köszönhetően.

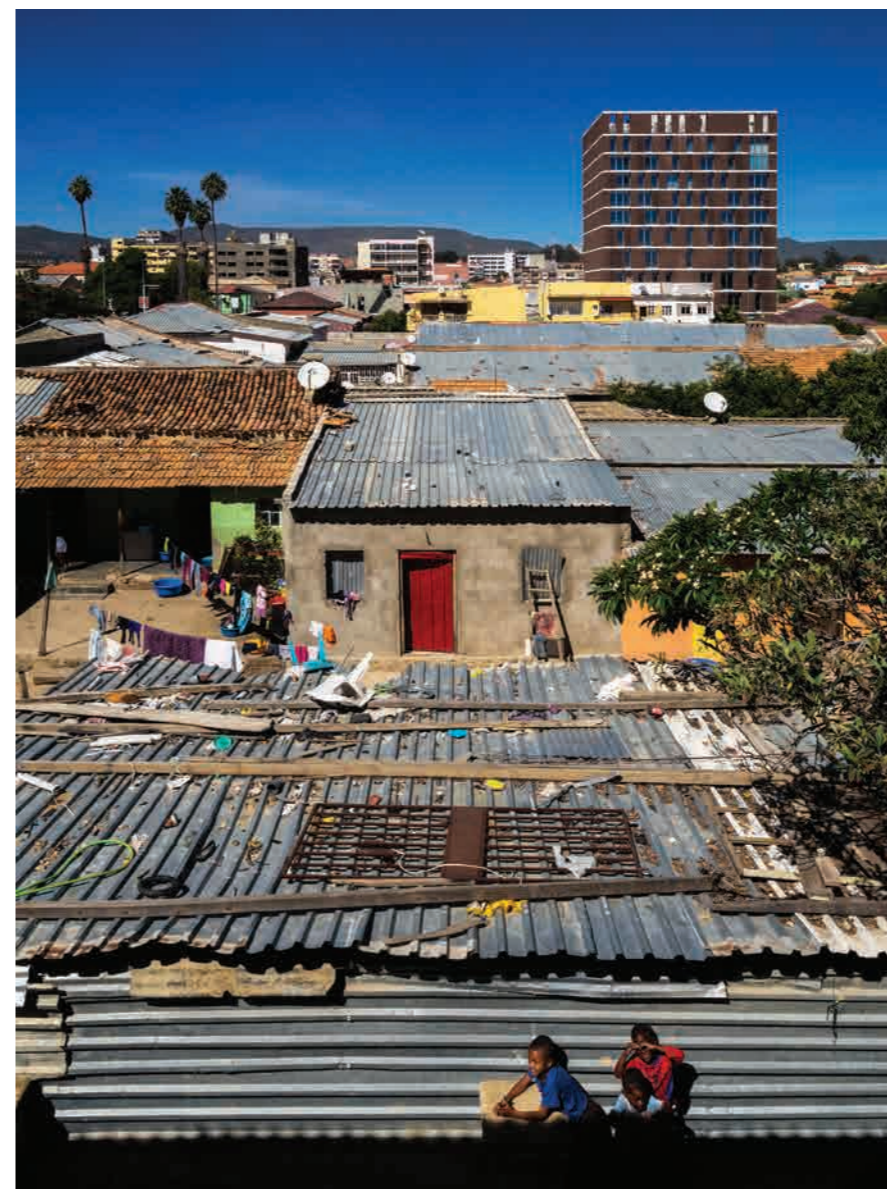
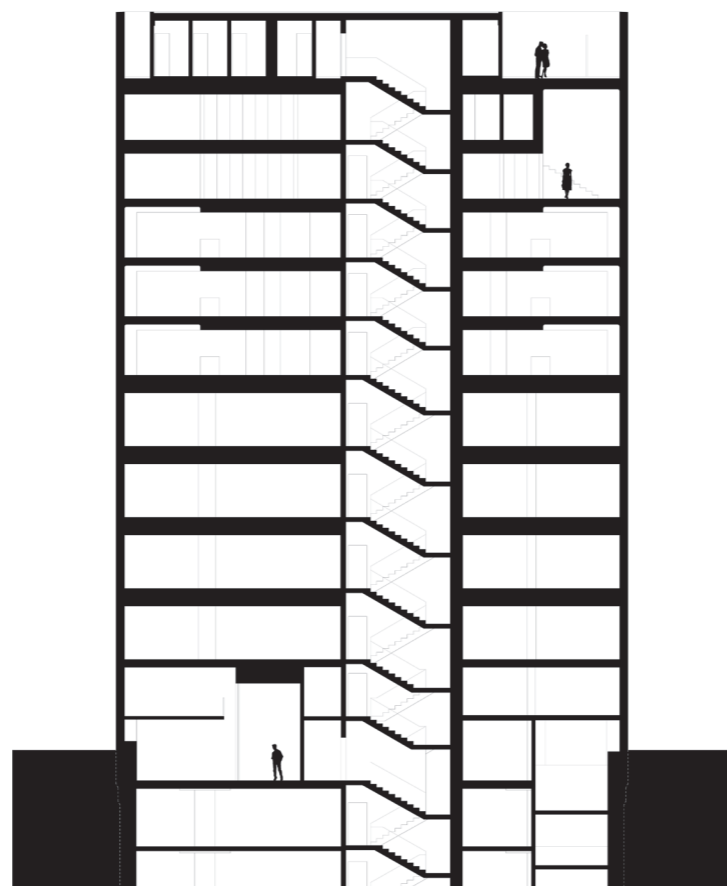
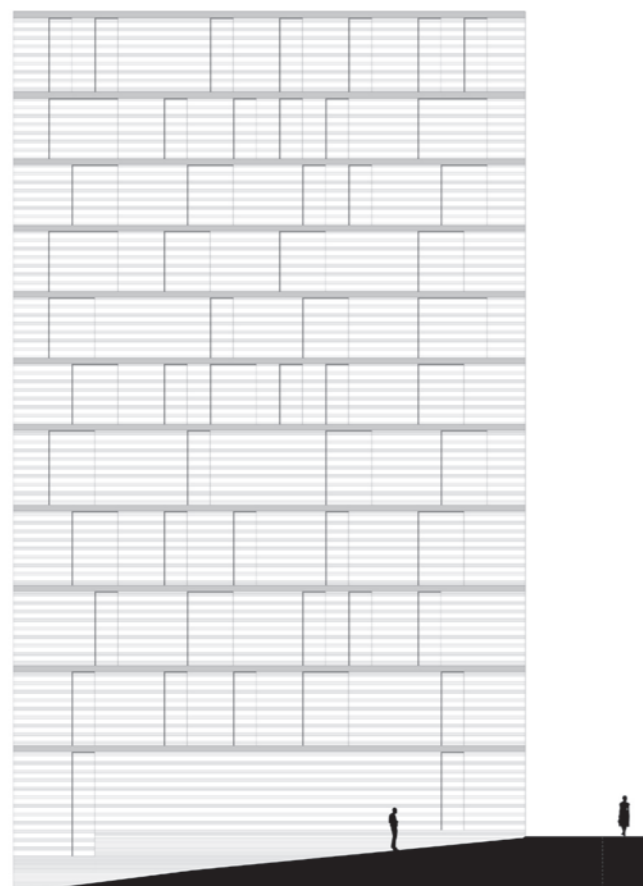
A környék első telepesei címért a búrok és madeirai portugálok versenyeznek, a város előtörténetében hol az egyik, hol a másik népcsoport dominánsabb. Lubango végül a XIX. század második felében az egész régióval együtt az Angola nevű portugál gyarmat része lett és az is maradt, egészen a gyarmati háborúkat lezáró 1974-es szegfűs forradalomig.

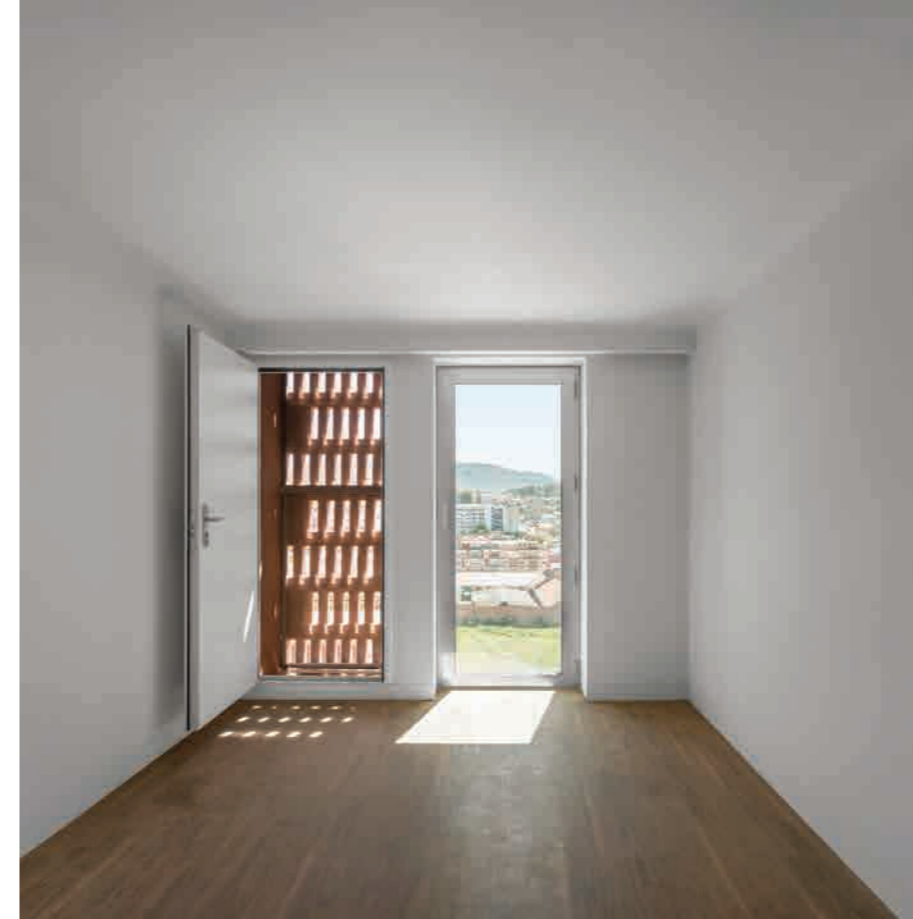
Portugál gyarmatnak lenni a '30-50-es években a Portugáliában divatos építészeti eszmék importálását is jelentette: Lubangóban megtalálható a salazari diktatúra, az *Estado Novo* összes építészeti paradigmája a lisszaboni Cristo Rei szobortól kezdve a Senhora do Monte kilátókegyhely szakasztott másáig, csak kicsiben. A kor portugál városépítési elképzelései szerint a trópusi gyarmatokon a kertvárosi modellt kellett követni, ennek az ideálnak a jegyében vázolták

Lubango városközpontja a modernista Figurino do Huila áruházépülettel és a Promontório magasházával
A nyugati homlokzat a bádógváros irányából

Főtér, fiatalok

Hozzáférés a lakóhelyiségek felől az átszellőztethető homlokzati fal mögötti gépészethez

Egyterű konyha-nappali a penthouse-szinten

fel a város szerkezetét – szerencsére, mert így lett Lubango az ország egyik legszebb, legzöldebb városa. A belváros a liszaboni Baixa struktúráját követi: hosszú párhuzamos és rövid keresztutcák, *travessák* hálója. Az épületek stílusán ott a '40-es évek portugál építészeti kettségének lenyomata, vagyis a nemzeti és monumentális vonalat képviselő *Português Suave* és a formabontó nemzetközi modernizmus itt is ugyanúgy együtt él, mint az egykori anyaországban. Az előbbit az alacsony beépítésű lakóházak és hivatali épületek között kell keresni, az utóbbi a lakóházak közül helyenként kiemelkedő toronyházakra jellemző.

Kétszintes lakás nappalija

A függetlenség utáni polgárháború idején ezek a modern toronyházak mostoha sorsra jutottak, előbb csak tovább osztották a lakásokat egyre kisebb egységekre, majd fokozatosan megszűntek, eltűntek az intenzív fenntartást igénylő elemek, mint a felvonók vagy egész egyszerűen a nyílászárók. Mai állapotukban ezek a házak gyakorlatilag függőleges bádoggvárosok.

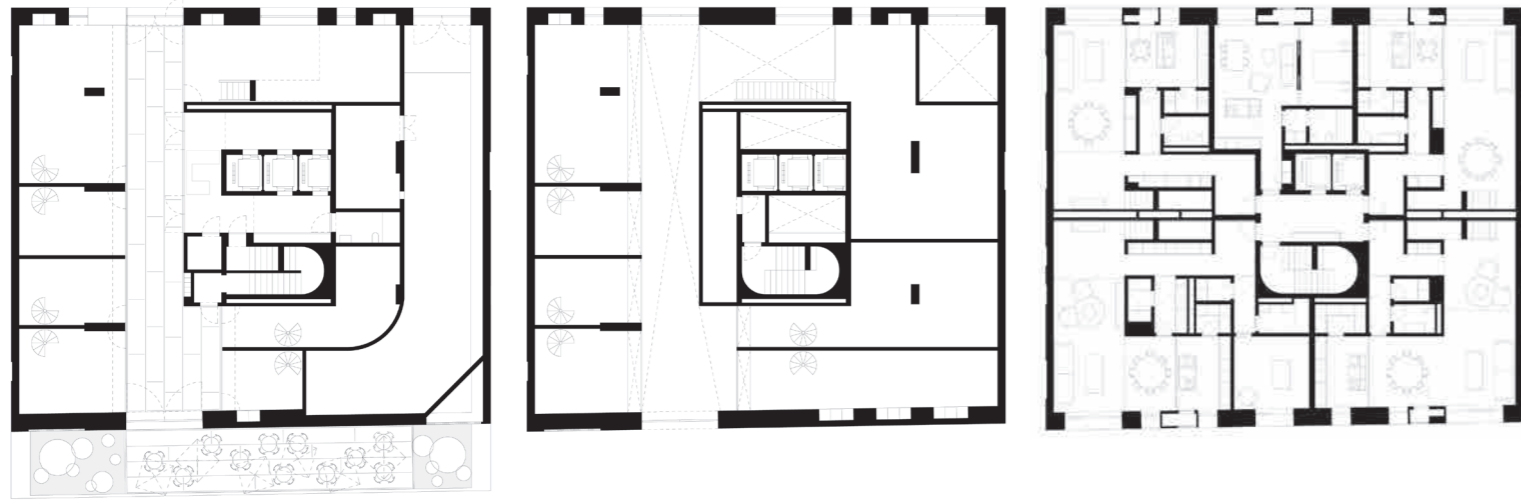
A Promontório építésziroda által tervezett toronyház a legújabb magasépület Lubangóban. Rendezési terv a szó általunk használt értelmében nincs, helyette a tervek egyéni elbírálás alá kerülnek, tömegvázlat és műszaki adatok alapján. Ha az utcában van már egy magasház,

az határozza meg a közvetlen környezet maximális magassági kótáját. Itt volt, nem is egy, mert ez a *bairro* egy kialakult és stabilizálódott szövetű városrész, közel a főtérhez, látótávolságra a legfontosabb modernista épületektől.

A megbízó az elmúlt évtized gazdasági fellendülése által katalizált új életformához – a magasan képzett és nagyon elfoglalt alkalmazottak mindennapjaihoz – épített keretet: egy épületen belül van minden funkció, lakás, irodák, valamint kereskedelem és szolgáltatás. A lakóegységek felülre, bank és boltok passzázsszerűen a földszintre, az irodák a kettő közé épültek, a saját parkoló a pincészinthen van.

Pillantás a hegyek felé

Földszint: a passzázs hátsó kijárata

Vezető tervező:
Promontório Arquitectos (Pedro Appleton)

Munkatárs:
Bruno Cardoso

Tervezés:
2010

Kivitelezés:
2013

Beépített összes alapterület:
5800 m²

Bekerülési költség:
5,5 millió euró

Alkonyati utcakép

A lakások mérete sokféle, a garzontól a két-szintes, ötszobás penthouse-ig széles skálán mozog. A legfelső szinten található a mosószobák és a jellegzetes, drótkerítéses szabadtéri ruhaszárító kalitkák, valamint a gépészeti helyiségek. A házhoz saját generátor is tartozik, mert 5-6%-os GDP-növekedés ide vagy oda, a 27 évig tartó polgárháború hatása még mindig érezhető, így viszont az épület áramellátása a városi infrastruktúrától független.

A barna homlokzat előképe a vernakuláris, Afrika szerte elterjedt építészeti elem, a vetett

sártégla. Ezekből nincs két egyforma, egymás mellé helyezve sohasem zárnak szorosan, ez a tulajdonság eltűzve, felnagyítva, volt az itt-ott megjelenő transzparens részek alapja. Mögéjük a légkondicionálók kerültek, a nyílások szerepe az átszellőztetés.

A belső terek nyersanyagai lehetőség szerint helyiek: a benje-fa padló cabindai, a gránit köfelületek lubangóiak. Az angolai ipar néhány ágazata képes állandó minőséget termelni, de számos részlet – alumínium nyílászárók, kilincsek – portugál importból szár-

mazik azért, hogy megfeleljen a megbízó által támasztott igényeknek.

A fotókon jól látható ez az épületekre, a lakókra és az országra-városra is jellemző minőségi kettősség, a pontszerűen megjelenő jólét és a háttérben futó hétköznapi minimum. Ráadásul az urbánus patchwork legezotikusabb elemét, a mamufla népcsoport majdnem meztelen árusainak látványát hozzá kell képelnünk a lubangói utcaképhez, ugyanis a motorjaikra büszke fiatalokkal ellentétben nem hagyják magukat fényképezni.

Szóveg: MOLNÁR SZILVIA
Építész: MATÚS VALLO, OLIVER SADOVSKÝ
Fotó: TOMÁŠ MANINA

UNALOMŰZŐK

Új városrész Kassán

HÁROM SZABÁLYTALAN ALAPRAJZÚ TÖMBBŐL ÁLLÓ ÉPÜLETCSOPORTOT HÚZTAK FEL KASSA NYUGATI, DINAMIKUSAN FEJLŐDŐ VÁROSRESZÉBEN, AZ IZGALMAS HOMLOKZATKEZELÉSŰ ÉS TÉRSZERVEZÉSŰ HÁZAK EGY JELENTŐSEBB URBANISZTIKAI TERV SZEMREVALÓ EGYSÉGEI.

A Západ nevű városrész a nyugati, lankás oldalon terül el, lényegében otthona annak az uniformizáló, '60-as évekbeli panelrengetegnek, ami a turistacsalogató kassai Óvárost szorosan körülveszi – éppen úgy, mint számos más kelet-európai városban. Sok híres szülött, köztük Márai Sándor (és ritkábban hangzik el, de testvére, a filmrendező Radványi Géza) városa 2013-ban Európa

Kulturális Főváros volt, és noha ennek kapcsán inkább multikulturális képzőművészeti és előadó művészeti programok, mintsem a kortárs építészeti kiadását tapasztalhatuk, az évhosszú eseményre némi épülés, urbanisztika is rányomultak. Ezek egyike az úgynevezett *Nová Terasa I/II* lakóövezet-fejlesztési projekt, ami Západ még beépítetlen területeit (nagyjából 5,5 km² kiterjedésű) kívánja helyzetbe hozni, új építésekkel és

úthálózat-fejlesztésekkel. Itt volt egykor, a 19. század közepén az úgynevezett régi zsidó temető – itt temették el Horowitz Lipót, híres festőművész szüleit –, ám a sírkert területe, már a korábbi lakótelep építések idején összezsugorodott, jelenleg mindössze néhány, védett sírkő áll *in situ* – a panelprogram idején megspórolt régészeti munkát lényegében a *Nová Terasa*-program indulásakor végezték el: megmenteni, ami még menthető.

A beépített és a szabadon hagyott területek optimális arányosítása is az építészeti koncepció része volt

A környező panelek egyformaságával – szó szerint is – szemben, itt a sokarcúság divik

A Nová Terasa első épületei meghatározzák a további építések irányát

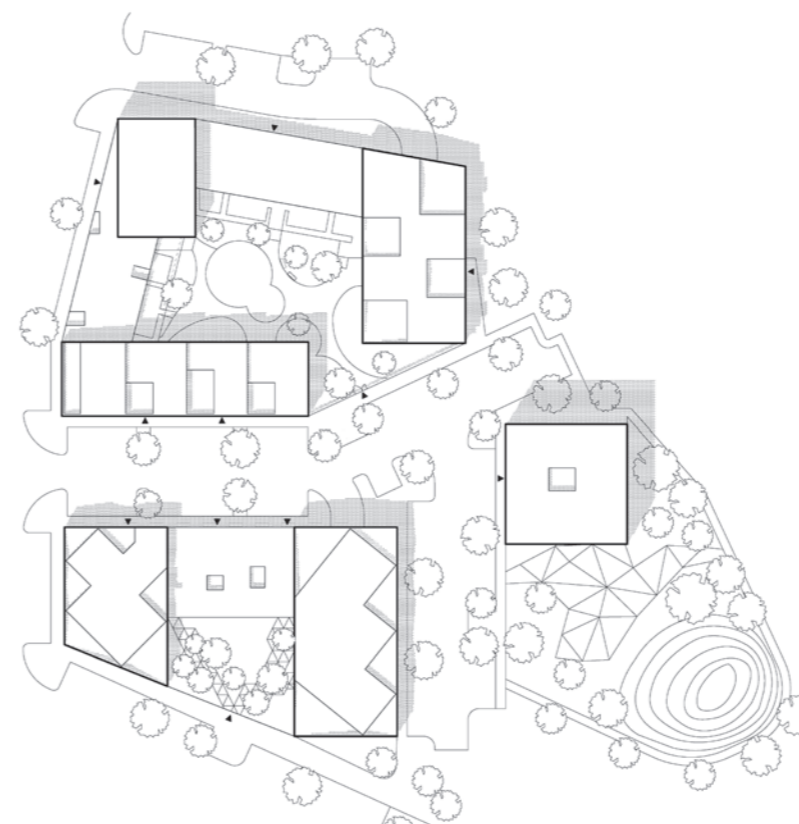

Célcsoport kifejezetten a kisgyerekes családok

A Vallo Sadovsky Architects építészei a Nová Terasa első fázisában tervezték meg a három egységből álló, egyedi arculatú, hófehér, határozott kontúrú lakóépületeket. Eltérő szintmagasságokkal és hangsúlyokkal (vertikális, horizontális), mozgalmas homlokzatképzéssel (sok helyen feltűnik a Vallo Sadovsky „védjegye”, a háromszögekből álló motívumrendszer), dinamikus nyílászáró kiosztással épültek meg a tömbök, minden lakáshoz erkély, terasz vagy lodzsa jár. A házak között és a több épület-szárnnyal felépült blokkok ölelésében köztereket alakítottak ki, udvarokkal, játszótérrel. Sokszínű lakósziget jött létre, szép példája a kortárs szlovák építészetnek, de egyúttal zavarba ejtő összkép is ez, a háttérül szolgáló panelvilág okán. És a helyiek közül nem mindenki számára örömteli az, amit lát. A haragosok ugyanis a Nová Terasa-projektben Kassa utolsó zöld területeinek végétét látják.

Vezető tervezők:
Matúš Vallo, Oliver Sadovský (Vallo Sadovsky Architects)
Munkatársak:
Branislav Husárik, Peter Janeček, Dušan Chupáč, Mateja Vonkomerová (Vallo Sadovsky Architects)
Tervezés:
2010
Átadás:
2013
Bruttó összterület:
20 105 m²
Bekerülési költség:
kb. 16 millió euró

A Vallo Sadovsky Architects
háromszögekből álló
motívumrendszere
a homlokzatokon

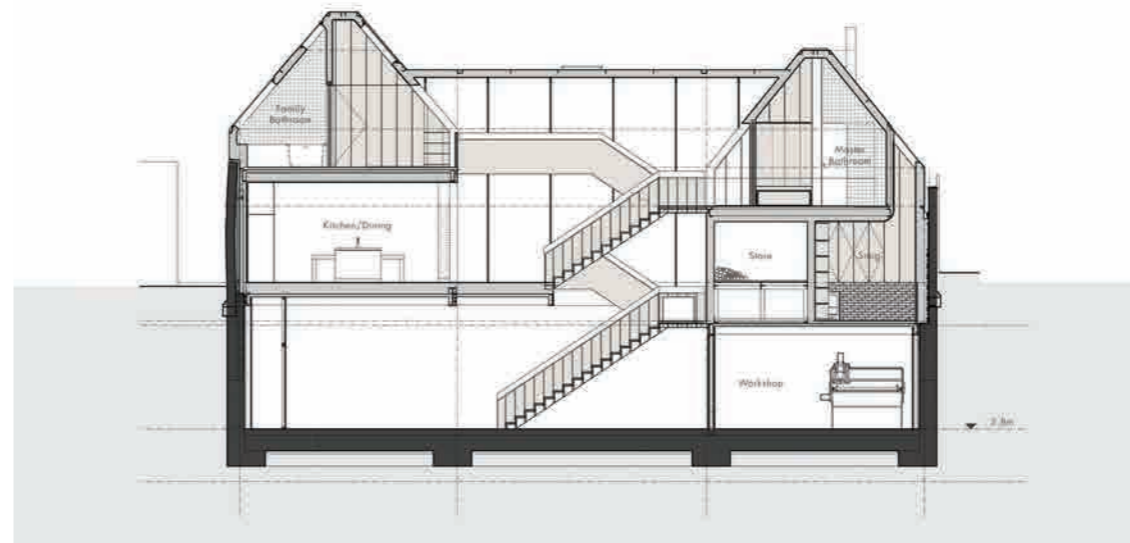
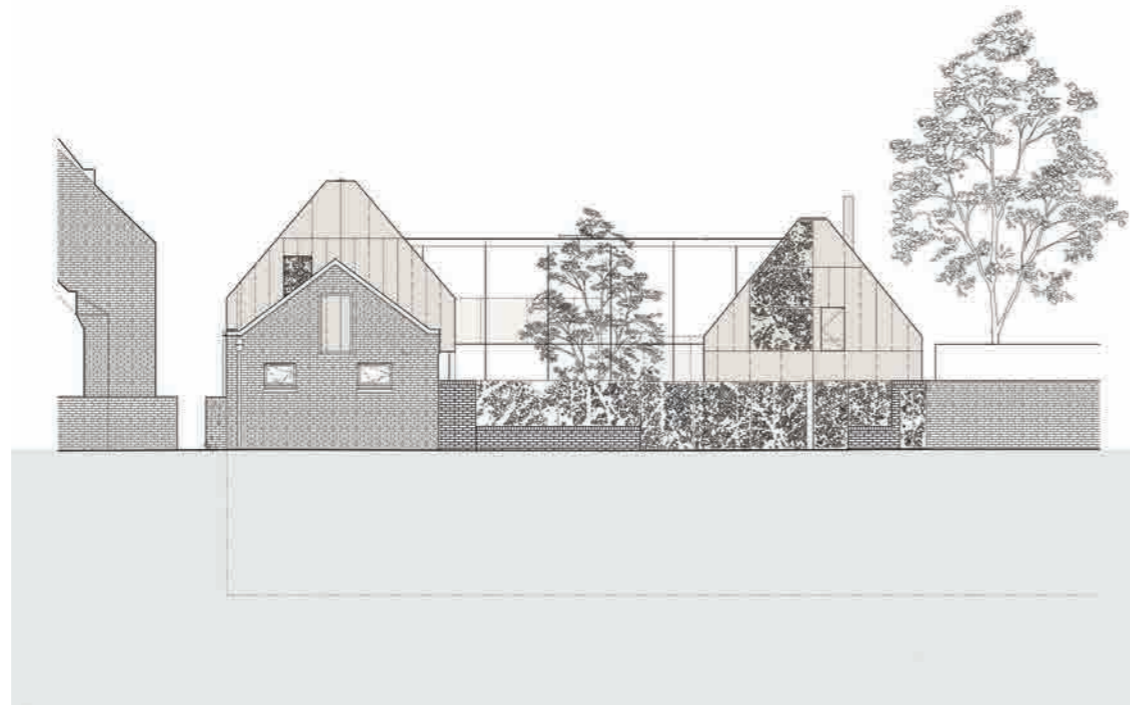
KÍSÉRLETEZŐ SZELLEMBEN

Kew House Dél-Londonban

A DÉL-LONDONBAN ÉPÜLT KEW HOUSE SOK SZEMPONTBÓL JÓVAL KÜLÖNLEGESEBB, MINT AZT ELSŐ PILLANTÁSRA GONDOLNÁNK. NEM MINTHA ELSŐRE BÁRMI KIFOGÁST LEHETNE EMELNI ELLENE, HISZ A KÉT MAGASTETŐS, CORTEN ACÉLLEMEZZEL BORÍTOTT TÖMEG ÖSSZEKAPCSOLÁSÁBÓL ÁLLÓ HÁZ SZÉPEN ILLESZKEDIK KÖRNYEZETÉHEZ.

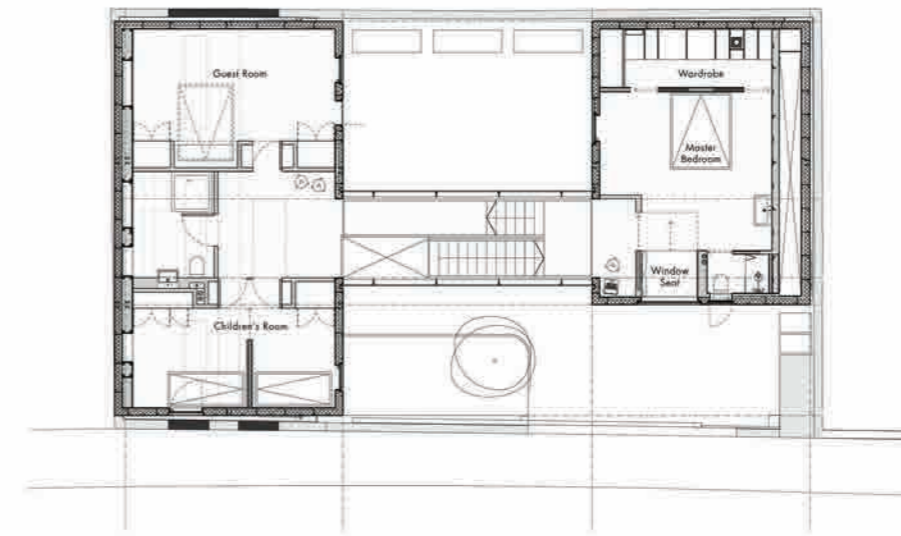
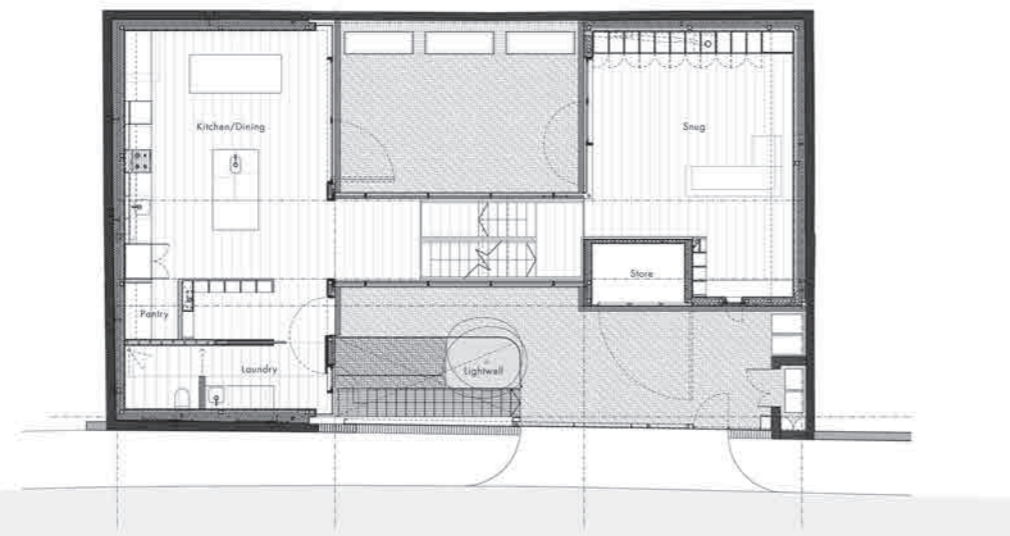
A pincerésben található műhely terasza meghatározó tere az épületnek

A épület egymásba fonódó, véletlenszerű terek sorozata

Üde, ugyanakkor visszafogott kortárs eleme ez az épület a műemlékileg védett terület meglehetősen eklektikus utcaképe. Mégis, az igazi különlegesség az a nem mindennapi folyamat, amely során a Kew House létrejött. Az építésztervezők (Piercy&Company Architects) szerint az épület kivételes kísérletező szellemében született, amelyet egyrészt az úgynevezett *kit-of-parts* módszer inspirált, másrészt – a számítógép-vezérelt gyártás révén – annak lehetősége, hogy a kivitelezés folyamata egyszerűbbé váljék.

Az épület tulajdonosai, a szerkezettervező Tim Lucas és a projektmenedzser, Jo Lucas azt a célt tűzték ki maguk elé, hogy egy olyan házban fognak élni, amelynek a kivitelezését maguk

végzik el úgy, hogy az építés során a számítógép-vezérelt előregyártás és a digitális 3D-tervezés előnyeit a legmesszebbmenőkig megpróbálják kihasználni. Az előregyártott elemek könnyű és egyszerű összeszerelhetőségének köszönhetően a költséges kivitelezési folyamatok minimálisra csökkentek, a hagyományos, vizes építési technológiákat, a pincét leszámítva, szinte sehol sem alkalmazták, ezzel pedig nem kevés időt takarítottak meg. A pince befejezése után, a kivitelezés további fázisait gyakorlatilag egy maroknyi fiatal építész és a megrendelők maguk végezték: a „rozsdás” acélfelépítményt, a szerkezeti elemeket és belső falburkolatokat is teljes egészében előregyártották, majd helyben szerelték össze. Hála a gondos

A főbb közösségi terek a kerthez kapcsolódnak

A belső terek tágasak és szellősek

Az épület belső terei szándékosan szinte esetlegesek

A ház legkisebb zugai is letisztult terek

A „rozsdás” Corten acélburkolat természetes hangulatot kölcsönöz az egész épületnek. Az építést és tervezést részletesen dokumentálja a kewhouse.info című blog

tervezésnek, az építési költségek nem haladták meg – a költségesnek számító előregyártás ellenére sem – az átlagos mértéket.

Lássuk most, a kivitelezés részletein túl, az épület tervezési folyamatát, ami legalább ennyire izgalmas! A dél-londoni Kew Gardentől néhány percnyire fekvő 19. századi istálló, illetve néhány garázs az utóbbi években elhagyottan álltak. Ebben a műemléki környezetben egy olyan kortárs épület kialakítása, amely tiszteltben tartja környezetét és megfelelően reflektál leendő lakóinak életmódjára, a tervezők számára nem kis kihívást jelentett. A ház a tömeg minimalizálásának és a telek beépítésének optimalizálása érdekében két részből áll össze. E két magastetős szárny formájában és arányaiban is visszaköszön a környék hagyományos építészete, de a rozsdás lemezborítás finoman perforált felületeivel igazán tartózkodó kortárs elem, amely így szépen rímel a közeli park őszi tónusaira. Az épület belső terei szándékosan esetlegesek: a két szárnyat összekötő üvegezett közlekedő fénytel, mindeközben átmeneti teret képez a különböző funkciók között. A terek mindenütt letisztultak – még a kis zegzugok is –, a meghatározó belsőépítészeti elemek puritánok, bútorszerűek.

Mind a tervezési, mind az engedélyezési folyamat során különös hangsúlyt fektettek arra, hogy egy olyan épület valósuljon meg, amely nem csak az épített környezetbe, hanem az adott szociális közegbe is illeszkedik. A tulajdonosok és tervezők komoly erőfeszítéseket tettek annak érdekében, hogy a környékbeliek megismerjék és véleményezhessék terveiket, illetve hogy ne csak fizikailag, hanem társadalmilag is „beágyazódjon” az épület.

Építető:

Tim Lucas és Jo Lucas

Tervezés:

Piercy&Company Architects

Szerkezettervezés:

Price&Myers

Tervezésifázis:

2009-2012

Átadás:

2014. január

Bruttó alapterület:

368 m²

KIMAXOLVA

Nyáraló a Kisalföldön

HA LÉTEZNE AZ ÉPÍTÉSZEK SZÁMÁRA RENDELT MINDENHATÓ GYÓGYÍTÓ ERŐ, AMI VALAMINŐ FURCSA OKBÓL ÚGY TARTANÁ KARBAN AZ ALKOTÓ LELKET, HOGY A RECEPTEKRE TERVEZŐI FELADATOKAT ÍR FEL, AKKOR EGY KICSI, VÍZPARTI HÁZ MINDENKINEK JÁRNA LÉLEKSIMÍTÓ GYÓGYSZERÜL.

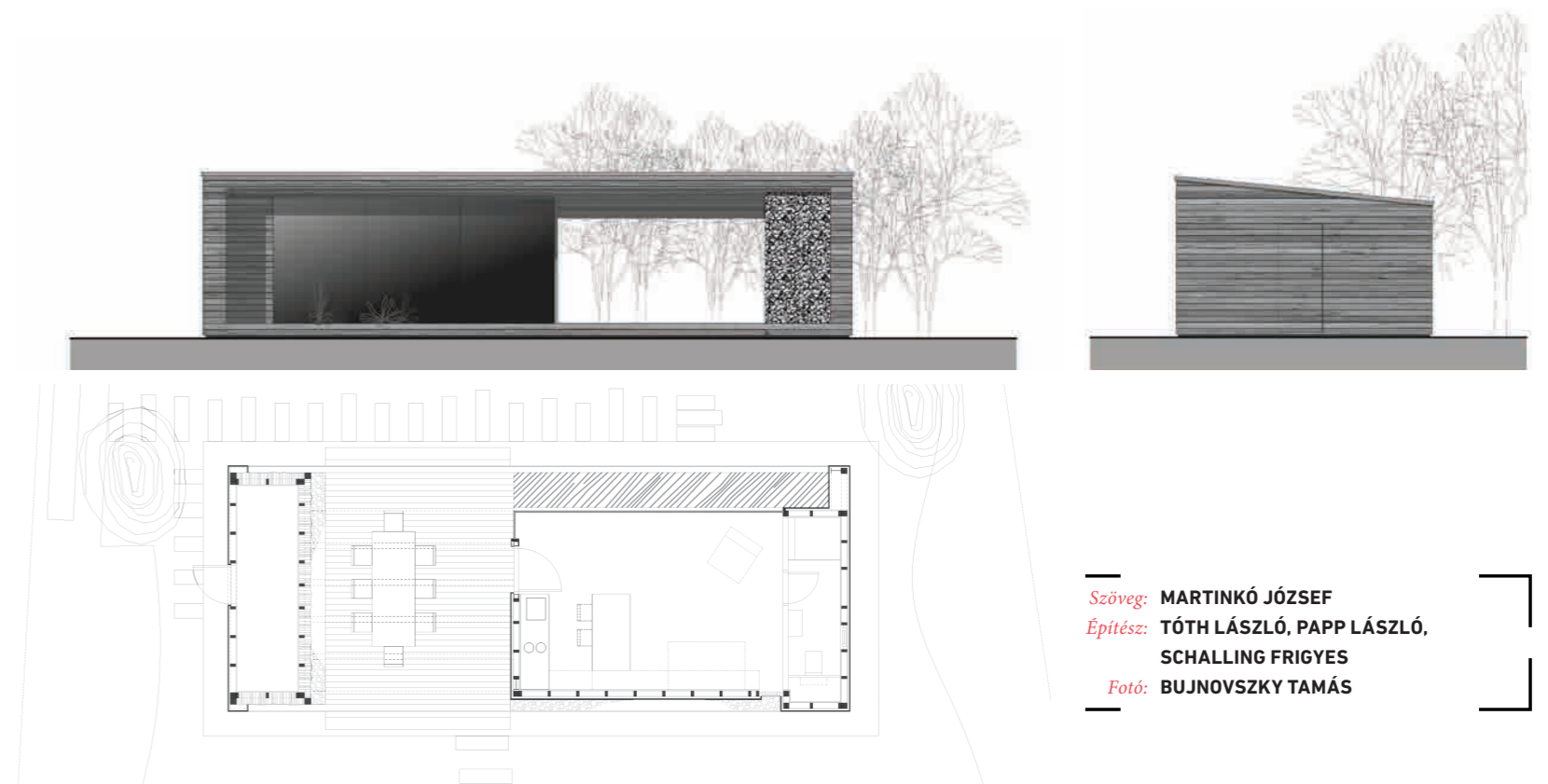
Az elmúlt években a nemzetközi építészeti folyóiratok, magazinok oldalain szép számmal láthattunk példákat parányi, ám tervezői szempontból elképesztően magas minőségben kidolgozott házakból. Ráadásul a *micro-house*-, a *DIY*-, vagy mobilház-projektek csak tovább színesítették az összképet. „Kicsit” tervezni és építeni sok tekintetben jutalomjátéknak tűnik, amiben minden részletre kellő mennyiségű figyelem fordítható. Másfelől a kicsiben minden szem előtt van, vagyis mindennek a helyére kell kerülnie, mert szinte egyetlen elhibázott megoldás üvöltő sebet üt a koncepción.

Kavicssáv öleli körbe a házat, ami egyfajta lebegő látványt eredményez

Ad notam „Beteg lelkeknek való füves kertecske” - Balassi Bálint

Szöveg: MARTINKÓ JÓZSEF
Építész: TÓTH LÁSZLÓ, PAPP LÁSZLÓ,
SCHALLING FRIGYES
Fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

Vízükörre tájolva
Kapuvár közelében, egy felhagyott bányató partján álló ház

Minden csomópont a helyére került

Látszóbeton és fa

Mióta egy debreceni design konferencián, majd Tillmann J. Attila és Germán Kinga meghívására a Moholy-egyetem TÉRTÁG projektjében előadhattam a *Minimum - Vágyak és féltések, avagy létezik-e ideális méretű tér...?* című fejtegetésemet, ami a kicsi tér utáni vágyról, a tériszony és klausztrofóbia építészeti vonatkozásairól, a tér luxusáról, Diogenész hordójáról, a börtönről és Paul Virilio bunker-hasonlatáról, egyszóval a „small is beautiful” (E.F. Schumacher) dialektikájáról szólt, minden felkelti a figyelmemet, ami az építészetben kicsi.

Az idei nyári szezon kétségtelenül legemlékezetesebb fotózásán nem volt rajtam cipő és már délelőtt tizenegykor kinyílt egy sör. Kapuvár közelében, egy felhagyott bányató partján kiépülő nyaralóövezetben a tökéletessel konvergálnak a munkakörülmények. Tóth László helyi építész és munkatársai vízparti nyaralója éppen erre hivatott: a maga egyszerűségével, visszafogottságával, kidolgozottságával és a természeti környezettel való kapcsolatának keresetlenségével lelazít, kisimít, kinyújtóztat.

A fémlemezfedésű és a víztükörre tájolt nagy üvegfelületen kívül vörösfenyővel burkolt ház hármas tagolású annyiban, amennyiben a fő

tömeg és egy farakássá formált tároló helyiség között egy fedett, átjárható terasz található. Az előkert felé a vízszintes falécezzel zárt, míg a tó felé felkötött nyaraló vízparti kapcsolatát egy ügyesen formált lelépcsződő stég, illetve a szomszéd telek felé finom vizuális határolóként is funkcionáló, a ház tengelyére merőleges leülő teremti meg. Nagyban hozzájárul az összképhez, hogy az épület lábátánál kavicsáv öleli körbe a házat, ami egyfajta lebegő látványt eredményez.

Nagyszerű éretny, hogy a külső megjelenés egyszerűségével az épület belső térének hangulata harmóniában marad. Minden csomópont a helyére kerül, gondolk itt a vászon árnyékoló elegáns textúrájától, a zuhanyzó/WC és a nappali/étkező egységekben megjelenő fa és látszóbeton felületek arányán át a beépített szekrényekig.

Végül még egy gondolat a ház kapcsán. Olyan határsávban járunk, ahol nehéz az épületet nem tárgyként látni. Ez a lépték, ami minden részlemben befogható, átlátható, megérthető, ahol a felhasználó kevés számú alkotóelem, a belső arányok rendszere olyan összkép részei, amiben a sikert a kudarcotól csak egy hajszál választja el. Jutalomjáték, de hatalmas felelősség is. Ez a nyaraló példásan illusztrálja ezt.

Vezető tervezők:

Tóth László, Papp László, Schalling Frigyes
(Tóth Project Építésziroda)

Belsőépítész:

Bényei István

Statika:

Takács János

Alapterület:

30 m² (+ 20 m² terasz)

Tervezés éve:

2011

Építés éve:

2012-2013

BALANSZ

Hello Wood 2014

Tengeri. Hőmpölygő kukorica-tengert imitáló, végtelenbe vesző, 40 méter hosszú, 440 lábú téri konstrukció. Erőterek (előző oldal, jobbra). A lapokba függőlegesen állított, szabadon mozgó rudak alkalmazkodnak a tér és talaj tulajdonságaihoz, ahhoz hasonlóan, ahogy a növények idomulnak a különböző térbeli és domborzati irányokhoz

Fábrick. A többi csapat hulladékfájából készült alkotás. Egyik oldala csiszolt, smirglizett, sima felületű, a másik, ugyanezen anyagok nyers, durva vetületét, egyensúlyát mutatja

Mochi. A tökéletes mochi (japán sütemény) a viszkozitás és rugalmasság tökéletes egyensúlya. Ördögszekér (háttérben). Pitypang inspirálta, kötözései technikával készült, folyton mozgó építmény

ÖTÖDSZÖRRE RENDEZTÉK MEG A HELLO WOODOT, AZ IDŐ ÚGY TŰNIK NEM FOG RAJTA: FRISS ÉS INVENCIÓZUS VOLT MEGINT, AMI TEGYÜK HOZZÁ, IGEN JÓT TETT A HELYSZÍNNEK.

Szóveg: MOLNÁR SZILVIA
Fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

Csorgunk befelé Kapolcsra, nem sokkal a település előtt Csórpuszta, az út mellett nyílt, és ha fülelünk, kopácsolás jelzi merre is; magunk részéről úgy határozunk, hogy bekukkantunk néhány fesztiválhelyszínre, aztán majd visszafelé Hello. Pedig bár megálltunk volna Csórpusztán és nem megyünk tovább. Mert a Művészetek Völgye (2014. július 19-27.) már nem öt-hat-hét falu közös rendezvénye, idén csupán a névadó Kapolcs, illetve Taliándörögd kínált programokat (Vigántpetend alapvetően a völgy-kapu szerepet vitte), de nem lenne baj ezzel, ha a területcsökkenést nem követné a minőségi zuhanás. Látszott, sajnos Kapolcsot is elérte a legendás fesztiválok általában halálos betegsége, ami mindig térszükülettel kezdődik

és (óhatatlanul) a kommerszdúláson keresztül vezet a vég felé. Persze amíg elérünk odáig, még lesznek feledhetetlen pillanatok, az egyensúlyt fenntartó, a dicső múltat idéző események.

Ezek szűk körébe tartozik a mostanra nemzetközi márkává vált Hello Wood, amelyen ebben az évben, *nomen est omen*, az egyensúly volt a téma, ehhez kapcsolódtak a téri konstrukciók (szám szerint 14), amit 30 országból érkező mintegy 150 építész és építészhallgató jozott meg. Szándékuk az egy hét alatt olyan művek megalkotása volt, „amelyek a bizonytalanság, a kételkedés és az építészeti- leg is jól értelmezhető aránytalanság fogalmaira reagálva képesek az egyensúly törekeny pillanatának ábrázolására”. Az idei cél (is) sikerrel teljesítve. Legközelebb a Design Hét budapesti (október 3-12.) helyszínein láthatók majd újra az installációk.

A black and white photograph of a room with peeling wallpaper and a rug. The wallpaper is heavily damaged, with large sections missing, revealing the underlying surface. The room has a high ceiling and a rug on the floor. The text "HANGOK ŐRZŐJE" is overlaid on the image.

HANGOK ŐRZŐJE

Este. Egymáshoz kapcsolódó négyzetlapok lebegnek a koncertlátogatók feje felett a pannonhalmi *Arcus Temporum XI. Művészeti Fesztivál* hagyományos koncerthelyszínén, a Bencés Gimnázium tornatermében. A zene elhalkul, elcsendesedik, a hallgatóság távozik a teremből. A szinte észrevétlen elemből az alkotók, Baló Dániel, Bene Tamás, Eke Dániel és Pilaszanovich Jakab transzparens, levitáló installációt alkotnak: az alárendelt, érvényét veszített díszlet összefűz, kockát alkotva saját helyet készít magának a térben, magába zárva, így megőrizve kicsit a korábbi zene, a csevej elillanó hangjait. Ezt az ünnepélyes „transzfigurációt” őrzik **Bujnovszky Tamás** fotográfiái.

FUNDERMAX®

Tervező: Wiesneth Architekten Fürth

Egyedi dekorok.
Életre kelti a homlokzatokat.

exterior

Vigyen életet a homlokzatokba és a kültéri alkalmazásokba. A FunderMax egyedi dekorjaival szabadra engedheti a kreativitását. Függetlenül attól, szimbólumokról, grafikáról vagy képekről van-e szó – itt egyszerűen minden lehetséges. Most már csak 4 lépésre az Ön álmaitól:

www.individualdecor.com

FunderMax GmbH
Tel: +43 (0) 5 9494-0, Fax: +43 (0) 5 9494-4200
E-Mail: office@fundermax.at, www.fundermax.at

MEMBER OF *Constantia* INDUSTRIES

for
people
who
create

OCTOGON
ARCHITECTURE
& DESIGN

MELLÉKLET
2014/6.

Szerkesztette:
MOLNÁR SZILVIA,
MARTINKÓ JÓZSEF

Fotó:
BUJNOVSZKY TAMÁS

ÉLETRE KELTETT MÚLT

Interjú Bognár Árpáddal, a Swietelsky Magyarország Kft. ügyvezető igazgatójával

Farsang Barbara: A Várkert Bazár rekonstrukciójának egyik fontos célkitűzése a műemléki értékek fokozott védelme mellett, egy olyan komplex épülethasznosítás megvalósítása, amely a múlt és jelen emlékeit egyszerre kelti életre. Milyen kulturális szolgáltatásokkal bővült az eredeti koncepció? A Várkert Bazár fejlesztése a műemléki rekonstrukción túl, egy történelmi hagyományokra épülő, ugyanakkor új funkciókkal bővülő, önmagában is működőképes, modern, városi rendszer megteremtése. A beruházás szerves eleme a térfelszín alatti bővítés, amelynek 17 000 négyzetméter beépített összterületű komplexuma a meglévő épületek rendeltetésének kiegészítésére, korszerűsítésére szolgál. Ez az új multifunkcionális épület alapvetően közösségi funkciót lát el, hiszen egyrészt a középpontjában helyezkedik el a kulturális és egyéb

művészeti programoknak helyet biztosító modern rendezvényterem, másrészt a személygépkocsival érkező látogatói forgalom parkolását oldja meg három szinten.

Az épületegyüttes kiemelt értéket képvisel: 1987-ben a Duna-part részeként világörökségi címet kapott, 1996-ban pedig a World Monuments Watch a világ legveszélyeztetettebb műemlékei közé sorolta. A több évtizedes elhanyagottság után, milyen állapotok uralkodtak a kivitelezés megkezdésekor?

Sajnos siralmas körülmények fogadtak minket. Már a korabeli technológiák hiányosságai is a Várkert általános állagának idő előtti romlásához vezettek. Majd túlélve a történelem viharait, háborús károkat, az átépítéseket, átalakításokat, illetve a legendás „Ifipark” utolsó koncertközönsége által okozott károkat, viszonylag eredeti formájában maradt fent az együttes, amit az Ifipark bezárása után lényegében lezártak. Hányattatott sorsát jól jellemzi, hogy funkcióját tekintve szinte soha nem tölthette be azt a fontos kulturális és városképi szerepkört, amit eredetileg ennek a Vigadóval szemközti helyszínnek szántak. Boltjai sorra bezártak, a testőrpalota épületéről pedig hamar kiderült, hogy elképzelt funkciójára alkalmatlan.

A rekonstrukció során elsődleges szempont volt, hogy az épület legapróbb részleteit is megőrizzék és helyreállítsák. Milyen dokumentumok szolgáltak ehhez alapul?

Ybl Miklós rendkívül részletező, precíz kidolgozású terveiből, minden apróbb építészeti mozzanat felidézhető volt, azonban azért, hogy a korabeli technológiák hiányosságait kiküszöböljük, a felújítás végleges tervei csak részben alapultak ezeken. Egyébként a Budapesti

Levéltárban őrzik azokat a dokumentumokat, amelyekből világosan kiderül, hogy a Várkert Bazár kivitelezési munkálatainak a magyar iparos társadalom színe-jáva dolgozhatott, s az építkezés az akkori munkanélküliség enyhítésével munkát biztosított a lakosság egy részének is. Az Ybl kézjegyével ellátott tervrajzokat a KÖZTI Zrt. építész tervezői (vezető tervezők: *Potzner Ferenc és Pottyondy Péter – szerk.*) kutatásai során a Kiscelli Múzeum irattárában tudták fellelni, ám a rekonstrukció célja a korhű épületek mellett, a műemlékekkel harmonizáló új tömegek kialakítása lett.

A területi adottságok miatt a beruházás szerves részét adta a régészeti előkészítés és a kapcsolódó ásátások sora is. Az építkezés földmunkálati szakaszában rengeteg különleges lelet került elő.

Igen, sokkal több régészeti leletet találtunk, mint amennyivel kezdetben kalkulálni lehetett. A feltárások során például egy Zsigmond-kori városfal romjait, teljes utca- és pincesorokat, valamint török kori városrészek maradványait is megtalálták a szakemberek. A régészek munkáját egyébként már a kezdetektől nagy teljesítményű mélyépítési munkagépek segítették, ezek használata jelentősen fel is gyorsította az ásátásokat. Kár lett volna, ha a gondatlan kivitelezés miatt ezek a leletek eltűnnek, így a feszített ütemterv ellenére is minden lehetőség és időt rászántunk az archeológiai feltárások biztosítására.

A régészeti ásátásokon túl, előfordult nem várt esemény, olyan, amely megnehezítette vagy esetleg módosította is a kivitelezőket?

Az építkezés során ügyelni kellett az Ybl Miklós által tervezett műemlék épületek épségére és stabilitására, így egyszerre kellett megoldani az épület hidrogeológiai megfelelő és indokolt szivárgó rendszerének kiépítését, valamint a függőleges és vízszintes terheket elviselni képes lemezalapot, amely többek között hozzájárult a későbbi továbbépíthetőséghez. A földkiemelés ütemével párhuzamosan, nagy teljesítményű fúrógépekkel készítettük el a cölöpök állékonyságát biztosító feszített talajhorgonyok furatait. Ezek a talajhorgonyok segítettek, hogy

A legtöbb szobrot, vízköpőt, sgraffitót, falképet fotók alapján rekonstruálták

a cölöpök „elviseljék” a hegy által kifejtett hatalmas nyomásokat. Egyébként a Várkert Bazár déli végpontján álló palota alapozásának megtámasztása igazi kihívás, külön elismerést érdemlő, sikeresen véghezvitt mérnöki feladat volt. A térfelszín alatti bővítés során a terület alatti rétegek is folyamatos meglepetéseket okoztak, mert a talajmechanikában jelzett föld helyett, bizonyos helyeken olyan kemény márgás agyagkőzeteket találtunk, amelyek a földmunkás módszerek mellett, bányászati technológiák alkalmazását is igényelték. Az átalakítás alatt szembesülnünk kellett egy másik problémával is: a fennmaradt műemlékek alaposabb vizsgálatánál kiderült, hogy az épületek mindegyikében – pincétől a padlásig – az egyik legveszélyesebb gombafajta tenyészik. A könnyező házigomba (*Serpula lacrymans*), amely a budapesti pincék szinte mindegyikében felfedezhető, nemcsak a faszervezeteket pusztította és roncsolta, de elképesztő kártékonyására jellemző, hogy még a követ is lassanként felemészti. Bármilyen más bontási folyamat előtt, az összes épületrész valamennyi szintjén a teljes gombamentesítést és spórátlanítást is el kellett végeznünk. A művellet aprólékossága és időigényessége sajnos szintén jelentősen megakasztotta a munkák lendületét.

Milyen jelentőséggel bír a Várkert Bazár rehabilitációja a Swietelsky Magyarország Kft. életében?

Összességében mondhatom, hogy több volt ez a munka számunkra, és természetesen most is több egy egyszerű megrendelésnél, amit megpróbálunk kivitelezőként a legjobban teljesíteni. Egy ilyen volumenű projekt ritkán adatik meg az ember életében, és ha a presztízsünket, híúságunkat nem legyezgette volna, akkor valószínűleg a szűkös határidők miatt nem vállalnánk el. A sikeres megoldást a tervezőink, mérnökeink, kiváló szakembereink tapasztalata adta, így tudtuk régi fényében életre kelteni a múltat, amely évtizedes kóalmából ébredhetett fel. És hozzátenni a jövőt, amely a Várkert Bazár eredeti műemléki egységéhez hozzásimuló új, multifunkcionális elgondolás. Az ihletet a régi adta, mégis valami teljesen új születhetett.

KIBONTANI EGY RÉGI SZÉPSÉGET

A Várkert Bazár rekonstrukciója belülről nézve

AZ ÁLLANDÓ SAJTÓVISSZHANG KÍSÉRTE VÁRKERT BAZÁR BERUHÁZÁS HÁTTERÉBEN IGEN ÖSSZETETT ÉS HATALMAS VOLUMENŰ KIVITELEZÉSI FELADATOT KELLETT, RENDKÍVÜL SZOROS HATÁRIDŐVEL MEGOLDANI. A MŰHELYTITKOKRÓL BARNA ÁGNESZT, A PROJEKT FŐ-ÉPÍTÉSVEZETŐJÉT BÁN DÁVID KÉRDEZTE.

Kérem, mesélje el, hogy milyen területen kezdtek el eredetileg dolgozni?
Eredetileg az Öntőház lépcsőtől kezdve, a Lánchíd utca vonalában végig, majd a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum mögött induló mélygarázs lejárata által határolt területen kezdtük meg a kivitelezést. A Vár irányában pedig az a kortinafal tartozott még a területhez, amely régebben vízholdó lépcső volt és a Budapesti Történeti

Múzeum korábban zárt, most megnyíló udvarához vezet. A fal tetején kialakítottunk egy, a már meglévő másik kortinafaléhoz hasonló kilátóteraszt, amelyre az Immaculata Társaság magánkezdeményezésből emelte a Mária-anya című szobrot (*szobrász: Mátyássy László, építési engedélyezési terv: Váncza László – szerk.*). A Lánchíd utca jelenleg is folyó felújítása nem ennek a projektnek a része.

Ki volt pontosan a megrendelő a projektben?

Egyrészt az I. kerületi Önkormányzat, másrészt a Várgondnokság. Mindkét megrendelőnk Európai Uniósi pályázatokon nyert forrásokat a felújításhoz. Az I. kerület közlekedésfejlesztésre, aminek a lényege az volt, hogy a Lánchíd utcától a Várig akadálymentes útvonalakat hozzanak létre, beleértve a Várkert Bazár területét is. Ez több lépcsőben kialakított liftrendszerrel jött létre – valamint a mozgólépcső és a mélygarázs létrehozása is ennek a közlekedésfejlesztésnek a része volt. A Várgondnokság pedig az épületek hasznosítására kapott uniós támogatást.

Az épületeket milyen funkciókra tervezték? A leendő igényeket önök mennyire ismerték?

Úgy kaptuk meg a területet, hogy tudtuk, itt egy nagy, különböző eseményekhez rugalmasan használható rendezvényteremnek, valamint számos kiállítási és üzemeltetési térnek kell létrejönnie. Ez utóbbiakra akkor még nem volt meg a külső üzemeltető, így a pontos igényeket nem ismertük. A déli pavilonsorra cukrászdát, a két palotába kiállítótereket terveztek, a legfelső szintekre pedig irodákat.

Mennyire szorította önöket az idő?

Már az elején, amikor elkészítettük a kivitelezési ütemtervet, érezhető volt, hogy igen szoros határidőkkel kell számolnunk. De tapasztalatból tudtuk, műemlék épület esetében elképzelhetetlen, hogy váratlan események ne lassítsák az eredeti ütemezést. Ez természetesen itt sem volt másként. Így például a lépcsőpavilonok hátsó fele annyira sérült volt, hogy jóformán teljesen hiányzott. Ezen kívül találtunk a tervben nem szereplő helyiségeket, a lépcsőpavilon alatt teljesen új szintet is, az Erzsébet lépcső alatt fűtőalagutakat, amelyekről kiderült, hogy annak idején innen oldották meg a lépcsőházak fűtését.

Milyen eredeti tervekől tudtak kiindulni?

A KÖZTI Zrt. mint generáltervező időben felkutatatta a Kiscelli Múzeumban az Ybl-féle eredeti terveket, de azok sok helyen hiányosak voltak. Az is lehet, hogy maga Ybl nem követte le az újabb rajzokon az építés során eszközölt módosítások mindegyikét. Emellett azt is kiindulási alapnak gondoltuk, hogy a Bazár mögötti domboldal földrétegét anno Yblék is már alaposan megbolygatták, így nem nagyon számíthatunk régészeti leletekre. Nagy meglepetésünkre azonban kiderült, hogy Ybl valószínűleg nagyon ügyes statikus volt, mert csak egy egészen keskeny szakaszt mozgatót meg. Épp ezért a földmunka során régészeti megfigyelést végző Budapesti Történeti Múzeum kollégái meglepően sok mindent, többek között összefüggő barokk pincesor, értékes Árpád-kori leleteket találtak. Az Öntőház udvarban pedig – amely majd gasztrokulturális központ lesz – török kori szemetesgödörre bukkantak. A régészek szerint ezt eredetileg kútnak áshatták, de mivel vizet nem találtak benne, így teletömködték a maguk szemével, a kályhacsempétől a kerámiákon át egészen a hajcsatokig. A másik nem várt meglepetést a kőzet okozta. Az előzetes vizsgálatokhoz képest jóval vékonyabb volt a használható felszíni földréteg – amit a kerthez kívántunk visszaforgatni –, viszont annál keményebb kőzettel találtuk szembe magunkat. Napokra elakadtunk, különböző robbantási szakértőket hívtunk ki, de a Vár és a műemlék épületsor közelsége mindenkit elriasztott. Végül speciális bányászati technológiával sikerült megoldást találnunk. Ezekre az eseményekre nem lehetett előre felkészülni és az idő egyébként is szűkre volt szabva.

És mit találtak a műemlék épületekben?

Erre azért már jobban fel voltunk készülve, egyes problémákat ismerünk előre. Építész kollégákkal konzultáltunk, hogy mi vezethetett az épület ilyen mértékű lepusztulásához. Ez részben abból eredt, hogy a Várbazár eredetileg sem találta meg a funkcióját, igazából sosem lakták be, másrészt pedig Ybl korában nem volt megoldott a szigetelés. Épp ezért nem is tudtak megfelelően üzleteket kialakítani, mert nedvesedett, dohosodott minden. Ezzel azért meg kellett küzdenünk.

Mit tudtak megtartani az eredeti, helyben található anyagokból?

A paloták leromlott állapota miatt az előzetes bejárásokon nem tudtunk mindenhová bejutni, ezért sokszor csak következtetni tudtunk. A fő gondot az okozta, hogy a kiírásban az szerepelt, ahol lehet, ott restauráljuk és tartjuk meg az eredeti belső tereket, csak végső esetben gyártassuk le újból a parkettát vagy a nyílászárókat. Kivitelezőként azonban nekünk sokéves garanciát kell vállalnunk az épületre, így nem volt megengedhető, hogy a leromlott állagú, régi anyagokat vegyítsük az új toldalékokkal. Ezért úgy döntöttünk, hogy az élő anyagokat, többek között a fát, mindenképpen lecseréljük. A bontásnál ez be is igazolódott, mert hatalmas kiterjedésű gombatelepeket találtunk.

És mi volt a helyzet az épületplasztikák, szobrok rekonstrukciójával?

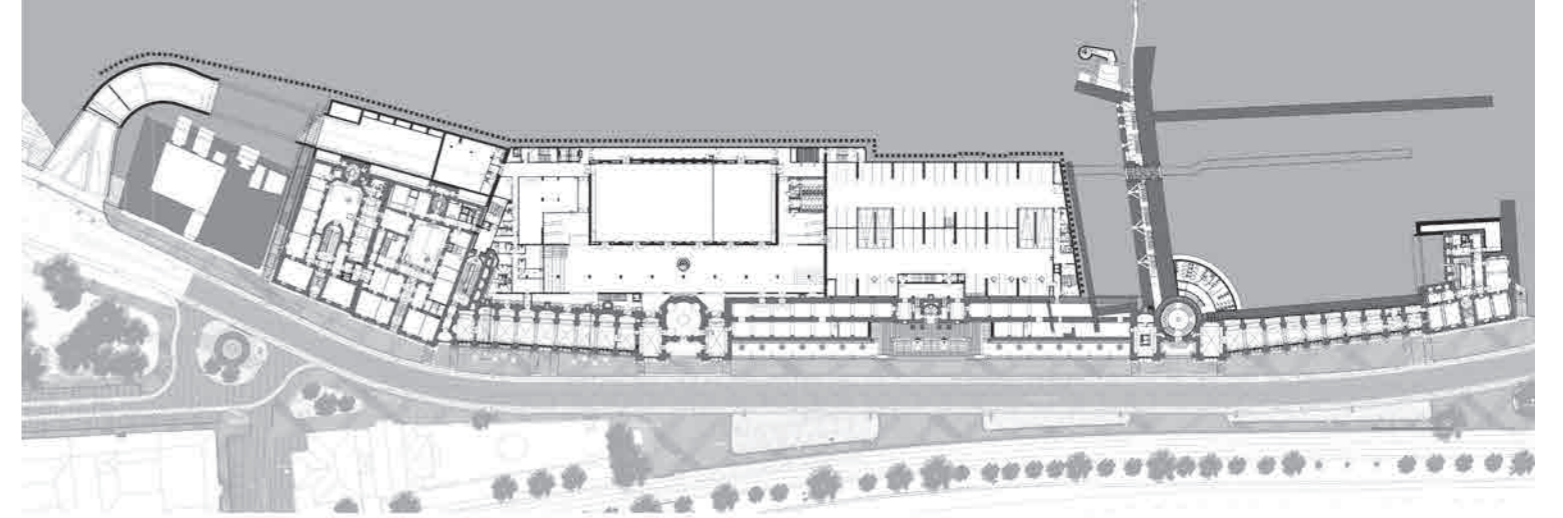
Az nagyjából jól felmérhető volt, hogy mik szorulnak cserére, kiegészítésre, mik a hiányzó elemek. A legnagyobb kihívást a lépcsőpavilon rekonstrukciója jelentette. Ezt Ybl tervei alapján állítottuk vissza és nem volt egyszerű szakértőt találni ehhez a munkához, illetve olyan repedésmentes követ, amely esztétikailag még az építész számára is megfelel, s amiből visszaépíthettük ezt a torzóban megmaradt konzolos, lebegő lépcsősört. A legtöbb szobrot, vízköpőt, sgraffitót, falképet fotók alapján rekonstruáltuk.

A kivitelezés szempontjából mekkora kihívást jelentett ez a projekt?

Az, hogy műemlék épülettel dolgoztunk, önmagában nem volt szokatlan, hiszen számos kollégánk dolgozott már korábban műemlékek felújítására szakosodott cégeknél. A Swietelskytól sem idegen ez a feladat, hiszen nemrég adtuk át például a felújított Zeneakadémiát, de több palotán is dolgoztunk a Belvárosban és az Andrássy úton is. Itt inkább a volumen jelentette a kihívást. Nagy mennyiségű, hatalmas területen folyó munkát kellett koordinálni, amelyben nagyon szoros határidővel, sok szakma számtalan szakértőjének kellett együtt dolgoznia. Nemeszser komoly gondot jelentett, hogy olyan klasszikus szaktudással rendelkező mestereket találjunk, akik még képesek korabeli technológiával kivitelezni. Ráadásul nagy volumenben.

Gondolom, mindez azért sok izgalmat, érdekességet is tartogatott.

Nagyon érdekes munkafolyamat volt. Jó volt látni, hogyan bomlik ki az épület és alakulnak a nagy terek. Arra nagyon büszke vagyok, hogy sikerült az eredeti vállaláson felül az Erzsébet lépcső, a pavilonok és a Gloriette sgraffito és díszítő festő rekonstrukciós- és restaurálási munkáit is elvégezni. Ugyanígy kiegészült a feladat a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum homlokzatának felújításával. Így szerencsére végül a részleges rekonstrukció helyett száz százalékban megújult az épületegyüttes – amit viszont a Megrendelők nem nagyon kommunikáltak a közvélemény felé. Sajnos inkább csak az időbeni csúszásokról lehetett híreket olvasni, a rekonstrukció kibővült feladatköréről kevésbé. Mi azonban a végeredmény szempontjából fontosabbnak ítéltük a teljes értékű kivitelezést, mint a különböző átadó rendezvényeket.

YBL KÖSZÖNI

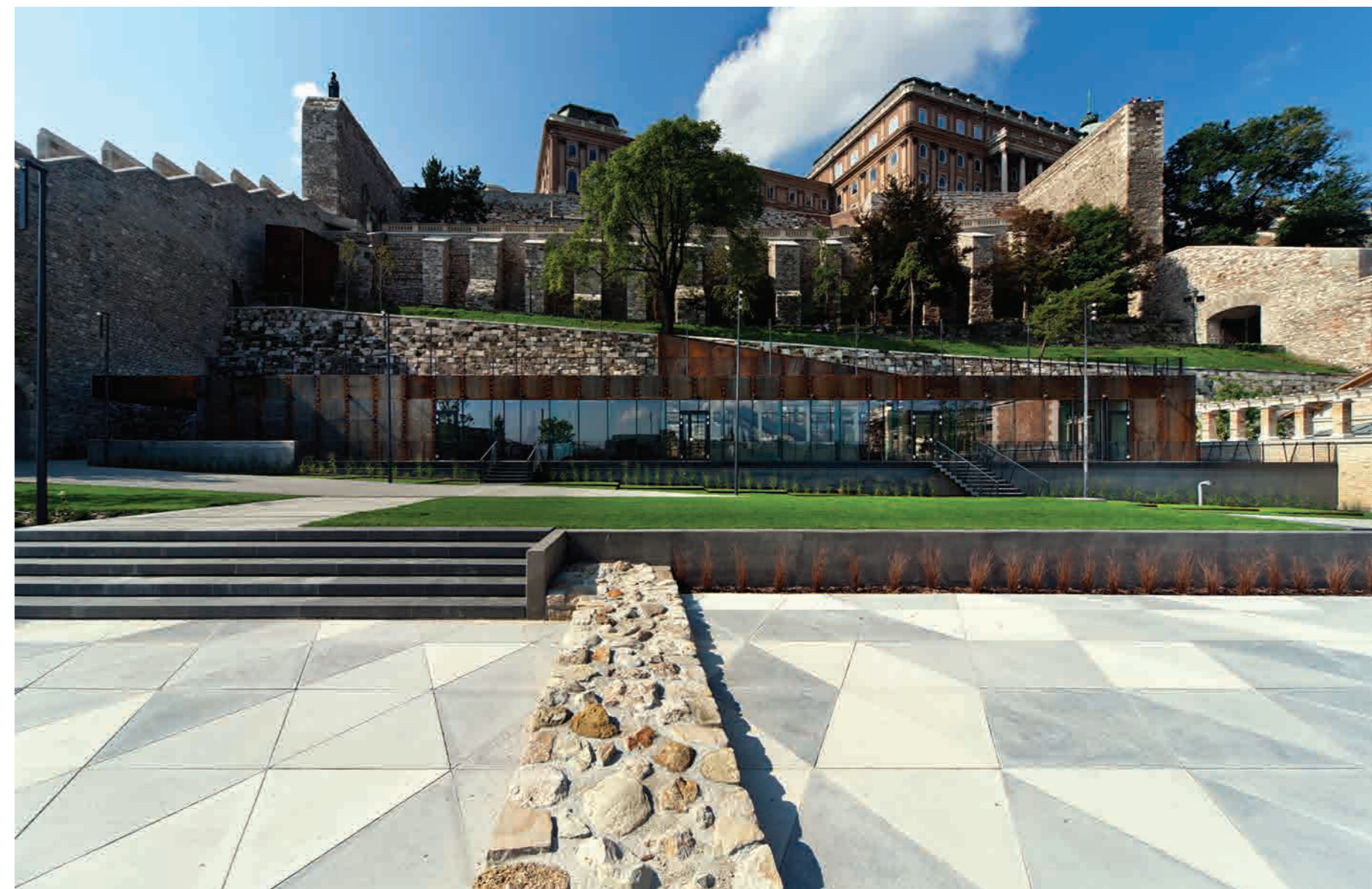
Elkészült a Várbazár

Szöveg: GÖTZ ESZTER

Gondtalanabb korokban szokás olyan nagyszabású építményeket felhúzni, amelyeknek az égvilágon semmi gyakorlati hasznuk nincs. A Vár dunai lejtőjére, a Palotához vezető impozáns lépcsősor és kapuépítmény kialakítására 1873-ban készült el Reitter Ferenc első tervvázlata. Ebben az évben született Budapest, és a kezdet energiái, a *Gründerzeit* látomása egy közép-európai metropoliszról korántsem volt illúzió.

Átgondolt költségvetéssel, de belefért, hogy megépüljön egy látványos sétaút gloriéttal, teraszokkal, lépcsőkkel és rámpákkal, neoreneszánsz kerttel, a kor legjobb művész-mestereinek művészi értékű díszítményeivel. A Lánchíd Palotában székelő Fővárosi Közmunkák Tanácsa még az ablakból is odalátott az akcióterületre, amikor felkérték Ybl mestert, hogy Reitter ötlete nyomán fogalmazza építészeti együttessé a Várkertet.

Konkrét funkció híján Ybl megvalósíthatta azt, ami minden építész álma: kötöttségek nélkül építeni, a pusztaság kedvéért. A királyi Vár felé vezető sétautat – a középkorból maradt lépcső- és falmaradványokat is a műbe komponálva – Zsolnay-majolikával díszített kupolás főkapuval, pergolával, széles kilátóteraszokkal és gondosan kialakított kerttel körítette. Huszár Adolf szobrai, Than Mór freskói és Jungfer Gyula kovácsoltvas kiegészítői emelték az együttest

◀ Pillantás az Öntőház udvar irányába

egyedi képző- és iparművészeti alkotássá, igazi ösztömművészetté, ami akkor, abban a közegben értő közönségre talált. Feladatot nem igazán kapott a Várkert, volt néhány óvatos próbálkozás, egy festőiskola, vagy a Nemzeti Múzeum történelmi képcsarnokának ideiglenes elhelyezése, de 1944-ig jószerivel csak szobrászok használták műteremnek a Bazár utcára néző, nagy belmagasságú termet. A háború, egy ügyetlen felújítás és húsz évnyi Ifipark-tombolás után a világ legveszélyeztetettebb műemlékei közé sorolták, a dűledező falakról sorra pattantak vissza a magántőke-bevonási vagy egyéb hasznosítási ötletek.

Történt, ami történt a Várbazár múltjában, egy héttel az idei második ünnepélyes átadása után már szinte el is felejthetjük a hosszú és kínkeserves előtörténetet, annak minden tanulságával együtt. Mert az igazi kérdés jó húsz éve már nem a hasznosítás volt, hanem az életmentés, és ez megtörtént. A komplexum most régi szépsége teljében ragyog. A KÖZTI Zrt. tervei nyomán végigvitt műemléki rekonstrukció tökéletesen visszahozta Ybl kertjét és bazársorát, a Duna fölé magasodó teraszok rendszerét, a part és a Vár közötti közvetlen gyalogos sétányt és a lépcsősort, az építészeti tagozatokat és az iparművészeti, szobrászati részleteket, az aranyozatos berakású kutat, az elegáns formált kert. Szépen újult meg az északon és délen hozzá kapcsolódó egy-egy bérpalota is. Utóbbiakban semmi mai kiegészítés nem történt, a Potzner Ferenc és Pottyondy Péter vezette tervezőcsapat jó érzékkel hagyta az épületek saját erőit kibontakozni, és így méltóságos keretbe foglalják a Várkert nőiesebb, érzékenyebb szépségű kapuépítményét és a felvezető utak, a díszítmények finom dekadenciáját. Az együttes arányai, az utak, teraszok, ívek ritmikája, a domborzattal együtt haladó szintek egy neoreneszánsz palota homlokzati rendjét építik a tájba. Visszafelé haladunk az időben, ahogy az utcaszintről egyre följebb jutunk: lent a romantika gazdag dekorativitása, az oszlopsoros, balusztrádos, pergolatetős kilátóterasz és a kert szintjén egy kis barokk, egy kis reneszánsz, majd legfelül a várfalak középkori tömörsége zárja a látványt. S mindez impozánsan kanyargó útvonalak mentén bontakozik ki, kecses és kifinomult kompozícióban. Utoljára a harmincas évek végén kínált ennyi szépséget ez a hely.

A mai kiegészítések karakteresen elkülönülnek az eredeti részletektől, és ez így van jól. Bár a nemesrozsda hatású Corten acéllemez alighanem hamarabb megy ki a divatból, mint az Ybl-féle kő- és téglafelületek, de legalább látványosan kortárs. Ebből készült az ún. déli Kortinafal mellett felfutó mozgójárda védőtetője, az északi bazársor fölötti falszakasz belső árkádja és a meredeken lefutó Szárazárok színpad fölé is ez borul, ez teszi tömörszerűvé a három

◀ Az Öntőház udvar részlete

Az Öntőház udvarral szomszédos északi kortinafal, tetején a Mária-anya szoborral

szintet áttörő liftházat. A Vízhordó lépcső is egy kettős Corten-lemezfal között indul a kilátóterasz mögül, bár ezen az ágyúgolyó formájú áttört nyílásokra nehéz magyarázatot adni. Az Öntőház udvar hátsó falához tapadó új épület (a leendő étterem) szintén kapott egy hátsó homlokzati rozsdalemez réteget, a tetőből kiemelkedő, aszimmetrikus üvegkubussal és az udvarra néző szürke üvegfalal visszafogott, szinte csak tömegével jelenlévő tömb lett. Előtte az udvar felületét majdnem teljesen kitölti a szabadtéri előadásokra szolgáló emelvény, de mint a különböző korok, funkciók és ötletek szabad jegyzéke: fapallós és pázsitos rész, egy falmaradvány, sétaút és lépcsőfokok tagolják, körben design ülőbútorok – utóbbiakra nyáron csak abzesztadrágban lehet leülni, mert a sötétszürke öntött anyag az első napsütésre felforrósodik. De látványában legalább a szépen lecsiszolt folyami kavicsot imitálja. A mozgójárda telitalálata a hosszú lépcsőzéstől elszakott, elkényelmesedett mai közönségnek, még a középkori gyilkjárók hangulata is beköltözött a (valószínűleg műemléki kötöttségek) miatt alacsonyra nyomott tető alá. A mozgójárda melletti árokba tökéletesen illenek a kis színpad fapados ülőeserei, a játéktér egészen a terasz fala alá benyúlik, így módon a fedett színpadhoz nyitott nézőtér kapcsolódik.

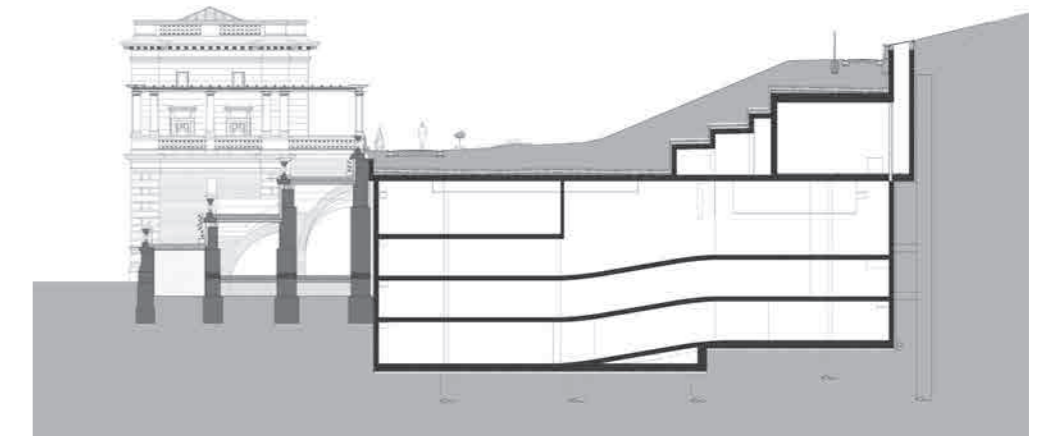
A legjelentősebb bővítés a déli palota alsó szintjén, a bazársor mögött kialakított rendezvényterem. Teljes alapterülete több mint 5000 négyzetméter, ennek nagyjából egyötöde maga a koncertterem, a fennmaradó fogadótér és

kiszolgáló részek nagyszabású, egyterű kialakítása a téglafalak ünneplésétől a grafikai elemekkel dekorált felületekig mindent megtesz, hogy szerethető legyen. És tényleg, ez a barlangszerű képződmény – a plakátszínekre festett öblök, a boltózatról belógatott csőlámpák, a vakolatlan, íves téglafelületek és a nyers betonpadló – nagy valószínűséggel Budapest egyik legkedveltebb közösségi-kulturális tere lesz.

Az északi és déli palotákról egyelőre annyit lehet tudni, hogy az egyik a Kortárs Kreativitás Házaként a hazai innovációkat fogja bemutatni, bár az augusztus végén megnyitott Hungarikon kiállítás erre aligha garancia. A másik, déli palotába egy korábbi elképzelés a Tradíciók Házát tette, erről sincs bővebb információ. Egyelőre az áprilisi első megnyitókort bemutatott, majd három nap után lelakolt Ybl életmű-kiállítás, a restaurálás doku-

mentálása, illetve az épülethez kapcsolódó fotók láthatók. Az utcára néző bazársor egyik részébe a hírek szerint egy CBA-üzlet költözik, a többi helyiség hasznosításáról egyelőre nem sokat tudni.

Elkészült viszont a majdnem 300 férőhelyes mélygarázs és a kapuval szemben, a parton egy új kishajó-állomás. Közlekedési szempontból tehát a Várkert együttes minden előző kor bűnbáját megoldotta, visszaállt a kapcsolat a Dunapart és a Vár között, keresztbe-hosszába átjárható a Vár folyóparti rézsűje és a gyalogosok visszakapták a Lánchíd utcát. Lelassult az élet a Várkert előtt, lehet gyönyörködni a most már tényleg világörökségnek látszó budai vároddalban. Van is miben.

Az Öntőház udvar alatti térrészlet

YBLTŐL A CORTEN ACÉLIG

Interjú Dévényi Tamással,
a Várkert Bazár felújításának belsőépítészevel

A felszín alatti ▶
multifunkciós rendez-
vényterem részlete
a körbejárható
Budapest-makettel

A rendezvényterem
előcsarnokrendszerének
közlekedési útjai ▼

Torma Tamás: A Rácz fürdő felújításakor már dolgoztál Ybl épületen, ráadásul most az Ybl Építéstudományi Karon vagyunk: elég közeli viszonyban lehetsz Budapest talán legnagyobb hatású építészevel...

A Rácz fürdő a Bazár előtt pár évvel készült el. Ybl a fürdőt legalább három ütemben tervezte meg. Számomra az volt a legérdekesebb, hogyha később tervezett valamit, azzal mindig felülírta a korábbiakat, még akkor is, ha azzal elrontotta a korábbit. Nem nagyon nézett hátra! És hiába a legnagyobb építész a honban, alig tudunk róla valamit. A kor is nagyjából ilyen, az övé volt akkor a legnagyobb tervezőiroda, még a mai értelemben is nagy iroda volt, de azt sem tudjuk, a Várkert Bazárban például ki tervezte a kertet, ki tervezte a gépészetet... De róla ugyanilyen keveset tudunk. Sem magyarul nem beszélt jól, sem különösebben beszédesebb nem volt, még anekdota is nagyon kevés maradt fenn róla. Mit akart a Várkert Bazárnál? Azt az új viszonyt akarta építészetileg leképezni, ami az uralkodó és a polgárság között kialakult – azt, hogy a várkertek a polgárság részére is elérhetővé váljanak. Ne csak lent sétálhassanak és epekedve bámulják a palotát, hanem fel is mehessenek a Várkertbe.

Menjünk vissza az időben. Mi volt ott mondjuk 2-300 éve?

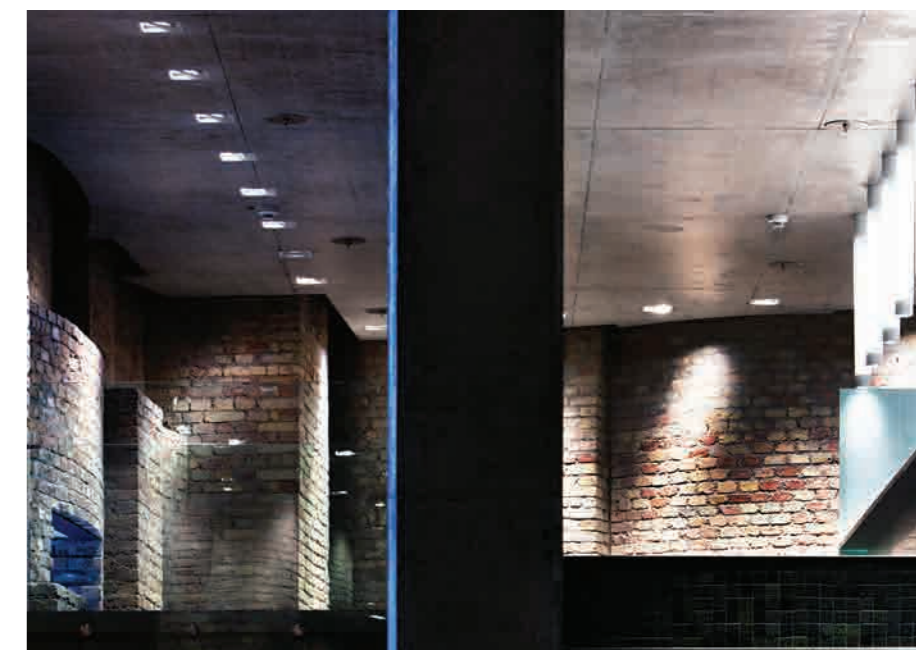
Délen a várlejtő volt, északabbra egy háromnegyed kör alakú vízbástya, aminek a Duna mosta az alját. A budai rakpart valamivel a Bazár építése előtt épülhetett ki, mert ezekben az években volt egy hatalmas árvíz (1876-ban – a szerk.) és akkor vagy egy méterrel még megemelték a Bazár alapjait. Tehát északra, a kortinafalakat összekötő Dunai zárófal előtt horgonyzott a királyi flotta, lejjebb pedig a pusztai hegyoldal volt. Aztán persze itt is házak kezdtek épülni, 1800-as évek végére nagyjából zárt sorúan beépült földszintes házakkal. Az egész Bazár-építés kirobantója valójában egy hölgy volt, aki azt kérvényezte, hogy a földszintes házat háromemeletesre alakíthassa. Az Udvarmesteri Hivatal felkérte a Fővárosi Közmunkák Tanácsa alelnökét, báró Podmaniczky Frigyeset, hogy mondjon véleményt az ügyről. Az volt a véleménye, ha egyet engednek, akkor majd mindenki bővíteni akar, a kérmények száma és magassága is nőni fog – vagyis ha majd jön a király, nem látja a füsttől a Dunát.

És hogy került Ybl a képbe?

Először Reitter Ferenc rajzolt egy elegáns, árkádós architektúrát. Ez arra jó volt, hogy megszeressék és elfogadtassák az uralkodóval, Ferenc Józseffel. Mivel akkoriban minden lényeges terv Ybl-nél landolt, – ekkor már ünnepezték az építész Mester – ő folytathatta a munkát. Tényleg folytatta, mert ő is árkádokkal tervezte meg a dunai homlokzatot. A költségvetési megszorítás aztán ezeket mind levágta, és maradt a mai bazár. A „deficitesség” végigkíséri a Várkert Bazár történetét.

Milyen realitása volt itt bármiféle nyereségességnek?

Semmilyen, mégis optimista volt mindenki, hogy Budán is lesz korzó. Ez két okból is csúfosan megbukott: egyrészt nem lakott itt senki, az üzletekbe nem jöttek a vevők, másrészt még nem volt Erzsébet híd;

A rendezvényterem előterében található pult részlete

a hely egy zárvány volt, amin körbekocsizni sem lehetett. Az első percekől kezdve gond volt a fenntarthatóságával, nem tudták kiadni, ezután jöttek a „legyen itt rajziskola”, meg hasonló próbálkozások. A Vasárnapi Újság azt írta anno, hogy „A várbazár építészeti allegória, amely jelentőséggel bír, de nincs köznapi feladata”.

Te hogyan kerültél a felújításba?

Éppen órám volt itt, az iskolában, amikor csörgött a telefon, Potzner Feri hívott fel, hogy lenne-e kedvem részt venni a munkában.

A Sándor-palotán dolgoztunk már együtt, most is a KÖZTI Zrt. volt a generát, a Budapesti Műhely meg alvállalkozó. Potznerrel és Pottyondy Péterrel hármasban most dolgoztunk először, jól viselték a szokásos vehemenciámat, így nagyon jó és eredményes kapcsolat alakulhatott ki közöttünk. A közönségforgalmi részeket mi tervezhet-tük meg, komoly változtatásokat lehetett elérni, mert hál’ istennek változott a tervezési program menet közben.

Az új Várbazár nemcsak új és régi egyszerre, de hatalmas és összetett épületegyüttes. Minden részét meg lehet majd funkciókkal tölteni?

Potzner Feri alapkoncepciója az, hogy ez legyen Vár fő turistabéjárata. Ha valóban ide érkeznek majd meg a turistabuszok, lesz hajóállomás, villamosmegálló és innen indul felfelé a legtöbb turista, akkor van esély rá, hogy a többi része is élettelt teljen meg. Erre az új funkcióra van ráépítve a cukrászda, a hungarikumbolt (CBA), meg a kiállítótermek

sora a volt lakóházakban (palotákban), ezek majd jóltartják az erre járókat. Lesz egy nagy (multifunkciós) rendezvényterem is, ami a maga 900 négyzetméterével fontos városi hely lehet: koncert- és kiállítóte-rem, de úgy tudom, ilyen méretű ültetett vacsorázató hely sincs a vá-rosban. A legújabb hír szerint ezt a Karmelitáktól leköltöző Nemzeti Táncszínház kapta meg egy időre. Nem csak a tervezés során nem tudtuk, hová és mi kerül majd pontosan, de még az építés alatt is változott a kép. Rengeteg üzemeltetési kérdés is maradt: az Öntőház udvari étterem-kávézó-koncerthely tulajdonképp’ kis Ifipark lesz, ami egy önálló üzemeltetőt is elbírna. A Testőrpalotából talán kortárs mű-vészeti központ lesz, beleértve az építészeti is, a többitől pedig válto-zó kiállításokat befogadó kiállítóter, esetleg múzeum lehet. A rendez-vénytér autókiállításától komolyzenei koncertig minden befogadhat.

Tehát menetközben is sokat változott...

Változott például a nagyterem egész előcsarnokrendszere, mert a rendkívül rövid tervezési idő közepén az egyik megrendelő azt kérte: a vendégek szünetben lépcsőn és liften is felmehessenek a neore-neszánsz kertbe – emiatt egészen más koncepció született. Feriék korábbi terve felvetette, hogy egy kis szakaszon hátulról is be kellene mutatni az Ybl-bazárt. Én azt mondtam: dehogy kis szakaszon, végig! Az arányosság, a lépték, a nagyvonalúság itt alapkérdés! Hogyan lehet ehhez a hatalmas és elegáns épületegyütteshez úgy hozzátenni kortárs architektúrát, hogy a minőség ne változzon?!

Amit sokan vitatnak: hogyan került ide Corten acél?

A már meglévő tervekben szerepelt Corten, látszóbeton, kő, műkő, szürke és vörös téglá – én inkább azt javasoltam, hogy egy anyag legyen, mert ez az a vegyes felvágott, amit a Vár nem visel el. A Corten darabok szerintem azért jók, mert Pestről is felismerhető-ek, szinte kijelölik, hol lehet feljutni új utakon a Várba.

Sok dicséretet kapott viszont a Lépcsőpavilon új föld alatti bővítése azokkal a stilizált gömbökkel.

Volt egy terv, ami ezt téglaburkolattal oldotta volna meg. Én azt javasoltam, hogy ne legyen burkolat, hanem látszódjon a betonmag, és legyen vörös, sok kerek lyukkal a tér optikai növelése érdekében, amikbe az ásatások során előkerült rengeteg agyúgolyó kis részét illesztettem volna bele. Ezeket az utolsó pillanatban nem kaptuk meg a BTM-től, ráadásul a látszóbeton golyók is gipszre soványodtak.

A te fejedben volt egy vízió arról, ha valaki odamegy, mit tud ott csinálni?

A megbízó, az I. kerület ebből pénzt is szeretett volna látni. Az első tervekben még mindenhol kerítések és beléptető kapuk szerepeltek, pénzt szedtek volna még a mozgólépcső használatáért is. Szerencsé-re a Kormánybiztos úr másként döntött, így ma kicsit komfortosabban tudjuk ugyanazt átélni, ami az 1880-as években átélhető volt: ha elsétálok ide, akkor a fél napomat el tudom itt tölteni. Lehet majd enni, inni, a szerelmesem kezét fogva számtalan úton felmehetek a Várba. De el is lehet bújni titkos csigalépcsőknél vagy a középkori palotaker-tekben, amik sok-sok év után újra megnyílnak. Dús térszövet a várlejtő errefelé, aminek egy része lezárva, de megvan a 60-as évek óta, más része most nyílik meg, és még mindig marad bejárhatatlan – a Buzogány torony körül például olyan pusztulások vannak, hogy életveszélyessé nyilvánították. Ha minden normálisan megy tovább, pár év múlva sokkal-sokkal gazdagabb és szerethetőbb vároldalunk lesz. Persze komoly az üzemeltetés gondja: hatalmas területek vannak, óriási például a graffit-veszély, kíváncsi vagyok, mi lesz fél év múlva, elindul-e az erózió...

A rendezvényterem előcsarnokrendszerének részlete

A rendezvényterhez kapcsolódó mosdók részlete

A Bazár a Vár tartozéka, tehát hozzá idomul. De mi lesz, ha a kormányza-ti költözéssel esetleg az egész Palotának is megváltozik majd a funkciója?

A budai Várnak olyan nagy turisztikai jelentősége van, hogy nem zárhatók ki a turisták. Ha a kormányzat még a Palota egy részét el is foglalná, marad elég épületrész, és a várkertek akkor is bejárha-tók maradnak.

Prága érvényes példa?

Nagyon is, mert a Hradzsínban is egymás mellett vannak kormányzati területek, múzeumok és remek kertek, terek. A budai Vár ugyanezt tudná, és akkor még ott van a Lánchíd – Károly híd párhuzam is. Most úgy néz ki, hogy a normál autóforgalom helyett, csak a tömegközleke-dés és a kerékpárok maradnának a Lánchíd közepén. Ez megerősítené a híd gyalogos szerepét, de „Károly híd” csak abban az esetben lehetne, ha visszépítenénk a híd eredeti, 1914 előtti állapotát.

TENGERISTEN A VÁRKERTBEN

*Interjú Steffler Istvánval,
a Garten Studio vezető tervezőjével*

Mizsei Anett: *A tervezési terület egy építészeti feladat esetében sem ér véget a telekhatárnál, egy ilyen összetett táj- és kertépítészeti projekt-nél hangsúlyozottan így van ez. Milyen szomszédos területekkel, tágabb környezettel került kölcsönhatásba a mostani rendezés?*

A most átadott Neoreneszánsz kert a csatlakozó Öntőház udvarral része az úgynevezett Királyi kerteknek, melyek közül a Déli kerttel és az Ellypse sétánnyal van közvetlen térkapcsolat, de kölcsönhatásban áll ugyanakkor az Ybl Miklós térrel is a Duna felé. A periférián olyan csatlakozási pontok is találhatóak, mint a Neoreneszánsz kert történeti hűségű rekonstrukcióját is lehetővé tevő, ma is használt gyalogos kapcsolat, melyek a 18-19. század fordulóján kiépített tájképi jellegű déli palotakertbe vezettek.

Hogyan kezdődhetett el a tervezés egy ennyire gazdag múltú és városképi, történeti, építészeti szempontból egyaránt nagy jelentőségű területen?

A Várkert Bazár tervezését több előzetes tanulmány is megelőzte. 2010-ben a *Budai Várnegyed és Várlejtők fejlesztési koncepció vázlata* készült el, 2011-ben a *Budavári királyi kertek revitalizációs tanulmányterve*, majd később 2012-ben egy kerttörténeti tanulmány, melyet Alföldy Gábor kerttörténész készített. Potzner Ferenc a Kiscelli Múzeumban találta meg az 1879-es eredeti megvalósulási terveket, így pontosan tudhattuk, milyen volt a kert struktúrája, milyen elemek,

milyen geometria jellemezte akkoriban. Egyes részleteit teljes mértékben rekonstruáltuk, de ezzel együtt a jelen megváltozott igényei, és a távolabbi múlt, a középkor maradványai is befolyásolták a végleges állapotot. Így például az egykori szárazárok csak a háború után került felszínre, de régészeti-történelmi szempontok miatt ezt megtartottuk, annak ellenére, hogy a Neoreneszánsz kert eredetileg záródott a déli kortinafalhoz. A lépcsőzetes terepszint alatti beépítés miatt az egykori terepet sem állíthattuk vissza maradéktalanul: a felső sétány emiatt nem érkezhett meg a déli paloták szintjére, és az úgynevezett vesemotívum támfala is markánsabb lett. Szimmetriatengelyében ma új elemként vízarchitektúra jelenik meg. Az építészekkel arra törekedtünk, hogy a kertben a lehető legkevésbé jelenjen meg a térszint alatti

Pillantás a Gloriette felé, jobbra, a háttérben a Triton-kút, amelyet egyetlen fénykép alapján alkotott újra a szobrász, S. Hegyi Béla

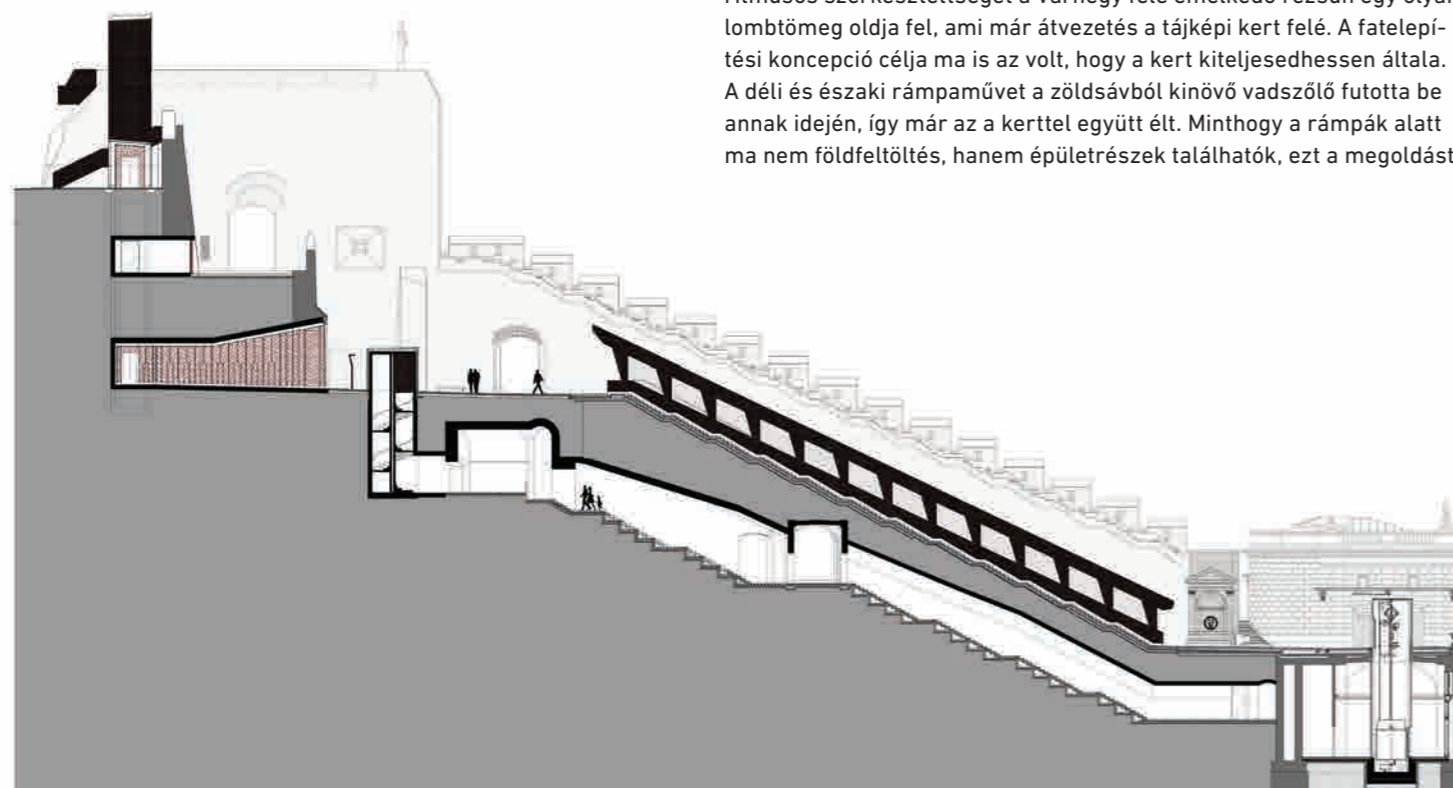

Az Öntőház udvarának kerti részlete

építményből. Így például a szellőzőrendszer kivezetési rejtett módon, a felső sétány támfala mögött található, annál markánsabb elemként jelenik meg azonban a térszintre felérkező üveglift. A vesemotívumon kívül a Neoreneszánsz kert másik fontos fókuszja a Grotta és a Triton-kút, mely utóbbi a századfordulóig állt itt. Az a benyomásom, hogy a 20. század elején nagyobb átalakítások történtek a kertben: a növényállományba történt beavatkozásokon túl, ekkor mozdították el helyéről a Triton-kutat és a szobrot, amely utóbb egyébként a Palota több pontján is feltűnt, mígnem egyszer csak nyoma veszett, és helyére díszes növényágy került. Szerencsére rengeteg anyag maradt fenn róla, így lehetséges volt a rekonstrukciója.

Az épített elemek rekonstrukciója mellett hogyan lehetséges a mindig változó, sérülékeny növényzet visszatelepítése, amely ráadásul – szemben az előbbiekkal – kevés vagy semmi nyomot nem hagy maga után?

Az eredeti növények fajtájáról nincs információ, de a korabeli képekről azért tudunk tájékozódni. Fotók apró részleteiből, mozaik-szerűen állt össze a kép. Így például tudható, hogy a Fülkepavilon tengelyében nagy gesztenyefa állt, ami akár a 19. századi fasor része is lehetett. Ugyanígy a Grotta előtt is állt egy nagyobb fa, körülötte körpaddal, amit szerencsére sikerült most kortárs formában visszaállítani. Volt még egy oszlopos nyár is, amely ikonikus fája lehetett a parknak. A kert vertikális szerkezetét megfigyelve azt láttuk, hogy az egyenes, kiépített alsó sétány, és mellette a közel vízszintes, széles gyeper sáv –, amely a Medvés-kúttól az Erzsébet lépcső árkádsoráig húzódik – átláthatóvá tette és teszi a kertet. A neoreneszánsz jelleg ritmikus szerkesztettségét a Várhegy felé emelkedő részsűn egy olyan lombtömeg oldja fel, ami már átvezetés a tájképi kert felé. A fatervezési koncepció célja ma is az volt, hogy a kert kiteljesedhessen általa. A déli és északi rámpaművet a zöldsávból kinövő vadszőlő futotta be annak idején, így már az a kerttel együtt élt. Minthogy a rámpák alatt ma nem földfeltöltés, hanem épületrészek találhatók, ezt a megoldást

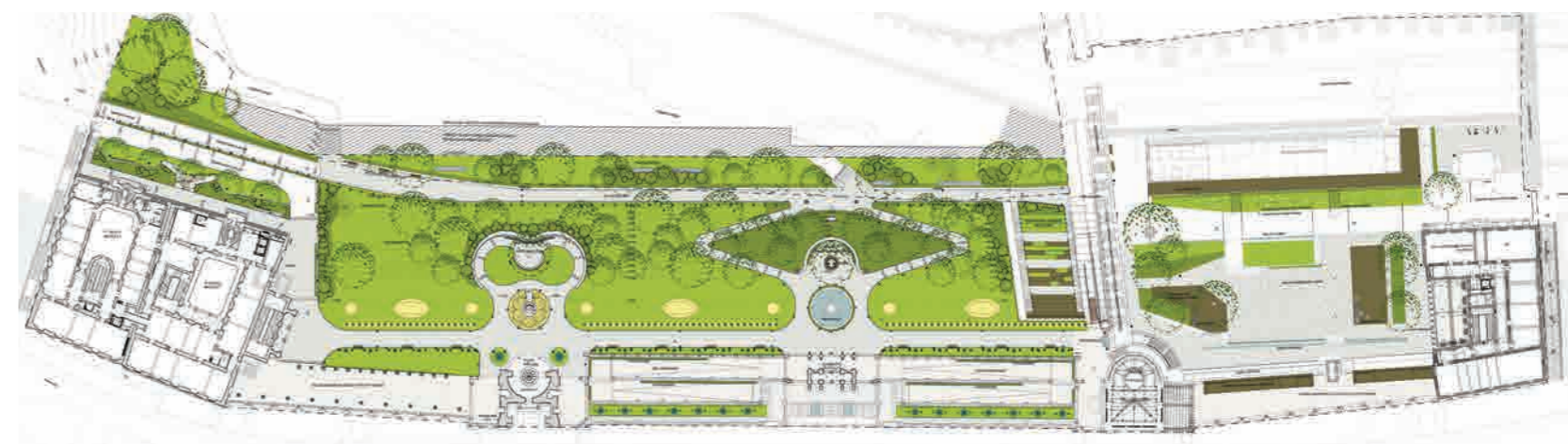

helyettesítik – a többi újonnan épített elemmel összehangolva – a Corten-acél ültetőládák. A rámpamű és az alsó sétány által közbezárt zöldsávbán kialakított *parterre* tujasorát az ellenállóbb, de formájában hasonló nyírt tiszafával helyettesítettük. A rézsú faállománya ma jobbra hárs és kőris, amelyek az aléptmény miatt 2,5 méterre csökkentett földtakarást is jól viselik. A kert képe, természetesen, ma még nem végleges, 10-15 évet is várni kell, mire a kívánt magasság és lombkorona kialakul.

A Neoreneszánsz kert mellett említette az Öntőház udvart. Itt milyen változások történtek?

Míg a Neoreneszánsz kertet elsősorban díszkertnek szántuk, az Öntőház udvarra terveztük a közösségi funkciót. Ez egyébként összhangban volt a múltbéli fejlődésével, hiszen ez mindig az aktuális igényeket szolgálta. A régészeti feltárás előhozta az ágyúöntés épületeit, valamint rengeteg tárgyi leletet, de volt gazdasági udvar, sportudvar, az 1800-as évek végén pedig itt is tájképi kertet alakítottak ki.

Ma turisztikai, ifjúsági, kulturális funkciót lát el, átvéve kicsit az egykori Ifjúsági Park szerepét, ami maig sokak számára jó emlék. Adottsága, hogy vizuális kapcsolata a díszkerttel nincsen, ami egyrészt szabadabb átalakítást tett lehetővé, ugyanakkor nem felejthetjük el, hogy régészeti terület, ami természetesen sokban befolyásolta a tervezést. A feltárás és dokumentáció után megtörtént a leletek védelme, majd földtakarás került rájuk. A felszínen két elem utal erre: a pavilonépület lépcsője előtt a burkolatban felfedezhető az egykori kútka íve, illetve az öntőépület egyik megmaradt fala is eléri a felszín magasságát. Az udvar új szintje, a kiemelések dunai panorámát biztosítanak. A két eddig emlegetett terület mellett egy harmadik fontos feladatot kellett megoldanunk: az Ybl Miklós tér és a Palota között akadálymentes útvonalat biztosítani. Az Öntőház udvar ennek a rendszernek az egyik fontos eleme. Mindemellett a térben leváló északi bazársor feletti terasz az udvarral együtt tud működni, s padokkal várja a pesti panorámára vágyókat, és rendezvények idején is csendesebb, szeparált pihenőként funkcionál.

A Várkert Bazár rámpája esti fényben

Kivitelező:

Swietelsky Magyarország Kft., West Hungária Bau Kft.

Építész:

Kelemen Zsolt, Barna Ágnes, Rokob Zsolt, Gerényi Viktor, Kun Edit,
Vas Gábor, Medgyesy Bálint, Várfalvi János, Biricz Ferenc, Szalai Zoltán,
Nepp Brigitta, Komár Pál, Pap Attila, Gazsi Miklós, Buri Zoltán,
Fábrik Sándor, Szántó Judit, Solti Zita, Tapolczay Noémi, Forray Györgyi,
Karsai-Bíró Kamilla, Solymosi Zita, Róka Levente, Ligeti Máté, Tóth Zoltán

Szerkezet- és mélyépítő:

Bános Csaba, Czunyi Csaba, Péter Gergő, Gódor Tamás, Bereczki András,
Fórizs Lajos, Fuchs József, Szarvák Dóra, Zábrádi Ernő, Cserni György,
Énekes Gábor, Répáczky Imre, Kopornai Dezső

Gépész:

Gonda Viktor, Danicsek Mihály, Batin Tibor

Elektromos:

Kecskés Sándor, Bódis László, Harta Ákos, Kövér Zsolt

Közmű és út:

Várszegi János

Építész, felelős tervező:

Potzner Ferenc (KÖZTI Zrt.)

Építész:

Pottyondy Péter, Potzner Ádám,
Szabó Orsolya (KÖZTI Zrt.)

Belsőépítész:

Dévényi Tamás (Budapesti Műhely Kft.)
Baliga Kornél (Korinterni Bt.)

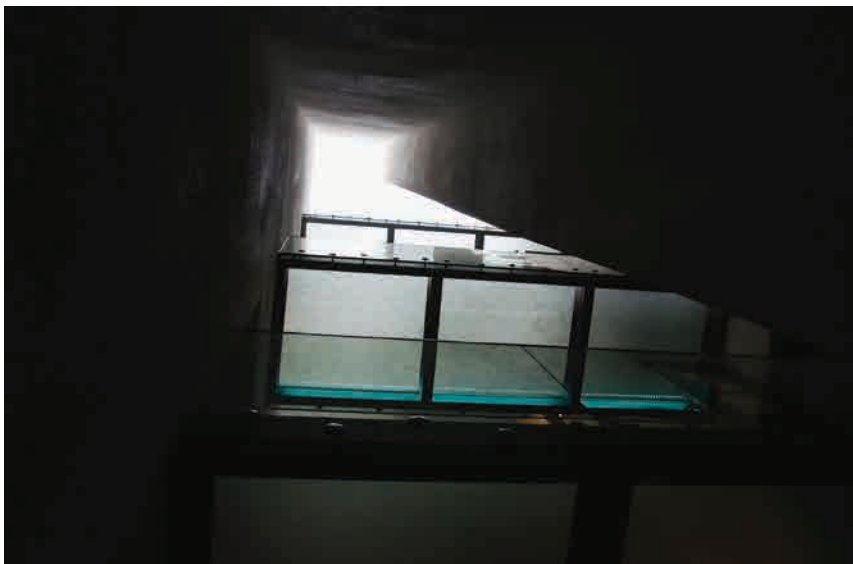
Környezettervező:

Steffler István (Garten Studio Kft.)

Épületszerkezetek:

Horváth László (Pataky és Horváth)

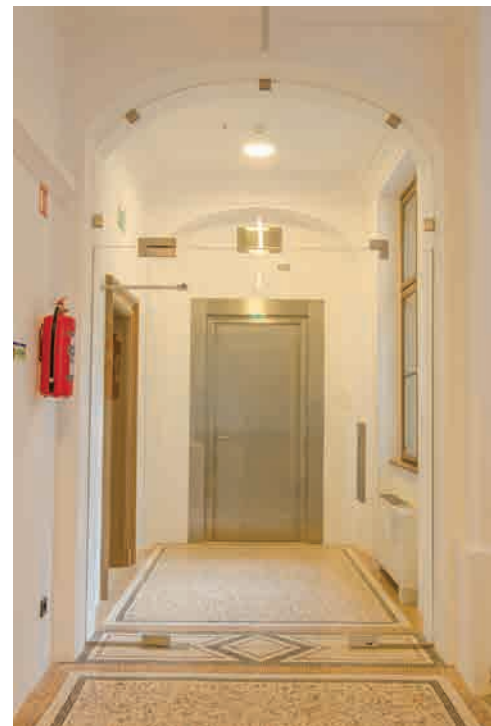
Üveg és Fémszerkezet Építő Kft.

Folytattuk. A Metró 4-projekt után a főváros jelenleg leglátványosabb beruházása: a Várkert Bazár rekonstrukcióján, rendkívül összetett szakipari problémák megoldásán, ismét a Swietelsky Magyarország Kft.-vel közösen dolgoztunk. A Várkert Bazár déli palotaépülete egyik tömbjében a belső udvar üvegtetővel történő lefedése, valamint az egyes épületszárnyakat összekötő üveg-acél hidak elkészítése volt a feladatunk: a folyosók, a terek elválasztását a legmodernebb technológiájú és magas esztétikai színvonalon kivitelezett üvegajtók és korlátok –, köszönhetően az üveg egyedülálló tulajdonságának – láthatatlanul biztosítják. Mindez másfél év kemény munka gyümölcse, de a visszajelzések alapján is egyértelműen kijelenthetjük, hogy az eredmény önmagáért beszél. Kérjük, látogasson el a Várkert Bazár területére, tekintse meg munkáinkat és hívjon bennünket, hogy minőségi üveg és fém munkáink emeljék az ön környezetének színvonalát is.

Üveg és Fémszerkezet Építő Kft.

Cím: 1033 Budapest, Huszti út 34. **Telefon:** (06-1) 436 9474
Email: info@uvegfemszer.hu **Web:** www.uvegfemszer.hu

Fotók: Borsos Mátyás
<http://matyasborsos.tumblr.com/>

FAIPARI, KERESKEDELMI
ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT

A Herczeg és Társa Faipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. 1994-ben alakult.

Társaságunk fő tevékenységi köre: intézmények, szállodák, éttermek, kongresszusi központok, kastélyok, irodaházak és magánházak bútor- és épületasztalos termékeinek gyártása és szerelése, kül- és beltéri faburkolatok, műemlék épületek faszerkezeteinek felújítása, gyártása, belsőépítészeti munkái

**Herczeg és Társa Faipari,
Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.**

6000 Kecskemét, Tatár sor 10.

Tel.: 76/322-581

Fax: 76/486/830

E-mail: htsakft@htsakft.hu

Honlap: www.htsakft.hu

ART MARKET 2014: BUDAPEST

NEMZETKÖZI KORTÁRS KÉPZŐMŰVÉSZETI VÁSÁR

2014. OKTÓBER 9-12.
MILLENÁRIS, BUDAPEST

CSÜTÖRTÖK 11.00-20.00 | PÉNTEK 11.00-22.00
SZOMBAT 11.00-20.00 | VASÁRNAP 11.00-20.00

■ **MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB KORTÁRS KIÁLLÍTÁSA** ■ MŰVÉSZET **6000** NÉGYZETMÉTEREN ■ **500**
MŰVÉSZ TÖBB EZER ALKOTÁSA ■ **100** NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÓ ■ **BERLIN VENDÉGVÁROS** 2014-BEN ■ SZABADTÉRI
SZOBORPARK ■ **TÁRLATVEZETÉSEK** ÉS **MÚZEUMPEDAGÓGIAI** FOGLALKOZÁSOK ■ **ART PHOTO**
BUDAPEST FOTÓMŰVÉSZETI SZEKCIÓ, KÖZÉP- ÉS KELET-EURÓPA EGYETLEN NEMZETKÖZI FOTÓVÁSÁRA ■ **SAKMAI**
BESZÉLGETÉSEK: GYŰJTŐK, GALÉRIÁSOK, MŰVÉSZEK ■ **KIEGÉSZÍTŐ PROGRAMOK:** DIVAT, ZENE, PERFORMANSZOK ■

MŰVÉSZET IZGALMASAN!

www.artmarketbudapest.hu | www.facebook.com/ArtMarketBudapest

GUMIHULLADÉK- HASZNOSÍTÓ ÜZEM BÁTONYTERENYÉN

A KGF Hungary Kft. a Bátonyterenyi Ipari Parkban gumihulladékot hasznosító üzemot hozott létre. A nemrégiben megkezdődött próbaüzemot követően az üzemben évente hatezer tonna gumiabroncs hulladékot dolgoznak majd fel, hasznos, piacképes termékeket állítva elő ezáltal. A közel 3 ezer négyzetméteres üzemcsarnokban több évtized alatt fejlesztett távol-keleti technológiával dolgoznak, mely alacsony hőmérsékletű, zárt rendszerű hőbontási technológiát először alkalmazzák Európában. A pirolitikus eljárásban 420-440 fokon nyerik ki a gumiból hasznosítható részeket. A köztudatban tévesen égetésnek tartott pirolízis technológia valójában hőbontás, mert a folyamat oxigénszegény környezetben, zárt térben zajlik. A végtermék hajómotorokban, dízelgenerátorokban felhasználható pirolízis olaj, a fekete műanyag termékek festékanyagául szolgáló pirolízis korom lesz, míg a gumiabroncsokban lévő acélszállból fémipari alapanyag készül.(x)

További információ: info@kgfpirolizis.hu

Szöveg: MARTINKÓ JÓZSEF
Generáltervező S.A.M.O. TERVEZŐ ÉS INGATLANFEJLESZTŐ
Fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

ERKÖLCS, ERŐ, EGYETÉRTÉS

KÜLSŐRE KEMÉNY, MASZKULIN ÉPÜLET. AHOZ A STADIONÉPÍTÉSZETI VONULATHOZ TARTOZIK, AMI A MÉR-
NŐKI ESZTÉTIKUM, A SZERKEZET FELTÁRULKOZÁSÁNAK SZÉPSÉGÉBEN HISZ. FORMAI ÉRTELEMBEN ŐSZINTE,
TISZTA ARÁNYÚ, ZÁRT KONTÚRÚ ALAKZAT. JÓL JÖNNE IDE EGY FOCIPÁRHUZAM VALAMI RAKKOLÓS, MEGBÍZ-
HATÓ FRADI BEKKEL, EGY NOVÁK DEZSŐVEL VAGY EGY RUMBOLD „RUNCI” GYULÁVAL, DE HAGYJUK. BEVEZE-
TŐKÉNT ELÉG TALÁN ANNYIT LESZÖGÉZNI, HOGY ÚJ STADION ÉPÜLT AZ ÜLLŐI ÚTON.

Mint a hagyma héjai, úgy kapaszkodnak össze a különféle beton- és acélszerkezetek rétegei. Csúcsmínőséget képvisel az egyedi arculatú sky boxok belsőépítészete.

A szürke különféle árnyalatai jelennek meg a fejpület közforgalmi tereiben.

Az irodalomelmélet használ egy hasonlatot, ami egyes regények poétikai szerkezetét a hagyma réteges szerkezetéhez hasonlítja. Olyan egymástól könnyen elválasztható rétegekhez, amelyek lényegi logikája azonos, mégis megbontható egységekként működnek. Ezek a rétegek végül aztán valamilyen középpontba tartanak vagy középpontból indulnak el, mely középpont formailag, szerkezetileg jól azonosítható. Racionális, kissé talán sematikus képlet ez, ugyanakkor képes bemutatni azt, ahogyan egy szerelt szerkezetű stadion-felépítmény, a különféle kötések kapcsolatain keresztül, egymásra rétegzett elemekből végül egységes egészet alkot. Az új FTC-stadion építészeti karakterének alapeleme a szerkezeti rétegek és kapcsolatok olvashatóságában, a különféle kialakítású rétegek, különféle geometriájú héjazatok azonosíthatóságában van. Különféle szögekből és távolságokból nézve ezeket az egymásra hajó rétegeket, új és új összefüggések, tér-rácsos szövedékek rajzolódnak ki, amelyek önmagukban is esztétikai élvezetet nyújtanak.

Tulajdonképpen ez a racionalitás és funkcionalitás egyfajta kényszerre adott nagyszerű válasz. Kényszernek tekinthető, hogy noha az épület jelenleg önmagában áll, az összépbe mégiscsak erősen belezavar az épített környezete, mondhatni elegyes minősége. Nincs illeszkedési pont, nincsenek megfelelő hangsúlyok a városközvetben. Remélhető, hogy ez az állapot csak átmeneti, hiszen az eredeti stadiontengely kilencven fokkal történő elforgatása ideális kapcsolatokat tárt fel a szomszéd telekrészek beépíthetősége kapcsán, ami végül kitűnő kompozíciós lehetőségeket biztosít egy jövőbeli fejlesztő számára. Mivel ebben az építési szakaszban még nem jelölik ki szomszéd épületek térfalai a stadion környezetét, ezért az épület tömege óhatatlanul a felüljáró felé szorul, az íves, üveg függőnyfalas fejpület kissé logikátlanul fordít hátat a stadionba érkezőknek, illetve a metrókijárat felőli fő érkezési irány saszobros köztere is aluldefiniált.

Talán kevésbé lehet kényszerítő körülménynek nevezni, ugyanakkor fontos tervezési szempont, hogy a sportérték mellett a modern stadionokkal szembeni alapvető követelmény a gazdaságos, fenntartható üzemeltetés, sokrétű használhatóság, multifunkcionalitás. Az Üllői úton ennek alapeleme a fejpület, ami egyszerre ad helyet bérirodáknak, a csapat történetét bemutató múzeumnak, különféle kereskedelmi egységeknek, rendezvényternek, öltözőknek vagy cégek által bérelhető ún. sky boxoknak. Az aréna kontúrjába feszülő üveghomlokzat mögötti terek belsőépítészeti példás minőségben oldották meg Szokolay Gábor és munkatársai. A külső látványt meghatározó acélszerkezet, látszó-beton felületek szürke tónusai a belső terekben is meghatározóak. Figyelemre méltó, ahogyan a belső terek látványát orientáló vezermotívumként tucatnyi formában köszön vissza a futball-labda külsejének hatszögletű szelvényessége.

A belső terekben is dominál a funkcionálizmus, a használhatóság.

Ha visszatérünk a hagymaszerkezet-hasonlatunkhoz, akkor a meghatározó látványú homlokzati acélháló, a tetőfedést tartó hajlított acélszerkezet, illetve a fejpület után essék említés a lelátókaréjok betonszerkezetéről, a pálya felőli látványt domináló lelátóról, illetve magáról a pályáról is. Sőt, egy szinttel beljebb lépve legyen szó arról a gépészeti és elektromos hálózatról is, ami egy láthatatlan, de rendkívül bonyolult érhálózatként szövi át az épületet. Ennek köszönhetően, illetve a bontás során

keletkező anyagok újrahasznosításának, a csapadékvíz- és talajvíz-újrahasznosító rendszereknek, napkollektoroknak, hogy a stadion szinte egyedülálló módon BREAM A+ besorolást kapott a minősítési eljárásban. Ez a szintje a szerkezetnek ugyanúgy láthatatlan, mint az a varázslat, ami révén a gyepszőnyeg elviseli a fordulók mérkőzései során jelentkező igénybevételt és képes regenerálódni, esők után fölszáradni. Erre a területre a generálkivitelező MARKET Építő Zrt. szakemberei különösen nagy hangsúlyt

A külön ide kifejlesztett, egyedi világítási rendszer révén az épület éjszakai megjelenése is élményszámba megy.

fektettek, ráadásul az elmúlt hetek hatalmas felhőszakadásában a pályatest rendszerei a lehető legnagyobb igénybevételben is kítűnően működtek.

Talán feltűnt, hogy ez az esztétizáló kritikai szöveg mindig ugyanarra a pontra jut vissza, vagyis a működésre, a funkcionalitásra. Nem véletlen. Az épület sikerének a kulcsa abban áll, hogy a bonyolult, összetett mérnöki rendszereket át tudnak-e szellemültni, ikonná tudnak-e válni? Az út elkezdődött.

Generáltervező:

S.A.M.O. Tervező és Ingatlanfejlesztő Kft.

Ügyvezető igazgató:

Kókány Győző

Felelős vezető tervező:

Streit Ágnes

Projektvezető építészek:

ifj. Burits Oktávián, Kormos Szabolcs Csaba,

Péterfy László Gábor

Építész tervezők:

Bán Zoltán, Batta Miklós, Csák László,

Dely-Steindl Barnabás, Jó Andrea,

Kristóf Gabriella, Kúti István, Magyarai Mátyás,

Paróczy Judit, Rózsavölgyi Balázs, ifj.

Ruzsinszky István, Székely Tamás, Szűcs Anikó

Belsőépítész:

MCXVI Építészműterem

Vezető tervező:

Szokoljai Gábor

Belsőépítész tervezők:

Kovács Dénes, Hajdu Gábor

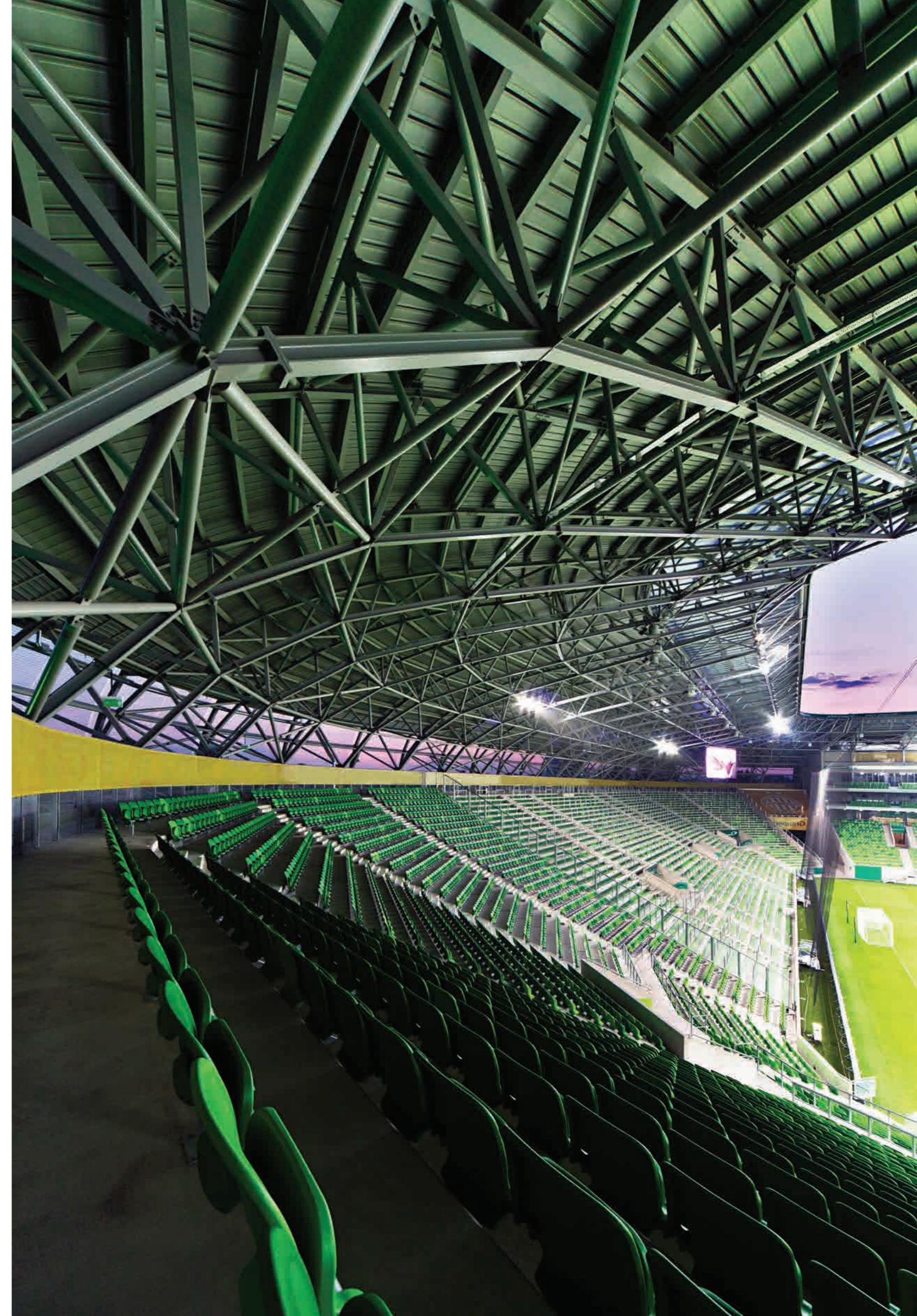
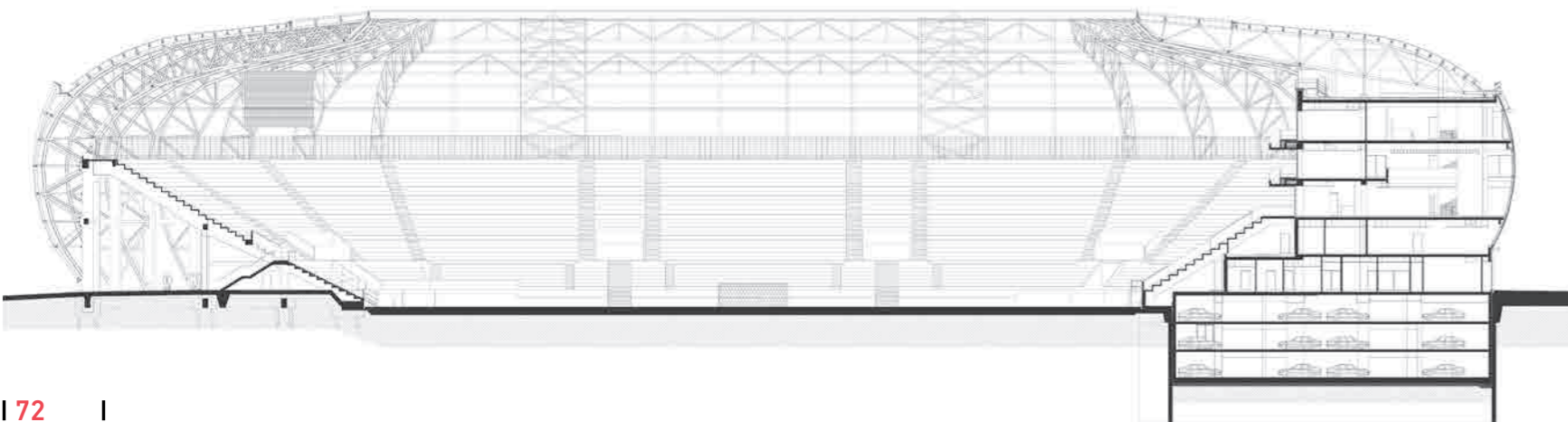
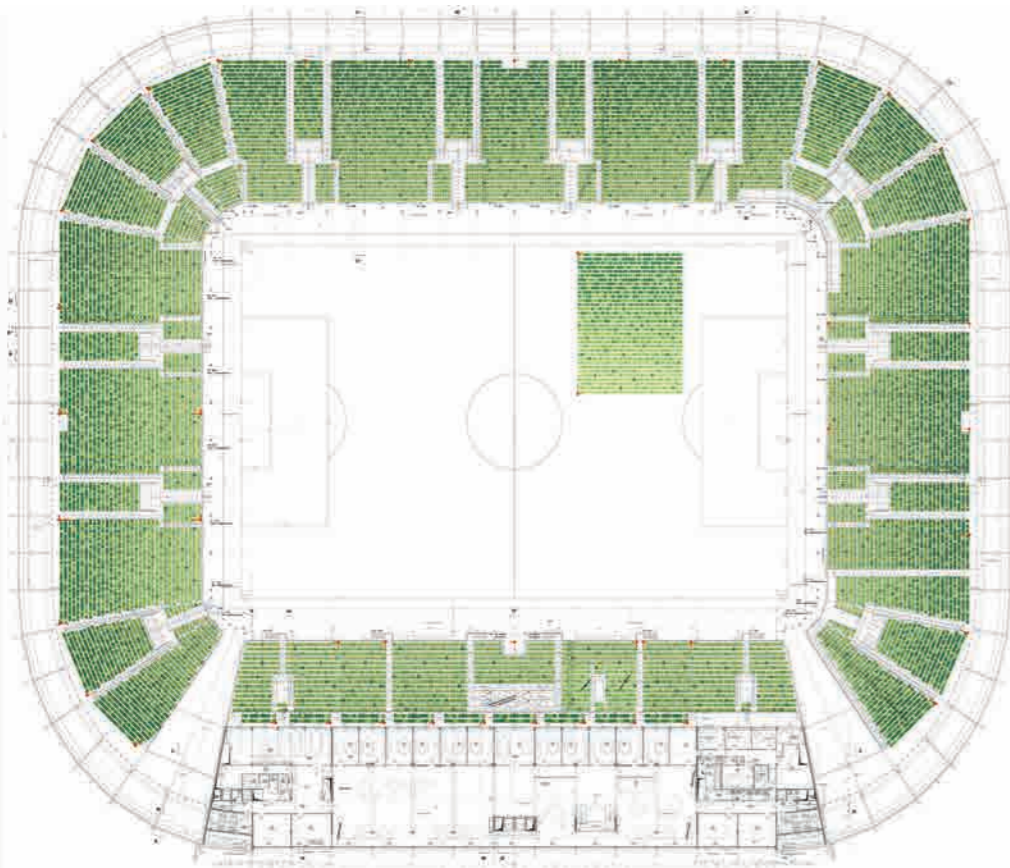
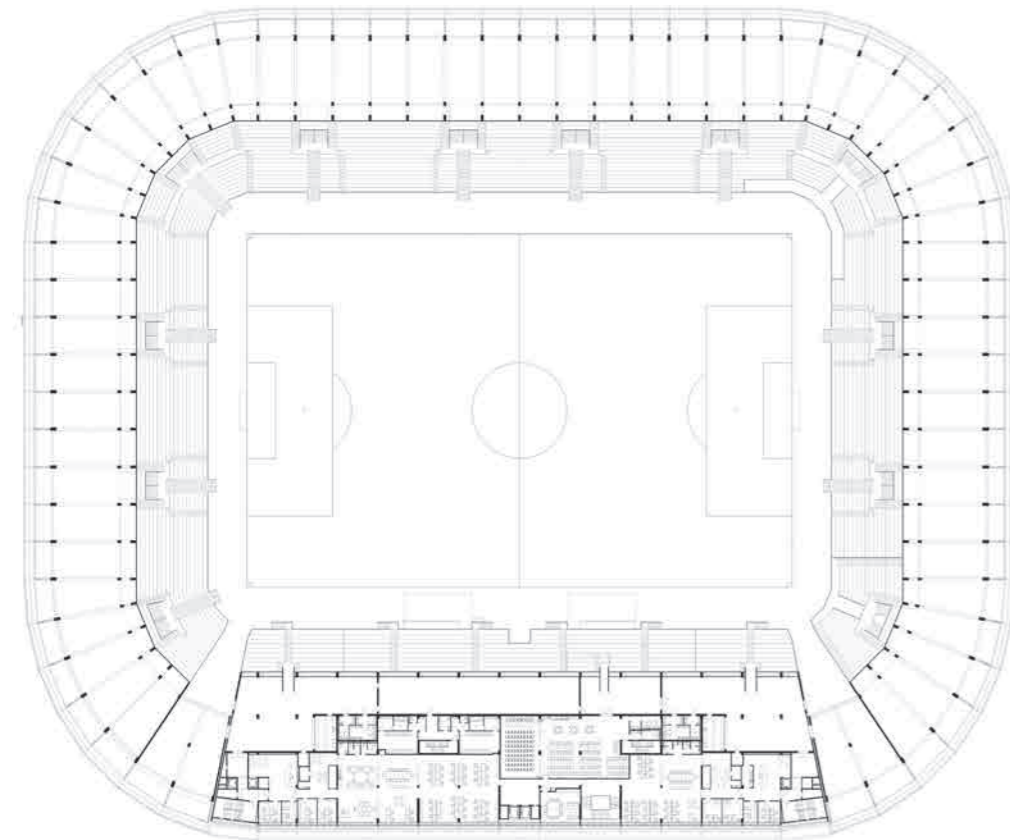
Belsőépítész munkatársak:

Ujhelyi Kati, Csóvári Linda,

Molnár Csilla, Mónus Noémi

Generálkivitelező:

MARKET Építő Zrt.

10. A MÉDIA ÉPÍTÉSZETI DÍJA 2014

2014. november 27. 18:00 óra

Uránia Nemzeti Filmszínház

<http://epiteszforum.hu/a-media-epiteszeti-dija>

ARGUS TÁVFELÜGYELET

Gyorsaság, Biztonság, Kényelem

1025 Budapest,
Lövőház utca 7-9.
Telefon: +36 1 224 7860
Fax: +36 1 224 7868
E-mail: info@argus-security.hu
www.argus-security.hu

BEMUTATKOZIK A KGF HUNGARY KFT.

KGF
HUNGARY KFT.

A 2009 év végén alakult KGF Hungary Kft. fő tevékenysége a hulladék-újrahasznosítás. A cég vezetése a megalapításakor a Magyarországon felhalmozódott gumiabroncsok környezetkímélő módon történő újrahasznosítását tűzte ki célul, melyhez mostanra az alacsony hőmérsékletű pirolízis technológiában sikerült megtalálnia a leghatékonyabb és legzöldebb módszert.

Hazánkban az elméletileg rendelkezésre álló feldolgozó kapacitások teljes kihasználtság esetén sem képesek az évente képződő gumihulladékot hasznosítani, tehát az alapanyag ellátás helyzete stabil. A KGF Hungary Kft. által 2014 nyarára Bányaterenyén létrehozott üzem értékesítésre kerülő termékeinek piaca globálisnak tekinthető, a termékek ára a kőolaj világpiaci árával mutatnak összefüggést, felhasználásuk a motorizációval és a gumiiparral függ össze.

A finomkorom legnagyobb felvásárlói a gumiipar, a pirolízis olaj erőművek számára értékesíthető, továbbá potenciális vásárlók az olajtüzelésű cementművek, valamint az olajfinomítással foglalkozó cégek is.

Kokas Ferenc ügyvezető tájékoztatása szerint az üzemből 24 emberrel kezdik meg a munkát, de a későbbiekben 30-ra szeretnék emelni a létszámot.(x)

www.kgfirolizis.hu

JANKÓ ABLAK
A biztos megoldás

www.jankokft.hu

Tűzvédelmi kivitelezés, tervezés, szaktanácsadás
FlamStop Kft.

Tűzvédelmi generál kivitelezés:

- acél tűzgátló bevonatok forgalmazása, kivitelezése E30, E45, E60, E120, E180
- tűzjelzők, riasztók, gyengeáramú rendszerek komplett tervezése, kivitelezése
- sprinkler rendszerek kivitelezése
- felülvilágítók hő- és füstelvezetése
- tűzvédelmi kivitelezési tanácsadás
- tűzszakaszhatárok tűzgát tömítése, tűzgát lezárása
- tűzgátló, tűzálló kapu és komplett vezérlőegységek kivitelezése
- tervezéstől a megvalósult épület használatbavételéig a tűzvédelem nyomon követése
- belsőépítészeti dekor elemek (fa, textil, stb.) bevonatok, textil egéskészített bevonat és tömítőanyagok

Tűzvédelmi tervezés:

- tűzvédelmi terv készítése: elvi engedélyezési, engedélyezési és kiviteli terv
- engedélyezési és/ vagy kiviteli terv tűzvédelmi szakfelügyelet módosítások egyeztetése, költségmegtakarítások keresése
- szükséges hatósági egyeztetések OKF, Tűzoltóság, ÉMI valamint Zertifikációs ügyintézők
- megvalósulásig tűzvédelem nyomon követése, kontrollálása a sikeres tűzoltó hatósági használatbavételi megszerzése érdekében

Nyugdíjsház, XI. kerület

BOSAL, Kecskemét

Arena Plaza

Arena Plaza, felülvilágító

Hungexpo

Biodisel, Komárom

Györi Ipari Park

H-1112 Budapest, Töberek u. 8.
Tel: +36 1/877-5959
Fax: +36 1/877-5960
Számírási cím: 1112 Budapest, Töberek u. 8.
Bankszámlaszám: OTP Bank: 11731001-29908859-00000000
<http://www.flamstop.hu>

FlamStop Kft.

W-HÁZ

Diákszálló és Inkubátorház terve a Graphisoft Parkban

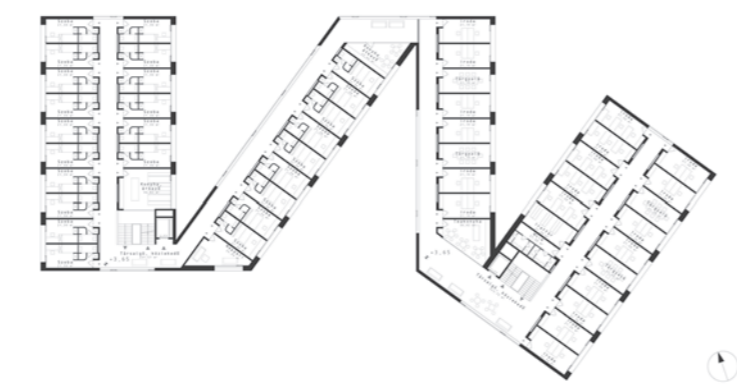

A kilencvenes évek végén megkezdett és ma is zajló Graphisoft Park-projekt az élvonalbeli kortárs magyar építészet szabadtéri gyűjteményét tárja elénk. A terjeszkedés, a tervezés folyamatos, hamarosan egy Diákszálló és Inkubátorház komplexum építését kezdi meg, a meghívások pályázatra született tervek egyikét a Földes és Társai Építészroda jegyzi (vezető tervező: Földes László, építész tervező: Sirokai Levente). Karakterisztikus a kijelölt terület beépítettsége: észak felé tömszerű irodaházak állnak, déli irányban társasházak, esetükben – hiszen közel a Duna – pavilonos elrendezést láthatunk, e két

világ és funkció (köz és privát) fűződik egybe Földesék tervében. W alaprajza ültetett, két ellentétes pólusra helyezett, összekötőszárnyakkal kapcsolt tömböket mutat a terv (alapterület: 8800 m²). Szárai között három védett térrész alakul ki, amely az összekötőszárnyak lebegése miatt egységes, mégis differenciált városi térré szerveződik. Első pillantásra a terveken a tömb monolitiként áll a tájban, az összekötőszárnyak felé tekintve azonban megváltozik a kép. A táj felé forduló homlokzatok jórészt fegyelmzett fal-ablaksáv ritmusára a védett térrészeken – az összekötő sávoknál – fesztelenebb ütem felel. Határozottan újszerű az építészstúdió anyagvá-

lasztása, a Földes László védjegyévé vált téglahelyett, ide a funkcionálnak és a méretnek jobban megfelelő, ugyanakkor a téglaburkolatra emlékeztető, nagyelemes kerámiaborítást terveztek. S ha már a funkcionálnak tartunk: Mindkét tömbben a földszinten található a közösségi terek, előcsarnok, büfé, különtermek, az emeleteken sorakoznak a szobák, illetve irodablokkok és az ezekhez kapcsolódó kiszolgálóterek. A harmadik emeletre két tetőteraszt és tetőkertet álmodtak, a pincetérben a diákszálló kiszolgáló funkciói és az irodákhoz kapcsolódó opcionális mélygarázs kerülne.

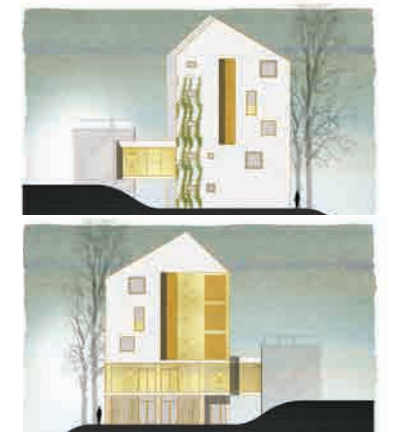
(MSz)

TISZTA GEOMETRIA

Bemutatjuk a Studio A4 friss bővítési tervét

Új épületrésszel bővítik a Vakok Batthyány László Római Katolikus Gyermekotthona, Óvoda és Általános Iskola épületét (Budapest II. Mátyás király út 29.). Az egyházi fenntartású intézményben olyan látássérült és vak gyerekek, fiatalok nevelkednek, akiknek egyéb társult fizikai vagy szellemi sérültségük is van, emiatt integrált oktatásuk és nevelésük a jelenlegi oktatási rendszerben nem oldható meg. A bővítés oka az, hogy noha a mostani épületben lakófunkció is van, kevés a férőhely, valamint az iskolát elvégző gyerekek utógondozása sem megoldható a területén. Az iskola – egyúttal az építető – a Studio A4 tervei alapján megszülető új épületrészben az intézményből kikerülő halmozottan hátrányos helyzetű látássérült fiataloknak szeretne otthont biztosítani, segíteni felkészülésüket az önálló életre. Építészeti koncepciójuk alapját a speciá-

lis szempontok adták, egyebek mellett az, hogy a látássérültek – legtöbb esetben a vakok is – érzékelik a fényt, a színeket és a fény-árnyék kontrasztját, ezért a világítás minősége a belső terekben ugyanolyan fontos, mint a mennyisége, valamint, hogy a vakok és gyengénlátók a derékszögű környezetben jobban, nagyobb biztonsággal navigálnak. Továbbá, hogy az épület lakóinak a lehető legegyszerűbben, a legkevesebb irányváltoztatással, illetve akadályoztatás nélkül kell eljutniuk az egyik pontból a másikba. Ami a pozicionálást és a tömegformálást illeti, az építészek a tervezett szállásépületet az utcafronttól távol, a telek hátsókerter csendesebb, védett részére telepítették. Egyszerű, geometrikus szerkesztési elveket követ az épület, hiszen a cél az volt, hogy a tér világos és átlátható legyen,

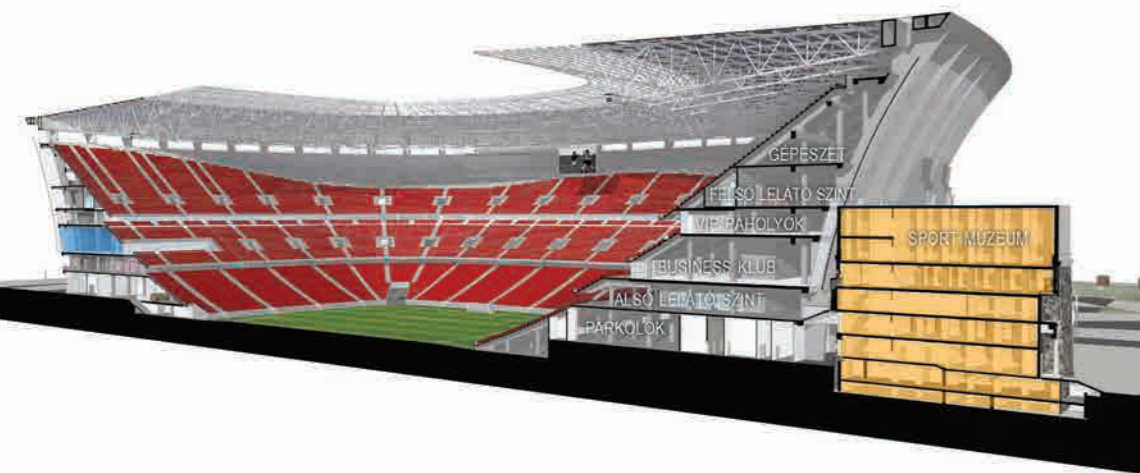
a lakók könnyen és biztonsággal eligazodjanak benne. Hosszanti tengelye a hátsó telekhatárral párhuzamos (erre a tengelyre lettek felfűzve a felső emeleti lakószobák, ablakaik a hátsó kertre néznek). Földszintjén a nappali foglalkoztató kapott helyet, ez a tér a tervek alapján tagolható lesz, ami egy időben több, egymástól független program, foglalkozás megrendezésére nyújt lehetőséget. Az új épületrész az első emeleten kapcsolódik a meglévő házhoz, a 3., 4., 5. emeleteken találjuk majd a szintenként tíz fő befogadására alkalmas lakószobákat, mindezen túl mindegyik lakószinten egy délnyugati tájolású közösségi teret is kialakítanak, ahol a fiatal lakók szabad, közösségi időtöltésén fülül, kisebb, napközbeni, intézményi foglalkozásokat tartanak majd. (MSz)

Építető:
Vakok Batthyány László Római Katolikus Gyermekotthon, Óvoda és Iskola
Építésztervező:
Studio A4 Építészroda Kft.
Vezető tervező:
Kendik Géza
Rehabilitációs szakmérnök:
Fülöp Erika (E2 Studio Kft.)
Kerttervező:
Preszter Márta (P.M. Garden Bt.)
Tervezés éve:
2014
Kivitelezés:
2014 vége
Alapterület:
kb. 1500 m²

STADION

A STADIONBAN

A Puskás Ferenc Stadion fejlesztése

Július vége óta nyilvánosak az új Puskás Ferenc Stadion látványtervei. Korábban megismert változatához képest karcsúbb, lendületesebb formájúvá alakult a továbbtervezett. A világon is különlegesnek számító eljárással megépülő, 68 ezer férőhelyes létesítmény a tervek alapján több lesz egy minden igényt kielégítő labdarúgó-stadionnál. A régi lelátó és az újonnan épülő nézőtér közötti rész befedésével ugyanis több tízezer négyzetméteres edzőközpont jön létre, amely a vívástól a birkózáson át a cselgáncsig több mint 20 sportágat tud majd kiszolgálni. Az ország egyik legnagyobb épületében a futballpálya és a sportcsarnokok mellett helyet kap egy 180 szobás szálloda, egy kiemelt konferencia-központ, valamint

Vezető tervező:
Skardelli György (KÖZTI Zrt.)

Kiviteli tervek:

2014 vége

Közbeszerzés (építkezés kezdete):

2015

a sportorvosi háttérrel biztosító diagnosztikai laboratórium is. Igazi különlegességnek számít az a 800 méteres pamoráma-futópálya, amelyet a profik és az amatőrök is használhatnak majd. Olyan korszerű, multifunkcionális létesítmény tervei készültek el, amelynek – az építető Nemzeti Sportközpontok szerint – az egész világ a csodájára jár majd, és a legrangosabb sport-, kulturális, illetve szabadidős események otthona lehet. A régi toronyépület megmarad, a felújítás és a kibővítés után pedig a Magyar Olimpiai és Sportműzeum állandó központjává válik, viszont a régi lelátót lebontják, maga a futballpálya valamivel távolabb kerül majd a toronyépülettől, az új, háromszintes nézőtér pedig jóval közelebb lesz a gyepszőnyeghez. (MSz)

Várható befejezés:

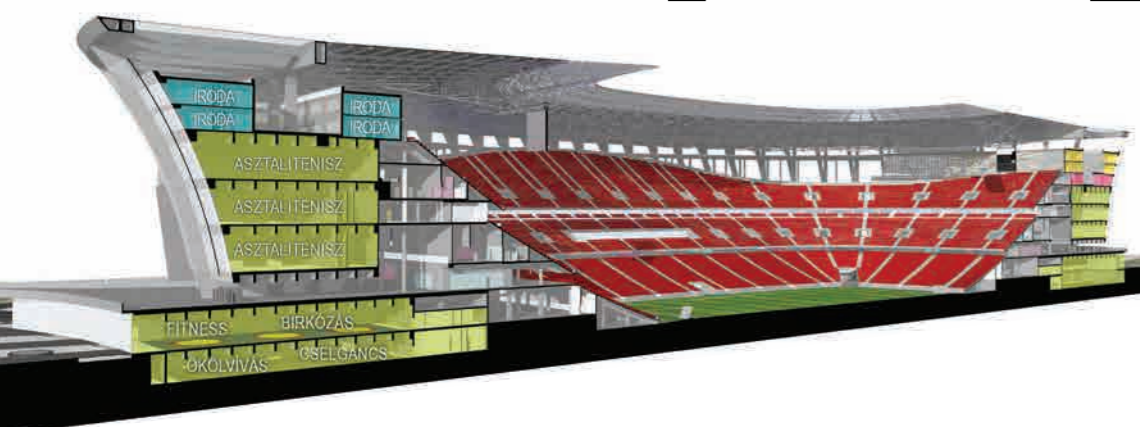
2018

Nettó alapterület:

202 ezer m²

Befogadóképesség:

sporteseményen 67 889 fő, koncerten 79 889 fő

ÁTLÉNYEGÜLÉS

Kortárs szakrális tér Vácott

HOGY VAJON PANNONHALMA PÉLDÁJA SEGÍTETTE A VÁCI ALSÓVÁROSI TEMETŐ RAVATALOZÓJÁNAK BELSŐÉPÍTÉSZETI ÜGYÉT, NEM TUDJUK, MINDENESETRE A VÁCI EGYHÁZMEGYE DÖNTÉSHOZÓINAK NYITOTTSÁGÁRÓL VALL, HOGY MEGVALÓSULHATOTT KISS ZSOMBOR KRISZTIÁN KOMPLEX TERVE TÉRREL, GRAFIKÁVAL, BÚTORZATTAL.

A mikor 2006-ban Maxim Velčovský és Jakub Berdych (Qubus Studio) előálltak a Szent Bertalan templom központi terének bebútorozásával, a fotókat látva sokan botrányt kiáltottak. Csehország keleti kisvárosa, Chodovice nevét rövid időn belül sokan megjegyezték: itt áll az a katolikus templom, amelyben nagyvilági kristálycsillárok alatt hófehér, háttámláján apró kereszttekkel perforált Panton-székekben ülve hallgatható a napi mise. Tekinthesz ez üres vagy ügyes látványosságnak, de akár kulturális alapvetésnek is, avagy: blaszfémiával ér fel valóban, ha a magazinok sztárbútorát „beültetjük” egy megszentelt térbe, vagy a többség számára az eltérő korok efféle ütköztetése egyszerűen zavaró? Számomra a Qubus tervezőinek eljárása valamiért azt a kérdést hívta elő, hogy vajon miért tűnnek időnként esetlennek és szinte mindig abbamaradtnak a kortárs szakrális terek? Sokszor hiányzik a jól átgondolt befejező design, ami a tér minden szegletében tetten érhető, esztétikai teljességet nyújt, nem zavarja, sőt, emeli a transzcendens élményt. Kiss Zsombor Krisztián a váci ravatalozó összetett belsőépítészeti átalakításával példát mutat arra, hogy ez a teljesség valóra váltható. Ha a műfaj felől tekintünk a váci belső tér jellegére, mindenképpen meg kell említenünk az alkotónak a Maglódai római katolikus templom számára 2012-ben tervezett, nimbusz jellegű, kifejezetten minimalista függeszték és fali lámpa terveit, mivel a velük létrehozott szakrális formanyelv artikuláltan a váci térben szólal meg. A keresztényi hitben egy ravatalozó az ember földi útjának utolsó helyszíne és az ismeretlenbe való átlépés kapuja. Ennek megfelelően a váci belsőépítészeti terv a kereszténység gyökereihez visszanyúlva az „ÚT” és az „Átlényegülés/Átlépés” jelentőségére fókuszál.

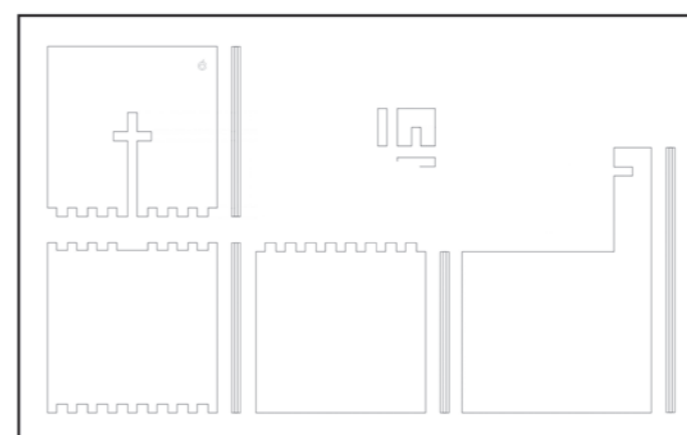
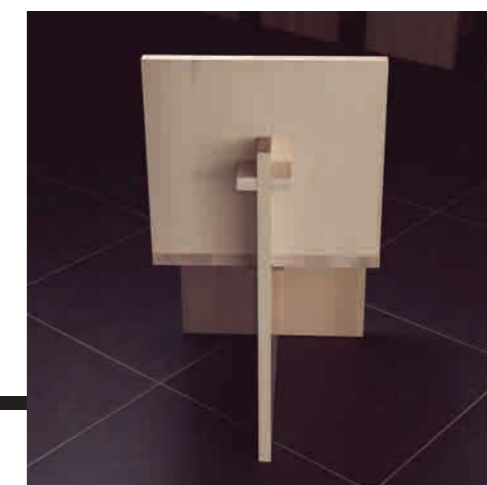
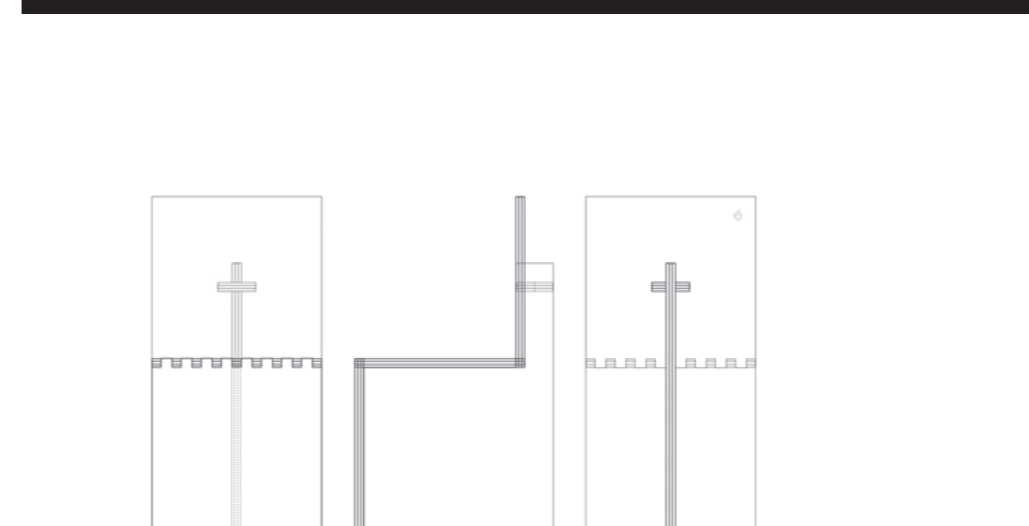
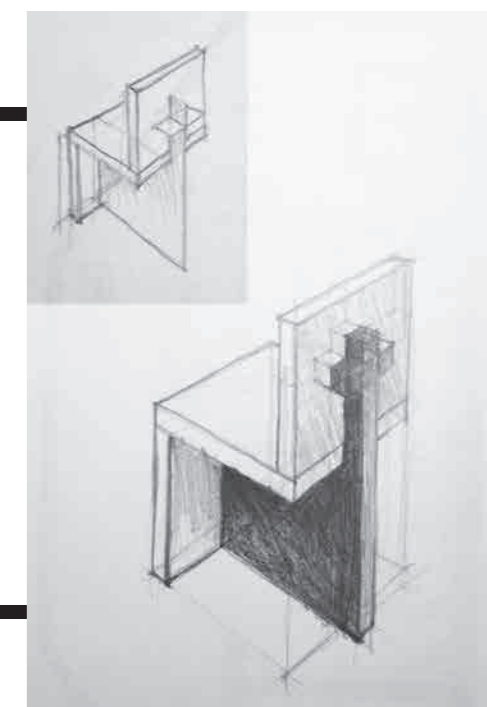
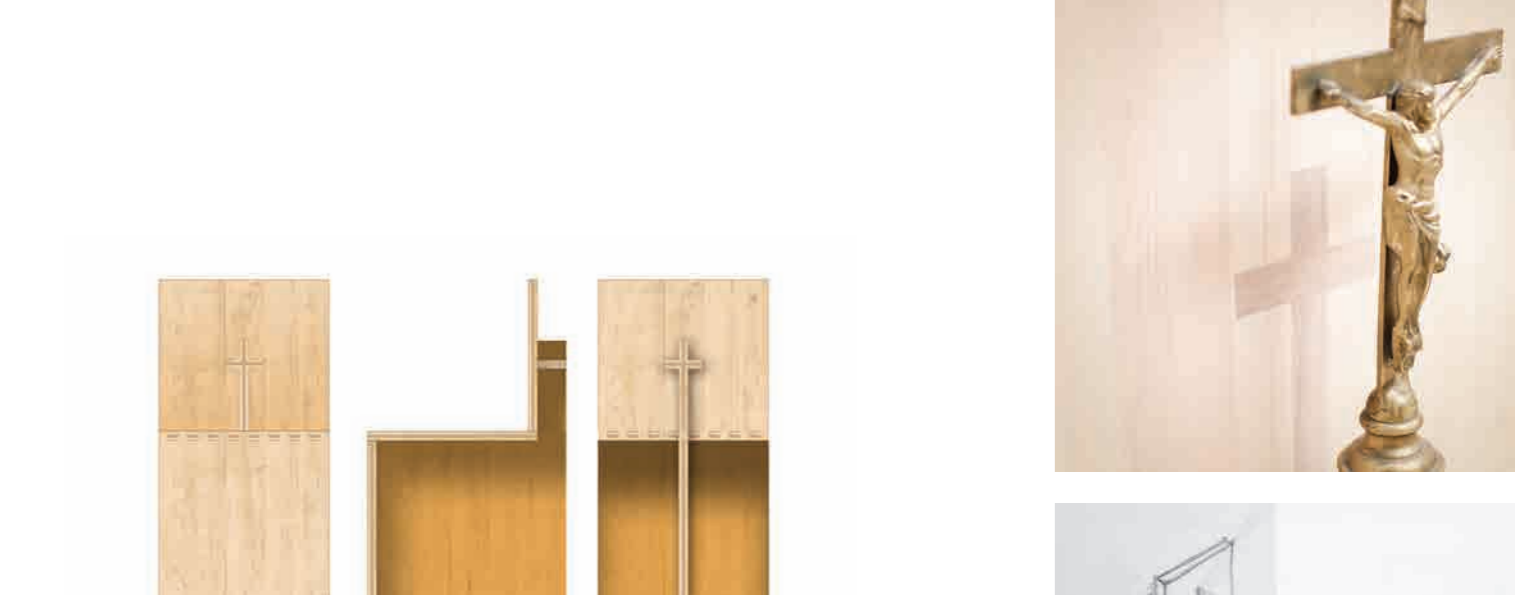
MOLNÁR SZILVIA Szöveg:

Építészet

KISS ZSOMBOR KRISZTIÁN és design:

MERÉSZ BALÁZS,

VISONTAI MÁRTON Fotó:

Központi motívum a tér szimmetriatengelyében végighúzódnó „végtelenített” LED-fénytengely. Az aranylő színű apszis előtti oltár hófehér monolit falán keresztet formáz ez a fénycsík, a ravatalozó terében síkot határoz meg, metafizikai értelemben kaput nyit az elhunyt számára. Fehér falak, függesztett álmennyezet, vonalszerű világítás, mindezekről kifejezetten éterivé, lebegővé vált a tér. Erre az érzetre erősít rá az ajtófélfá magasságában a falon körbefutó „Mi Atyánk” aranybetűs szövege, El Liszickij már-már anyagtalanságú konstruktivizmusát idéző puritán, juharfa székek, ambó és ravatal-asztal, filigrán pálcá-ruhafogas (Tóbiás Imre asztalos tehetségét dicsérik, a generál kivitelezés Koncz Gábor érdeme). E „kevesebb-több” gondolatot viszi tovább Kiss Zsombor Krisztián a grafikai arculat koncepciójában: ezt láthatjuk az egyházmegye VAC betűket az országalmával egyesítő logóján, a ravatalozó egyedi metszésű tipográfiája esetében. És a Biblia kötéslapján, ahol az egyes betűk az olvashatóság határáig leegyszerűsítettek, mintegy utalva a bibliai sorokra: „Mert töredékes a megismerésünk, és töredékes a profétálásunk, amikor pedig eljön majd a tökéletes, a töredékes véget fog érni” (1 Kor. 13/9-11).

EGY LEGENDA RIO DE JANEIRÓBÓL

Interjú Sergio Rodrigues-zel

GAZDAG MÚLTÚ ÉS INNOVATÍV A 20-21. SZÁZADI BRAZIL DESIGN, MÉGIS SOKUNK SZÁMÁRA *TERRA INCOGNITA*. FEJLŐDÉSTÖRTÉNETE – MÁSOK MELLETT – JOAQUIM TENREIRO, JOSE ZANINE CALDAS, SERGIO RODRIGUES ÉLETMŰVÉN KERESZTÜL ISMERHETŐ MEG IGAZÁN, S KÖZÜLÜK AZ UTÓBBI URAT A NEMZETKÖZI SZAKIRODALOM EGYENESEN A MODERN BRAZIL DESIGN SZÜLŐ-ATYJAKÉNT TARTJA SZÁMON. NEM VÉLETLENÜL, HISZEN A LEGTÖBB TEORETIKUS SZERINT A BRAZIL DESIGN MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ UTÁNI HISTÓRIÁJA RODRIGUES LEGTÖBBET PUBLIKÁLT BÚTORDARABJA, A *POLTRONA MOLE* (1957) MEGSZÜLETÉSÉVEL INDULT. CLEMENT MEADMORE, SZOBRÁSZ ÉS KRITIKUS AZ 1975-BEN MEGJELENT *THE MODERN CHAIR: CLASSICS IN PRODUCTION* CÍMŰ KÖTETÉBEN A 20. SZÁZAD LEGJOBB HARMINC ÜLŐBÚTORA KÖZÉ SOROLTA A MOLÉT. AZ ELTELT TÖBB MINT FÉL ÉVSZÁZAD ALATT KÖZEL 1500 KÜLÖNFÉLE MOBÍLIÁT MEGÁLMODÓ, IDÉN 87 ESZTENDŐS MESTER MA IS AKTÍV. EGYEBEK MELLETT RÉGI BARÁTJÁVAL, A SZINTÉN BÚTORTERVEZŐ FERNANDO MENDES-ZEL DOLGOZIK EGYÜTT: KIÁLLÍTÁSOKAT SZERVEZNEK ÉS MENDES RODRIGUES CÉGÉNEK, A LINBRASILNAK TERVEZ. SERGIO RODRIGUES-ZEL, A TERVEZŐ RIO DE JANEIRÓ-I MŰTERMÉBEN PREPELICZAY-FREY MÓNIKA BESZÉLGETETT.

Önt számtalan híres író, újságíró és kritikus a brazil design „alapítójának” tartja. Ön szerint minek köszönheti ezt a megtisztelő címet?
Úgy hiszem, azért mondják ezt rólam, mivel egész életemben küzdöttem a brazil kultúra értékeinek megbecsüléséért és soha sem érdekelték más, mondjuk úgy, hogy internacionális tendenciák.

Hogyan indult az alkotói pályája?

Egy igazi XIX. századi polgári házban nőttem fel, mely telis-tele volt főként európai, de régi brazil bútorokkal is. Rokonaimnak bútorasztalos-műhelyük volt, ott ismerkedtem meg a fával és készíthettem el gyerekként a saját játékaimat: kisrepülőgépet, kisautót, mert már 6-7 évesen nagyon szerettem fával dolgozni, játszani. Vagyis míves bútorok és tárgyak vettek körül az otthonomban. Majd amikor elérkezett az idő, hogy eldöntsem, milyen pályára menjek, természetesen találtam, hogy építésznek fogok tanulni. A gond csak az volt, hogy

nagyon gyenge voltam matematikából, de nem is érdekelt. Így érthető, hogy az építészeti, vagyis a gyakorlati tervezés komoly akadályokba ütközhetett volna. Viszont a fával való kapcsolatomból és az elszántságom olyan erős volt, hogy 1947-ben bekerültem az egyetemre (*ma ez az Universidade Federal do Rio de Janeiro – szerk.*), de a 80 építészhallgató közül én voltam az egyedüli, akit főként a belsőépítészeti érdekelt. Elvégeztem az egyetemet, bútortervezésre specializálódtam, és minden tervem, munkám alapja a fa lett. Amikor házat terveztem, akkor is a faépítészeti irányból közelítettem a feladathoz.

Mikor kapta az első komoly szakmai elismerést?

1961-ben Olaszországban, Cantóban rendezték meg a IV. Nemzetközi Bútor Biennálét, ahol a zsűri nekem ítélte a fődíjat a Mole foteléért. Amikor meghallottam, hogy 35 ország 400 versenyzője közül engem választottak világhosszá vált, hogy az addig eltelt tíz esztendő kísérletei

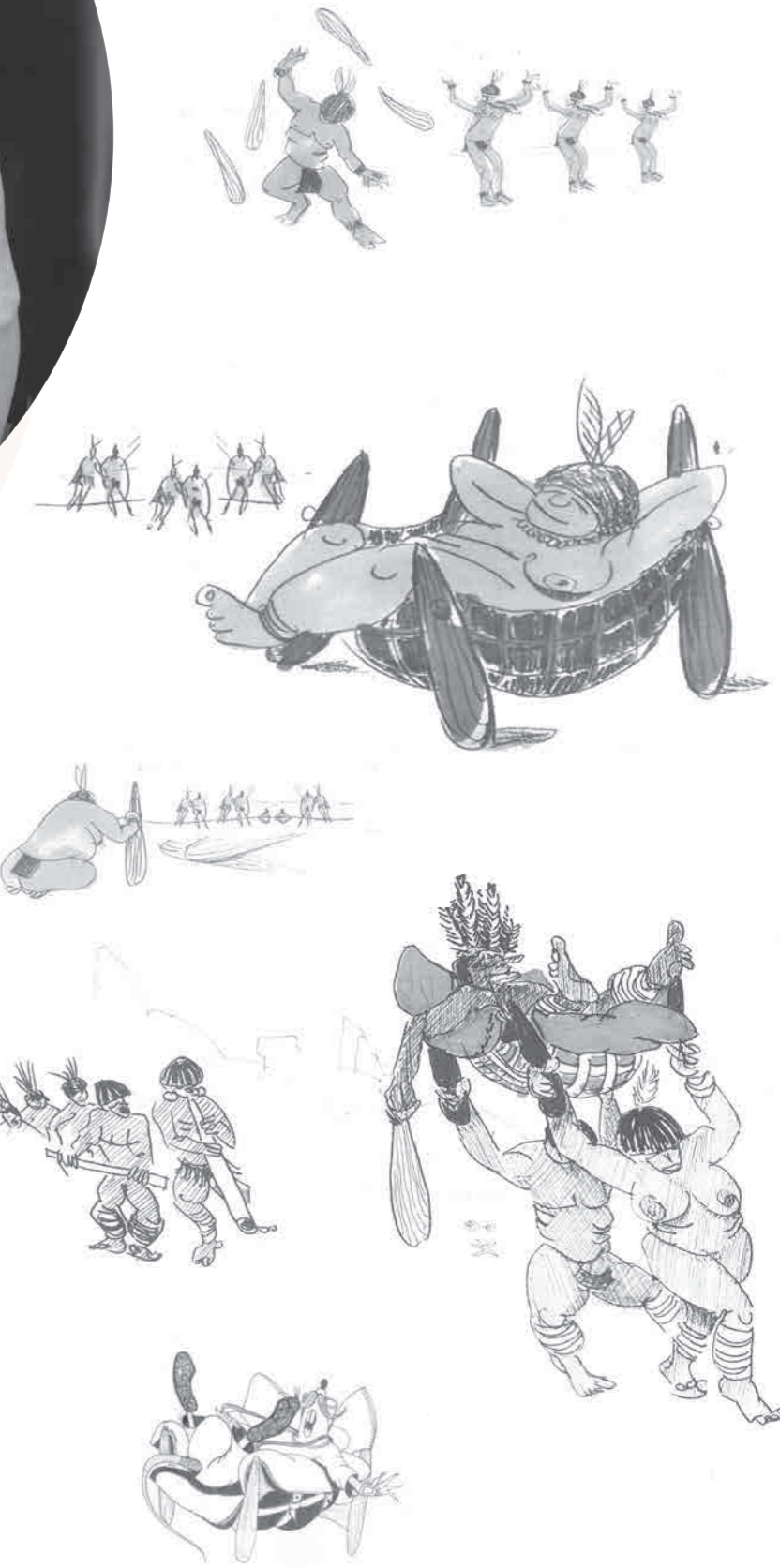
jó irányba haladnak. Ezzel a díjjal világszerte ismert lettem. Hazatérésem után, Jacareíben létrehoztam az Oca nevű céget, vagyis nem csak a tervezést, hanem a gyártást is saját hatáskörben oldottam meg, később pedig bútorüzleteket nyitottam São Paulóban és más városokban. Több mint 50 kiállításon szerepeltek a bútoraim, Rio de Janeiróban, São Paulóban, New Yorkban és a világ különböző városai-ban. Eddigi pályafutásom alatt, úgy 1500 bútort terveztem, de nem mindegyikből lett szériatermék, mégsem panaszkodom, hiszen tényleg a világ legtöbb részén árulják a bútoraimat, a régen tervezeteket is, folyamatosan. De nagyon sok egyedi darabot is készítettem, speciális igények szerint valókat, mert számtalan privát megrendelőm is akadt az eltelt évek során.

Azt mondják önről, hogy saját stílusjegyekkel bírnak a bútorai és nem követett soha semmilyen trendet. Melyek azok a stílusjegyek, amelyekkel ön szerint meghatározható általában a brazil design?

Nem szeretnék általánosságban beszélni a brazil designról, hiszen minden hazai tervezőnek megvannak a saját stílusjegyei, mindenki saját ideát követ. Azt gondolom, hogy az identitásunk, a család, ami-ben felnőtünk, a közvetlen környezet és a szülőföldünk hagyományai, az országunk lakóinak gondolkodásmódja, életérzésük, meghatározzák úgy egy alkotót, mint egy egész nemzet stílusát. Amikor '61-ben megnyertem az olaszországi biennále nagydíját, az azért sikerülhetett, mert a Mole magában hordozta mindezt. Mindig is törekedtem arra, hogy valami szuperkényelmes ülőalkalmatosságot kreáljak, olyat, ami-nak nagyon egyszerű, könnyed a szerkezete. Az összes résztvevő közül én voltam az egyedüli, aki olyan dolgot mutatott, aminek a megtervezéséhez a saját szülőföldje kulturális hagyományából nyert ihletet.

Például mi adott, ad inspirációt tervezéskor?

Minden bútoromhoz egy önálló történet köthető, amit rajzos illusztrációkkal jelenítek meg. A brazil kultúra, az ősi indián kultúra nagy hatással van rám. A Mole fotel például a brazil indiánok világát idézi meg, ahogyan az indiánok éltek, játszottak, dolgoztak. A Mole egy

A Mole létrehozása egy kanapé megtervezésével kezdődött. Az 1957-ben, Rodrigues barátjának, a „hedonista” divatfotós, Otto Stupakoffnak tervezett szőfa, miként a Mole fotel, egy zsakarandafa-elemekből (Dél-Amerikában őshonos fafajta), ékeléssel létrehozott, bőrpántolt, hatalmas párnákkal kibélelt kényelmi bútor volt

▲ Az 1973-ban bemutatott Kilin fotel alapvetően a Mole fotel technikájának továbbfejlesztése. Am strukturális forrásait a dél-amerikai függőágyak világában találjuk meg. A rajzon látható mandolás bohóc a tervező maga, a két hölgy: a lánya és felesége, akik e fotel születését inspirálták

trónus, az indián törzsfőnök hordszéke inspirálta bútordarab. Lényegében az, aki beleül a székbe, az egykorvult indián nagyfőnök kényelmét és büszkeségét tapasztalhatja meg.

Egy ideje a brazil gazdaság elképesztő növekedést mutat, ez sok lehetőséget ad a fiatal tervezőknek: egyre több a jó és sikeres brazil formatervező. Említene néhány kiemelkedő tehetséget? Esetleg van közöttük olyan, akit véleménye szerint az ön munkái inspiráltak?

Nem szeretnék tehetségekről beszélni, hiszen nem vagyok művészeti kritikus. Név nélkül annyit mondhatok, hogy számomra körülbelül tíz olyan designer és építész dolgozik ma Brazíliában, aki komoly és művészi teljesítményt rakott le. Igen, vannak fiatal formatervezők, akikre hatnak a munkáim, hiszen a jó design akár tudatosan, akár tudat alatt, de mindenképpen inspirál.

Mit jelent önnek a design?

A design számomra egy alkotás, egy műremek. Az igazi design magába foglalja a szépség, az eredetiség, az ergonómia, a kultúra, és a gazdaság fogalmait.

Ha néhány szóval kellene jellemeznie a brazil designt, mi lenne az?

Azt hiszem, hogy a lényege a lazaság, könnyedség, a közvetlenség, hiszen ezek mind a brazil életérzés meghatározói.

Volt különlegesen fontos nap az életében, olyan, ami például valamilyen munkájához köthető?

Ünnepre gondol? Az a nap óriási ünnep volt, amikor az olaszországi biennále nagydíját elnyertem. De az is nagyon fontos nap volt, amikor elkészült a Kilin fotel (1973). Ennek tervezésekor a feleségem személye, a gyönyörű szeme adta az ihletet.

A fotón (balról) Prepeliczay-Frey Mónika, Sergio Rodrigues és Fernando Mendes láthatók

Fotó: Marta Damasceno

Banquinho da leiteira

Ön ma is sokat dolgozik. Mivel tölti a szabadidejét?

Nekem az életem a fa és a munka, az pihentet, az a hobbim. Manapság is skicceléssel, tervezéssel telnek a napjaim.

Még sosem járt Magyarországon, viszont amikor megérkeztem ide, a műtermébe, említette, hogy ismeri Marcel Breuer munkásságát, vagyis figyel, ismeri a design világát. Milyen jó tanácsot adna egy pályakezdő, akár magyar tervezőnek?

Aki ismeri a munkáimat tudja, hogy a fa szerelmese vagyok, hiszek a természetes anyagokkal való alkotásban, legyen az bútortervezés,

építészet. És abban is hiszek, hogy annak, aki alkot, szerelmesnek kell lennie a munkájába, mert e nélkül sosem juthat el a közönségéhez. Én tényleg szívből tervezek, számomra a mai napig nagyon fontos, hogy szeressék és értsék a munkáimat, bárhol a világon. Ez a hitvallásom, és ez talán a fiatal alkotók felé küldött üzenet is lehet.

(A brazil designról továbbiakat szerzőnk, Prepeliczay Frey Mónika enteriőrtervező honlapján olvashatnak majd: www.freyinteriordesign.com)

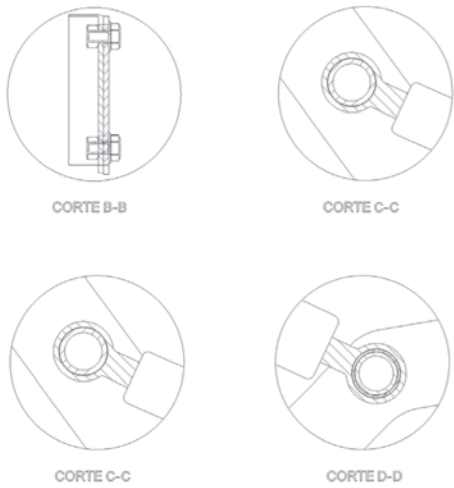
Lapzártánk idején érkezett hozzánk a szomorú hír, hogy szeptember 1-jén, Rio de Janeiró-i otthonában elhunyt Sergio Rodrigues. Nyugodjék békében!

◀ Az 1954-ben tervezett és kivitelezett, zsakarandafából készült Banco Mocho egy tradicionális törzsi/népi bútór, a fejszék modernkori átírata. A szakírók egybehangzó véleménye alapján ez volt Rodrigues első tradícióalapú, de modern formatervezői elvek alapján létrehozott bútora

MIÉRT ÉPPEN SUDACA?

Interjú Fermín
Indavere
formatervezővel

A DÉL-AMERIKAI DESIGN MINAPI SIKERÉT EGY SUDACA NEVŰ ELEKTROMOS MOTOR HOZTA, AMELYNEK PROTOTÍPUSÁT A 27 ÉVES ARGENTIN FORMATERVEZŐ, FERMÍN INDAVERE ÉS CSAPATTÁRSAI, GUILLERMO CALLAU, MARIANO FILIPPINI, FEDERICO FERREYRA, KÉSZÍTETEK EL BUENOS AIRESBEN. A MOTOR VEZETŐ TERVEZŐJÉVEL, FERMÍN INDAVERÉVEL SOÓS BORISKA BESZÉLGETETT.

Tavaly hoztátok létre a Sudaca névre keresztelt motort. Már számos újságban és blogon, de televízió és rádióműsorokban is hallani lehetett rólatok, még Európában is. Hogyan született meg a motor és mivégre ez a hirtelen jött siker?

A motor igazából a diplomamunkám, amelyet a Universidad de Buenos Aires formatervező szakos hallgatójaként, egy négyfős csapat tagjaként készítettem el. Egyszerűen vizsgamunkának szántuk, de természetesen jól átgondoltuk, hogy végül is mi és milyen legyen. Szeretünk volna egy olyan terméket létrehozni, ami az emberek mindennapjait segíti és mindenekelőtt környezetbarát. Így esett a választásunk egy elektromos motorra, amit Sudacának neveztünk el.

Mit gondolsz, miért lett ennyire sikeres ez a projekt? Miért lett több, mint egy iskolai feladat? Meglepett titeket a nagy érdeklődés?

Az, hogy ekkora hírnévre tettünk szert, mindenképpen meglepő. Egyáltalán nem voltunk rá felkészülve, de természetesen nagyon örülünk neki. Egy egyszerű facebookos oldal indított el mindent, itt talált meg minket egy argentin designblog, de a sikerhez mindenképpen hozzájárult Caro Patlis fotós, aki gyönyörű képeket készített a motorunkról. Már nem csak Argentínában, de egész Dél-Amerikában szerepeltünk különböző műsorokban, sőt, már Európa több országában is ismerik a munkánkat. Ez nagyon nagy dolog. Azért nem számítottunk ekkora hírverésre, mert nagyon ritka Argentínában,

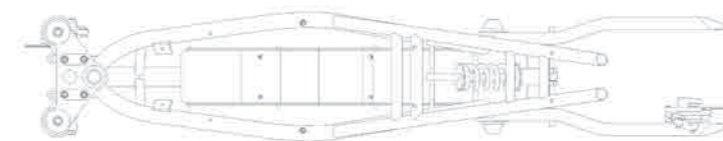
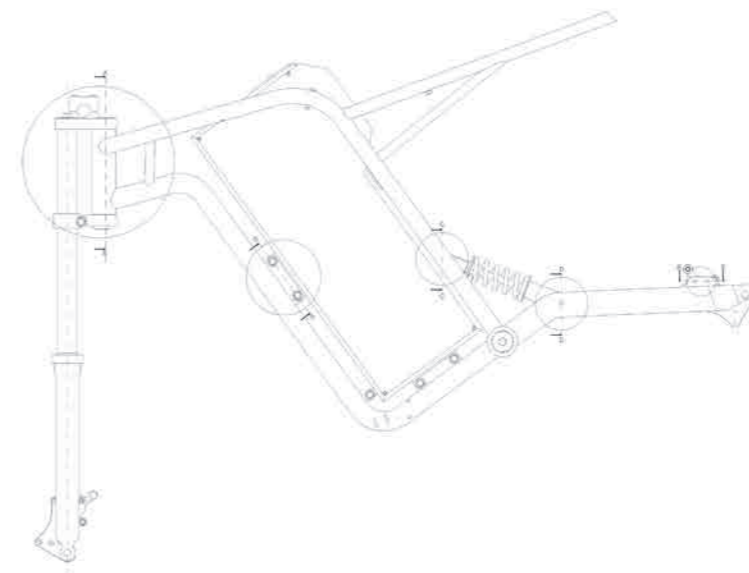
hogyan egy egyetemi projekt egyáltalán publicitást kap. A motor sikerét viszont értjük: valószínűleg tényleg sikerült egy piaci rést kitöltenünk a Sudacával. Tudni kell, hogy Buenos Aires hatalmas, 14 milliós lakosú metropolisz, a városi közlekedés is ehhez mérten kaotikus és elképesztően fásasztó. Órákat várakoznak az emberek a dugóban a tömegközlekedés járatain, a saját autójukban ülve, ezzel nagyon sok idő és energia vész el, márpedig az embereknek mozogni kell, menni, dolgozni, tanulni, eljutni bárhova, kényelmesen és időben. De Buenos Airesben ez szinte lehetetlen. A motorunk erre kínál alternatív lehetőséget: elektromos, tehát kíméli a környezetet, könnyű szerkezetű és könnyen használható, a hétköznapi távok megtételére abszolút ideális. A kivitelezése során pedig arra is gondoltuk, hogy ne csak a vagyonosok vehessék meg maguknak, vagyis a piacon olcsónak számít, így a középosztálynak is könnyen megfizethető.

Miért éppen Sudaca?

Ezt sokan kérdezik tőlünk. A *sudaca* szó egyszerűen azt jelenti, hogy „dél-amerikai”, a *sudamericana* szóból ered: a spanyolok ezzel a nem éppen pozitív jelzővel illették az egykor Spanyolországba érkezett dél-amerikai emigránsokat. Mi ezt a pejoratív jelentést szeretnénk volna kiforgatni. A motort egy nemzeti árucikként képeztük el, helyi gyártással és árusítással, olyan termékként, amire büszkén mondhatjuk, hogy dél-amerikai. Az argentinok szívében amúgy is benne van ez a fajta nemzeti büszkeség. Itt ez nagyon fontos, a hovatartozás érzése szintén – sokkal inkább, mint azt Európában tapasztaltam. Egyébként a média felől érkező visszajelzések is azt mutatják, hogy a névválasztásunk szimpátiát keltett az emberekben.

Ha már Európáról esett szó: milyen különbségeket fedeztél fel az európai és a dél-amerikai design között? Tanultál egy évet Európában. Mit tapasztaltál?

2012-ben egy évet töltöttem ösztöndíjjal Milánóban, a Politecnico de Milano formatervező szakán. Óriási élmény volt, mind személyes, mind pedig szakmai téren. A milánói egyetemen lenyűgözött, hogy

A tervezőcsapatból (balról): Mariano Filippini, Fermín Indavere és Guillermo Callau

menyire felszerelt és szakmailag naprakész az intézmény. Buenos Aires ebben is sokkal kaotikusabb, részben a sok diák miatt lényegesen személytelenebb az oktatás. A Politecnicóban sokkal inkább figyeltek az egyedi ötletekre és a tanárok is abszolút segítettek.

Miben különbözik szerinted leginkább a két oktatási rendszer?

Alapjaiban más a buenos airesi, itt az egyetem több ezer diákot képez évente, ezzel szemben az európai design iskolák elitképzőként működnek: kevés tervező kerül ki, ugyanakkor az argentin rendszerben tanulókhöz képest sokkal kiforrottabb látásmóddal. Buenos Airesben erre nincs idő, a tanárok feladata ilyen szempontból nagyon nehéz, nem tudnak minden egyes diákra külön odafigyelni. Persze én csak a formatervező szakok működésébe látok bele. Nálunk nem véletlenül ipari formatervezésnek nevezik a szakirányt, mivel sokkal több mérnöki tudást sajátítunk el, ez itt a legfőbb képzési rész, fontosabb, mint például a művészeti képzés, amire viszont Európában fektetnek nagyobb hangsúlyt. Mindez „átjött” a motor tervezésekor és a prototípus le gyártásakor. Mi „élesben”, az iskolában elsajátított mérnöki tudásunk alapján, a házuk műhelyében hajlítottuk, hegesztettük össze a prototípus részeit, míg Európában, az ipar helyzete miatt is, sokkal több lehetőség van a kivitelezéshez külső segítséget hívni. Valahol problémát okozhat később, ha a tervezőt elkényeztetik, de azért igazán örülnék, ha Dél-Amerikában is több lehetőség lenne jó minőségben, olcsón kiviteleztetni az éppen szükséges dolgokat. Sajnos egyszerűen – a politikai helyzet miatt – hiányzik az ipar ebben az országban, ami nagyon megnehezíti a sorozat- és a kisszériás-gyártást. Vannak gyártási módszerek, amelyek Európában alapvetőek és mindenki számára elérhetőek, ám sokszor fordul elő az, hogy az egész dél-amerikai kontinensen nem találsz olyan országot, ahol az ötleted megvalósításához szükséges gépet vagy műszert megtalálnád.

Az elmondottak alapján akkor szerinted „hol terem” a jobb formatervező? Többet ér a szakmai felkészültség, vagy inkább a konceptuális, már-már képzőművészeti gondolkodás viszi előre a dolgokat?

Egyikre sem mondanám, hogy jobb vagy rosszabb. A jó ötlet szerintem többet ér egy szépen kivitelezett, de kevésbé érdekes vagy hasznos tárgynál. Tisztelem viszont a jó ízlést és elismerem, hogy a formatervezés és a divat sohasem elválaszthatatlanok egymástól, de nagyon nagyra értékelem a jól kigondolt mérnöki terveket is, az érdekes találmányokat. Számomra egy formatervező mégis leginkább attól lesz jó és hiteles, hogy problémát old meg, hogy képes tervezéskor totális, globális képet alkotni és felmérni a szükségleteket, majd ezekre optimális választ, megoldást kínál. Én is ezt az irányt szeretném követni. Argentínában is sok probléma van, főleg szociális és anyagi jellegűekre gondolok, amik megoldásában igenis részt vehetnek tervezők, designerek, és a jó ötleteikkel mások segítségére lehetnek.

Néhány folyamatban lévő munkában is ezzel a látásmóddal élsz. Mesélnél erről?

Igyekszem mindig környezetbarát megoldásokon, újrahasznosításon gondolkodni. A lítiumion-akkumulátorok alkalmazásával a motor tervezését is ebbe az irányba tereltük. A közlekedés-környezetszennyezés aktuális, globális probléma, minden „zöld projekt”, ötlet, segítség lehet a világ jövőjére nézve. Remélem, hogy az éppen folyó tárgyalások hamarosan befektetőket is bevonzanak, akik segítenek nekünk beindítani a Sudaca gyártását. Most elsősorban ezzel foglalkozom, illetve újrahasznosított anyagokból készítek bútorokat, valamint mivel imádom biciklizni, egy mágneses, elem nélküli biciklilámpa-rendszeren is dolgozom. Igyekszem a munkámban is választ adni hétköznapi problémákra, egyszerű és olcsó megoldásokkal. Sokan vannak, akik rászorulnak az apró ötletekre, olyanokra, amelyek jobba tehetik az életüket. Én, mint tervező igyekszem ilyen apró lépésekkel segíteni.

KÉNYEZTETÉS... ...a kéznek és a szemnek

A HANSGROHE ÚJ LOGIS SOROZATÁNAK CSAPTELEPEI KIVÁLÓAN
EGYESÍTIK A PRECIZITÁST A LÁGYSÁGGAL HOZZÁJÁRULVA A MÉG
OTTHONOSABB FÜRDŐSZOBAI KÖRNYEZETHEZ

A lakás egyik legintimebb és legszemélyesebb helyisége: itt meztelenek vagyunk, és többnyire egyedül, vagy csak a családtagjainkkal tartózkodunk benne. A fürdőszoba egy olyan „saját-tér”, a feltöltődés helye, ahová a túlhajtott hétköznapiak elől visszavonulhatunk. Sokkal lényegesebb, hogy ennek környezete biztonságot és nyugalmat közvetítsen számunkra. A Hansgrohe új *Logis* sorozatának csaptelepeivel több harmónia és valódi értéket képviselő modern minőség kerül a fürdőszobába. A fürdőszobák szakértője, a Hansgrohe régi partnerével a Phoenix Designnal együttműködve olyan csaptelepeket fejlesztett ki, melyek jellegzetes formája a precizitást és a légyságot ötvözi. „Az új Logis csaptelepek ívelt felületekkel, letisztult vonalakkal és lekerekített kontúrokkal kényeztetik a szemet és az ujjbegyeket. A nyitott kialakítású fogantyú formájával szinte invitál az érintésre” – véli Axel Meißner a Hansgrohe termékmenedzsere. „Formavilágának köszönhetően a Logis csaptelepek számos kerámia-sorozat harmonikus kiegészítői.”

A csaptelep és a kerámia összjátéka

Azért, hogy a kerámia és a csaptelep ne csak optikailag harmonizáljon, hanem a mindennapi személyes használatuk praktikus is legyen, a Logis csaptelepek különböző magasságban és többféle fogantyúval készülnek. A vendég toalett kis kézmosójához illő alacsony Logis 70 csapteleptől kezdve, a magas kifolyóval rendelkező Logis 210 armatúrán át, amely hajmosáshoz 120 fokban oldalra dönthető, a kétkaros csaptelepig: a széles palettáról mindenki megtalálja a saját kényelmi zónájának (ComfortZone) megfelelő modellt. A Hansgrohe ellenőrzési eljárása, a ComfortZone teszt során valamennyi mosdócsaptelepét tesztelte, hogyan kombinálhatók a vezető gyártók elterjedt mosdókagylóival: valóságghű körülmények között vizsgálták, hogy különböző nyomásértékek mellett kézmosáskor milyen a víz kifröccsenése, illetve a mosdókagyló és a csaptelep között mekkora a még komfortos szabad tér. Az eredményeket egy táblázatban összesítették, és ez az ajánlás a kereskedelmi partnerek részére a Hansgrohe weboldalán PDF-formátumban ingyenesen elérhető.

(www.pro.hansgrohe.de/comfortzone-test)

Az erőforrások hatékony felhasználása

A Hansgrohe Logis mosdócsaptelepek valamennyi típusánál alapfelszereltség az EcoSmart technológia. Egy beépített speciális perlátor segítségével a percnkénti vízátfolyás kerekén öt literre korlátozódik. Mindezt tökéletes komfortérzet mellett, mert a levegővel dúsított víznek köszönhetően a kézfejre érkező víz mennyisége bőségesnek hat. Ezenkívül a Logis 70 és a Logis 100 csaptelepek CoolStart kivitelben is kaphatók. Azoknak, akik a takarékosabb vízfogyasztás mellett az energia és a meleg víz felhasználást is szem előtt tartják, kiváló választás a csaptelepek szakértőjének ezen új technológiája: a Hansgrohe CoolStart csaptelepeknél közepső fogantyúállás esetén kizárólag hideg víz folyik. Így a vízvezetékrendszerbe nem engedünk feleslegesen meleg vizet, valamint a bojler vagy a keringető szivattyúkat nem kell működésbe hozni. Ezekért a víz- és energiatakarékos funkciókért nyerték el a Logis csaptelepek a legjobb WELL címkét, az „A” osztály minősítést a „Home”, azaz háztartási kategóriában. A Csaptelepgyártók Európai Szövetsége (EUnited Valves) a WELL címkével (Water Efficiency Label → vízhatékonysági jelzés) támogatja a fogyasztók eligazodását, amely tanúsítvány iránymutatást ad a csaptelepek és a zuhanyok víz- és energiahatékonyságát illetően.

Hansgrohe Kft.

1139 Budapest, Forgách utca 11-13.

Tel.: +36-1/236-9090 Fax: +36-1/236-9098

E-mail: info@hansgrohe.hu

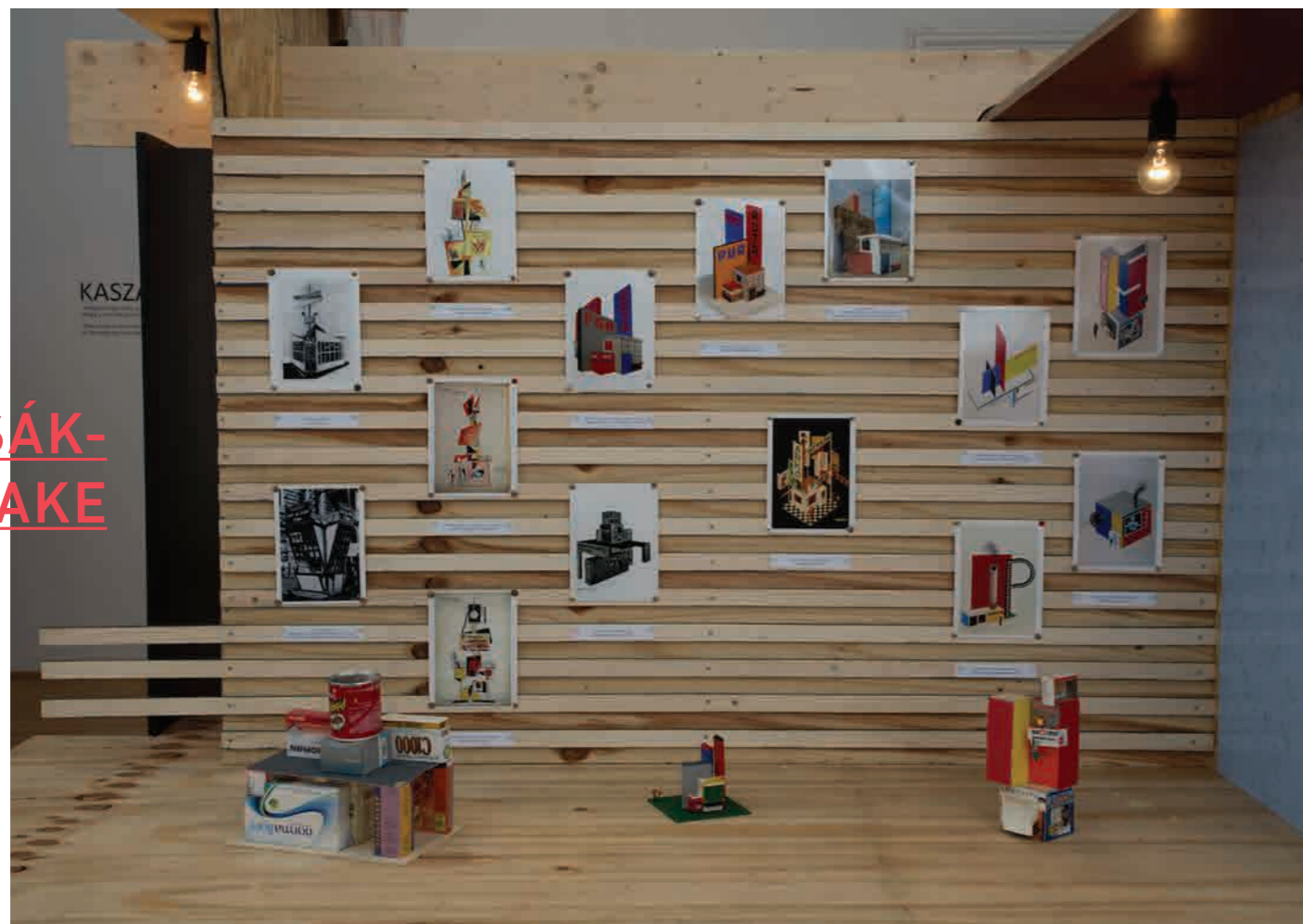
www.hansgrohe.hu

www.facebook.com/hansgrohe.hungary

Szöveg: MÉSZÁROS ZSOLT
Fotó: SULLYOK MIKLÓS

KASSÁK-REMAKE

Kaszás Tamás:
„Mégsem olyan mély az árok, mint ahogy a mérnök kiszámította”.

A nemzetközileg jegyzett fiatal alkotó Budapesten látható legújabb kiállításának anyaga a bécsi Krinzinger Galériában szerepelt ez év elején *Ersatz Utopia* címmel. Most a Kassák Múzeumban némi kontextualizáló frissítéssel átesve, mutatták be a hazai közönségnek. Az óbudai Zichy-kastélyban látható két installáció nem egy időben és alkalomra készült. A halle-i Werkleitz média-művészeti központ *Utopien vermeiden* (Utópiákat elkerülni) mottójú jubileumi fesztiválján debütált 2013-ban a *Reklám-romok*, majd ehhez a gondolatmenetnek kapcsolódott később a *Kioszk-telep dioráma* (2013-2014). Bár mindkettő koncepciója eleve a klasszikus avantgárd örökségén alapul, ezúttal a helyszín miatt egy szorosabb összeolvasásra adódik lehetőség, amelyet a rendezés ízléssel és mértéktartással ki is akná. Nem erőlteti túl, pusztán párhuzamokat, metsződéseket, szempontokat kínál fel a nézőnek, amiken békében eltöprenghet. Már maga a cím is egy kellőképpen talányos, semmire se kötelező, ugyanakkor több értelmezést megengedő Kassák-verssor a *Tisztaság Könyvéből* (1926). A kiinduló elképzelés viszont nyilvánvalónak tűnik, hogy a kortárs anyag a múzeum névadó művészeinek két, az 1920-as évekből való kioszk-tervvel kerüljön interakcióba. A falnál szegélyként körbefutó tárlók archív dokumentációja történeti kontextust képez Kaszás installációja körül. A korabeli folyóiratok, kiadványok, reprodukciók, fotók az 1920-as évek azon kereskedelmi vásárok enteriőrjeiből, tipográfiáiból, információs táb-

lából, pavilonjaiból mutatnak példákat, amelyeket avantgárd mesterek terveztek. Rajtuk már nem a századfordulós világhiállítások túlhabzó miliője, hanem a bauhausi esztétika funkcionalista, mérnöki világa jut érvényre. A kioszk ennek az új korszaknak emblémájaként közvetíti mindazt, amit az I. világháború utáni modernizmus a társadalomról, gazdaságról, politikáról, kultúráról, médiáról gondol.

Többnézetűsége, valamint az illeszkedési, variálhatósági és szerkesztési kihívásai megragadták a képzőművészek fantáziáját. A sík (grafika) és a térbeliség (plasztika) közötti átjárhatóság kísérleti terepét jelentette számukra.

Erre jó példa Kassák két kioszkterve, amelyek papíron a képarcitektúrák sorába illeszkednek, de térben is működnek, ahogy a kiállításon szereplő geometrikus absztrakt festő Joláthy Attila 1979-es makett-rekonstrukciói bizonyítják.

Kaszás a kioszk avantgárd ideológiáját és formai megoldásait idézi, de úgy, hogy azokat az újrahasznosított anyaghasználat révén inverzbe fordítja. Így a sallangmentes perfekcionizmusba kódolt utópikus töltet lelepleződik. A *Reklám-romok* (2013) MDF-lapokból, lécekből profin összerakott életnagyságú pavilonjának témája önmaga, azaz a reklám, mint vizuális elem, és annak viszonya a városi környezettel. Oldalain az ehhez kapcsolódó képes és tárgyi dokumentáció kapott helyett. Az elméleti felütést a három nyelven (magyar, német, angol) felragasztott Kassák Lajos 1926-os cikke képviseli. Az ő és kortársainak kioszktervei alatt rendhagyó két Kassák-, és egy Herbert Bayer-makett található. A gyógyszeres dobozokból, kollázszerű ráragasztásokból álló verziókon az avantgárd felirat- és tömegkezelés, a legó-változaton a komplementer szín (piros, kék, sárga) és a makulátlan, sima felület érvényesül. Ez utóbbinál a zöld alap bal alsó sarkában három szál virág is díszel, amitől egy minden cífraságtól irtózó, vérbeli modernista bizonyosan frászt kapna. Kaszás eljárása pimasz, játékos, szellemes. *Hommage és pastiche* egyszerre.

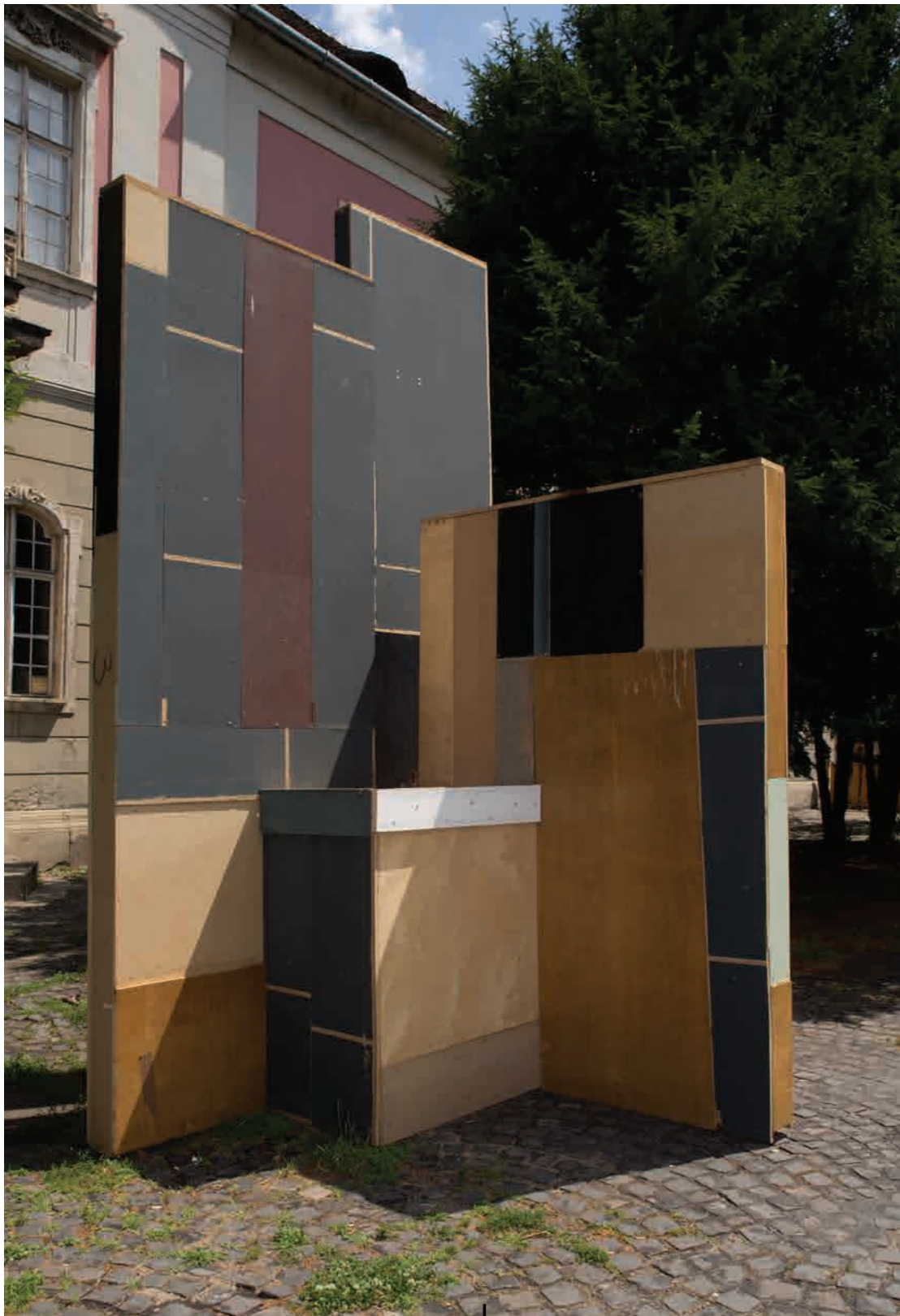
A mű információs anyagának másik fele napjainkba kalauzol. Az egyik digitális monitoron váltakozó két fénykép a graffiti és a plakát díszítő funkcióját hangsúlyozza a városi térben. A másik képernyőn ennek ellentétéként,

a São Paulóból 2006-ban száműzött köztéri plakátok üres hirdetőabláinak, csupasz állványzatának felvételei perengnek. A mellette lévő falújságon pedig, mintegy erre rímelve, üres és rongált budapesti cégerek fotói sorakoznak. Szemantikai vakfoltok, amikor maga a reklámhordozó kerül előtérbe, annak anyag- és tárgysze-

rűsége. Kaszás kioszk-rekonstrukciójánál is valami ilyesmi történik. Ezért vélem erősebbnek a kiállítás esetében inkább a képfilozófiai és jelentéstani, mint a kiállításvezető által felvetett szociális vagy politikai aspektusokat.

A szomszédos kisteremben kapott helyett a *Kioszk-telep dioráma* (2013-2014). A kinti

Kaszás kortárs-nyelvezete. Munkáiban ökológiai, gazdasági és társadalmi kérdésekkel foglalkozik, és az újrahasznosítás minden esetben fő szempont nála. Például a jelen kiállításnál az udvaron felállított Kassák kioszktervének életnagyságú rekonstrukciójából a művész vezetésével virágágyásokat építettek a gyerekek. Ugyanakkor fontosnak tartja a mű esztétikai minőségét, mert a néző azon keresztül tud legkönnyebben csatlakozni az alkotáshoz. A műtárgy szemléltetőeszközként való elgondolása Szász György objektjeivel, az ökológiai kontextus pedig Halász Péter Tamás munkáival (pl. Forró torony I-II., 2009) rokonítható.

Kaszás az Artmargins-nek adott interjújában úgy fogalmazott, hogy az intézményi művészetet egyfajta laboratóriumnak tekinti kutatásaihoz. Ezt a típusú munkamódszert követi a jelen kiállítás. Pont annyi információt közöl, amennyi nem terheli meg a nézőt, de beindítja, és gondolkodásra készteti. Számomra ereje a könnyű szerkezetes koncepcióban rejlik, amely, mint egy alapképlet variálható helyhez, időhöz és kontextushoz. Előzményeknek tekinthető alakban és jellegben a *Propaganda barikáda* (2003) vagy a luxemburgi MUDAM-ban őrzött *Megashelter* (2011-2012). Installációi olyan gyűjtéseken alapuló alkotói folyamat esettanulmányai, amelyek egymáshoz lazán kapcsolódva, a művészet érintkezési pontjait keresik.

(A kiállítás 2014. július 5. – szeptember 21. között volt látható a Kassák Múzeumban)

→ reklámpavilon-tervek kicsinyített, térbeli másait láthatjuk salgó polcrendszeren sajátos skanzenként elrendezve. A makettek hulladékokból, műanyag, fa, karton darabokból készültek. Kétségkívül látványos az összkép, ha akarom múltkritika, ha akarom jövőkép. Mindazonáltal, bár a motívum közös, mégsem érzem egységben Kaszás két művét, inkább két külön projektnek. Számomra a jelen kiállítási helyzet alaptémája a Reklám-romok (2013) és az avantgárd relikviák között létrejövő sűrű és sokrétű interakciós háló. Hozzá képest a másik, egyébként térben is elkülönülő munka már egy más történet.

A konstruktivista hivatkozások korábban is felbukkantak Kaszás művészetében. Példaként említhető a képarchitektúrára emlékeztető madárház *Odu*-sorozat (2011), vagy a Loránt Anikóval közösen jegyzett *A remény óvóhelye* (2004) című environment a Liget Galériában, amely a De Stijl modorában, újrahasznált faanyagokból készült osztályterem. A 2014-es Sydney Biennálén a makettes vonalat folytatva, *Shanty-tower* című munkájával szerepelt, amelyben, saját bevallása szerint, Yona Friedman megastruktúráit ötvözte Schöffert kinetikus tornyaival. Elegáns és választékos

→ SOK SZÉP HÁZ

100% kreativitás – 1. Építészeti Nemzeti Szalon, (szerk. Rockenbauer Zoltán), Műcsarnok Nonprofit Kft., 2014

A szakmailag különösen megosztó szalonkiállítás fennállásának utolsó negyedében jelent meg a kétnyelvű (magyar-angol) katalógus, amely lényegében leköveti a Műcsarnokban látott kiállítási koncepciót, így egyfajta vizuális *guide*-ként is tekinthetnénk rá – ami ott probléma volt, sajnos a lapokon sem múlik el. Grandiózus tárlat gazdag gyűjteménye, melyben a köszöntő szövege (Fekete György) után Szegő György, Sulyok Miklós, Golda János, Radványi György kapcsolódó tanulmányait olvashatjuk. Valamint Sylvester Ádámét, ami témája és stílusa okán az összes között talán a legjobb írás, de nem csak a többi fölé kerekedik, ki is lóg a sorból. Mert a *Különutas magyar szocreál / Egy láthatatlan történet* (2014-ben az régi-új Magyar Építőművészetben már leköszölt), hogyan szorítható egy olyan tárlat kísérő anyagába, amely a kurátori vállalás szerint, az utolsó 10-15 év legszebb új, bővített épületeit, műemléki beruházásait tárja elsősorban a tágabb közönség elé? Egyre csak szaporodnak a kérdőjelek lapozgatás közben: nehezen fedezhető fel stílár, műfaji kapcsolat az egymást követő épületek, építmények között; egy váratlan csoport a 100% kreativitás című blokk lezárásaként, ami kezdődik a Várkert Bazár újjáépítésével és zár az új Ferencvárosi stadionnal (220-225. old.), világos a szándék, az aktualitás, de miért éppen itt, így? S mindhiába a világos, harmonikus szöveg-tördelés, képelhelyezés, egyvalami megbicsaklik: mert mindazon alkotók, közreműködők, akik az egyes épületek tervezésében részt vettek „margóra” kerültek, ellenére a bordó lapszélnek, ami egyben az alkotói listát kiemelő háttér, a vastagon szedett nevek egyszerűen kikerülnek a látóterünkből. MSz

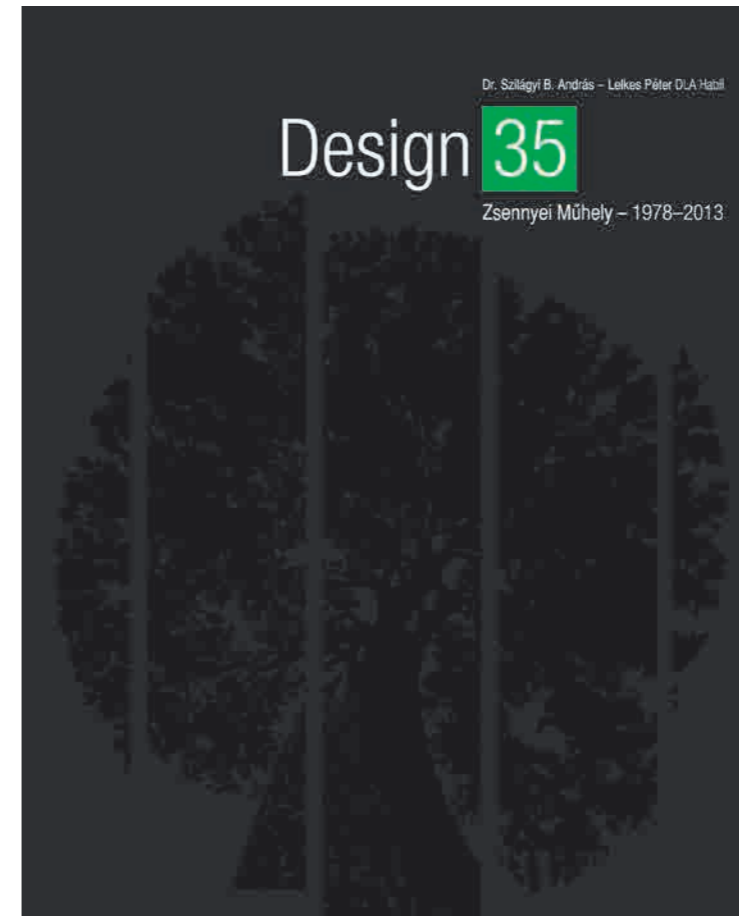

35 ÉV UTÁN

Lelkes Péter–Szilágyi B. András: *Design 35. Zsenyei Műhely 1978–2013 Magyar Design Kulturális Alapítvány, 2014*

1978 és 1993 között mind a magyar, mind a kelet-európai formatervezés szempontjából fontos összefüggések zajlottak Zsenyén. Magyar és külföldi (eleinte a szocialista országokból delegált, a nyolcvanas évek derekától már Nyugatról is érkező) szakemberek cseréltek szabadon eszmét és információkat, vitakoztak egymással hivatásuk értelmezéséről, lehetőségeiről és feladatairól a Művészeti Alap kezelésében állt kastélyban. Ennek az ily módon szellemi katalizátorként és ideológiai szelepként egyaránt szolgáló rendezvény-sorozatnak a dokumentumai korábban két kötetben (1993, 1996) már megjelentek. Jelen kiadvány lényegesen többre vállalkozik. A Zsenyei Műhely egyik alapítója, Lelkes Péter bevezető sorait követően Szilágyi B. András művészettörténet-szempontú elemzését-értékelését kísérel meg a vállalkozásnak, amely a rendszer-váltást követően többször átalakult. Dzssem néven 1993 és 2001 között diákműhelyként működött, 2005-től három nyáron át Olaszliszéken szerveztek alkotótelepet a település fejlesztési tervének kimunkálására. 2010-ben aztán az immár kutatásra összpontosító és egyszersmind az új nemzedék számos képviselőjét mozgósító workshop visszaköltözött szülőhelyére. Noha az ipari formatervezés csupán egyetlen ága az iparművészetnek, Szilágyi szerint „Zsenyén felsejlik az utóbbi 35 év iparművészet-történetének váza is.” Könyve, amely úttörő módon, a kelet-európai társadalmi-gazdasági fejlemények részeként veszi górcső alá a szimpózium történetét, ily módon számos tanulságos megfigyeléssel szolgál közelmúltunk szellemi életének e jelentős fejezetéről.

Vadas József

MOBILKERT

Fémkeretből és faládákból épülnek fel a moduláris rendszerű *Plantus* virágtartók. Ezek a könnyen mozgatható „növénykosarak” kint és beltérben egyaránt használhatóak és nagyon jól mutatnak. Háromféle terméket lehet a *Plantus* rendszer elemeiből összerakni, ezek a *Plantus Basket*, a *Plantus Wall* és a *Plantus Flow*, a remek szisztéma Boros Judit, Csörtán Beáta és Tőkési Tímea formatervezők tehetségét dicséri. (MSz)

ZSEBKERÉKPÁR

Diplomamunkának készült Hukaya Simon *SPACE*-re keresztelt városi kerékpár koncepciója, 2012-ben. A mindössze 20 colos kerekekkel tervezett kerékpár könnyen, a tervek szerint egyetlen gombnyomással összecsatolható, vagyis a használója bármikor járművet válthat, ha elfogy a kerékpárút, egyszerűen átvált tömegközlekedésre, kezében az összehajtott, könnyű szerkezetes kerékpárral. (HE)

AMIT ESZEL, AZ LESZEL

Sonja Stummerer és Martin Habesreiter (*honey & bunny*), bécsi illetőségű food designerek folytatják szürreális kalandozásukat a képzőművészet és a design határterületén. A kiállítási installációkat, performanszokat, filmeket alkotó páros a zürichi Museum Bärengassében megrendezett „die Zukunft ist unser”, szeptembertől decemberig tartó kiállítás sorozatán mutatja be *EAT / BODY / DESIGN* című installációját, amellyel az étkezés élettani és molekuláris szintű elemzését végzik el, elég bizarr formában. (HE)

KUKALAKOK

A funkcionálisan túl világos, egyúttal végre tervezett, korszerű formát adott a mindig problémás városi szelektív hulladékgyűjtő szigeteknek Tamás Anna Mária és Kovács-Andor Krisztián, az A+ Építész Stúdió építészei. Az antracitszürke perforált fémlapból készült tároló első pillantásra nyilvánvalóvá teszi, hogy mit is látunk – rajta az újrahasznosítás nemzetközi jele –, egyúttal illeszkedik a környezetéhez és összességében egy szép kortárs megformálású köztéri objektum. (MSz)

Magyarország az idei Bécsi Design Hét (2014. szept. 26-október 9.) díszvendége, tervezőink a város számos designeseményén mutatkozhattak be a nemzetközi közönség előtt. Egyebek mellett a Museumsquartier elé költözött ki a WAMP, a Schwarzenberg Palotában installált központi kiállításon, a Pure Hungarian egység adott átfogó képet a mai magyar formatervezésről, a Neigungsgruppe Design tereiben pedig a „Debüt”, „Stadtarbeit” és a „Labor” projektekben vettek részt hallgatók (MOME), valamint a design egy-egy speciális területének képviselői. A LOFFICE bécsi irodájában kortárs közép-európai judaika témában születtek előadások, workshopok és egy kiállítás. (képünkön: Szirmay Zsanett: *Soundweaving*; a lyukkártyás zengőfűs zenelejátszóra átirat, magyar népi hímzések-ből ismert, tradicionális keresztzemes minta és annak hangji leképezése a Pure-on.) (MSz)

10. MADEINHUNGARY + 3. MEED

06

Határtalan design címmel több, mint két hónapig látogatható a tizedik jubileumát ünneplő *madeinhungary* és a harmadik alkalommal megrendezendő *meed* – Meeting of European and Central Eastern European Designers – kiállítás, melyen a tárgyaikat, kollekcióikat önállóan fejlesztő cseh, lengyel, szlovák és magyar bútortervezők, belsőépítészek, textil- és formatervezők munkáit lehet megtekinteni Szilvia Szigeti szilvia textildesigner és Radóti Tamás belsőépítész szervezésében és rendezésében. A designerek mellett a kiállításon magyar kortárs képzőművészek tárgyszimulációi, valamint a társadalmi design területén működő hazai csoportok és környezettudatos projektek is helyet kapnak a Budapest Galéria munkatársai – András Gábor, Konkoly Ágnes, Szegedy-Maszák Zsuzsanna és Török Tamás – válogatásában. Részletek: www.madeinhungary.co.hu

BETAKARÍTÁS

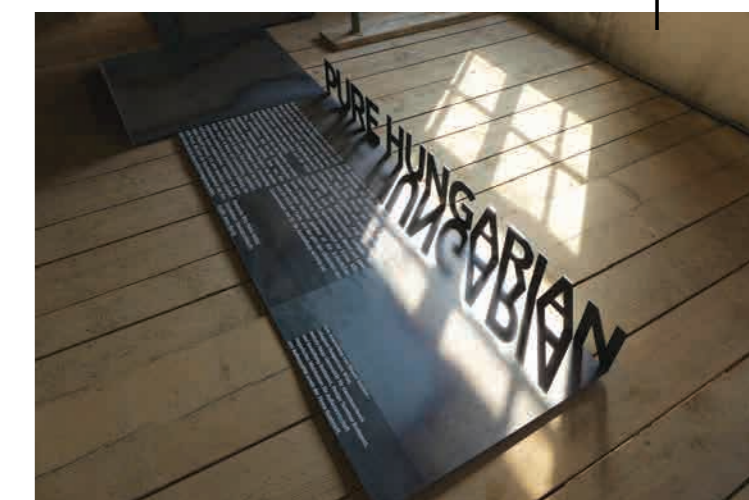
Kele Ildikó legújabb, 2014/15 őszi-téli kollekciója minőségi, elsősorban kötött darabokból állnak, amelyek stílusukban pompásan ötvözik a városi és a vidéki életmódra jellemző sajátosságokat: lezser, egyszerű vonalak, rurális textúra, természetközeli színek, jellemzően sötétzöld, narancs, bordó, szilvakék. A hírek szerint a kollekció, amelyet alapvetően a szüret, szőlőművelés inspirált, már külföldön is sikert aratott. (Fotó: Gáspár Milán, modellek: Schütz Nikolett és Szenteczki Boldizsár)

07

BEVETTÜK BÉCSET

05

PONTOZÁSSAL GYŐZÖTT

Szöveg: SZÉPVÖLGYI VIKTÓRIA

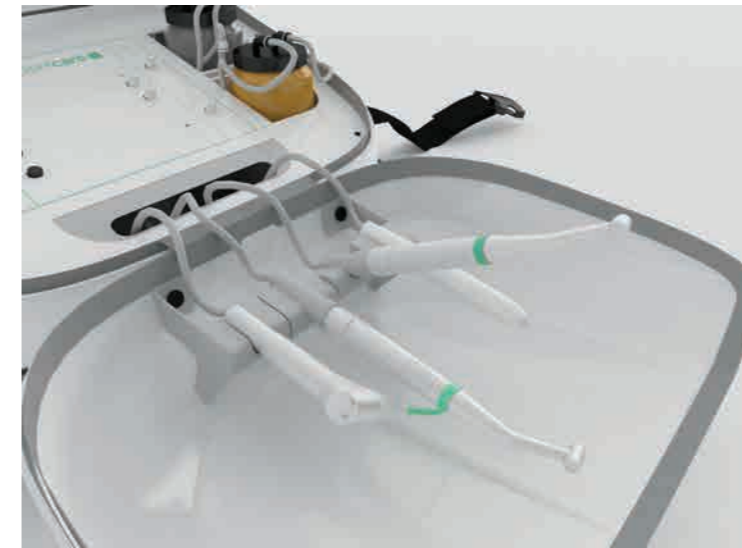
NAGY DÁNIEL FORMATERVEZŐ 25 ÉVES KORÁBAN OLYAN KONCEPCIÓT KÉSZÍTETT, AMELY NEM CSAK A MAGYAR FORMATERVEZÉSI DÍJ ZSÚRIJÉNEK FIGYELMÉT KELTETTE FEL, HANEM A VILÁGSZINTEN LEGNEVESEBB DESIGN DÍJ, A RED DOT 22 TAGÚ, NEMZETKÖZI DÖNTÉSHOZÓ GÁRDÁJÁNAK ELISMERÉSÉT IS KIVÁLTOTTA.

A 2000-es évektől már szinte szokásos, hogy egy-egy magyar pályázó szerepel a Red Dot díjazottak listáján – ami természetesen kivételes eredmény annak fényében, hogy több ezer jelentkező közül kerül ki a néhány tucat győztes –, ugyanakkor, egyszerre két termékterv díjat is elnyerő pályázó, még nem akadt. „Amikor felvetette a barátnőm, hogy adjam be a jelentkezésemet a Red Dotra, azt gondoltam, hogy ez nem egy olyan hétköznapi embernek való, mint én” – mesél Dani a szerencsés véletlenek egybeeséséről, aminek köszönhetően két Red Dot Design Concept-díjat vehet át 2014. szeptember 26-án Szingapúrban. A Nyugat-Magyarországi Egyetem/AMI formatervező

szakának hallgatójaként, Erasmusszal a Götebörgi Egyetem azonos szakára igazolt, ahol végül a tervezett fél évnél hosszabban maradt, felvételt nyert ugyanis az MA diákok közé. „Sopronból is megmaradtak hasznos szakmai ismeretek. Például a rovar-analógia, az antropomorf elmélet a mai napig kihat a gondolkodásomra, ezt vettem alapul a hátizsák formájánál, ami díjat nyert. Götebörgben nagyon élveztem, hogy az iskolában a saját ötleteimet valósíthatom meg, inspirált az a szabadságérzet, amit az oktatás közvetít. Nemzetközi, angol nyelvű a képzés és nincsenek osztályzatok. A diplomavédés publikus esemény, rengeteg érdeklődőt vonz, a diplomamunkák pedig a helyi kortárs művészeti múzeumban láthatóak

Víz nélküli mosógép, családi segítséggel tervezve

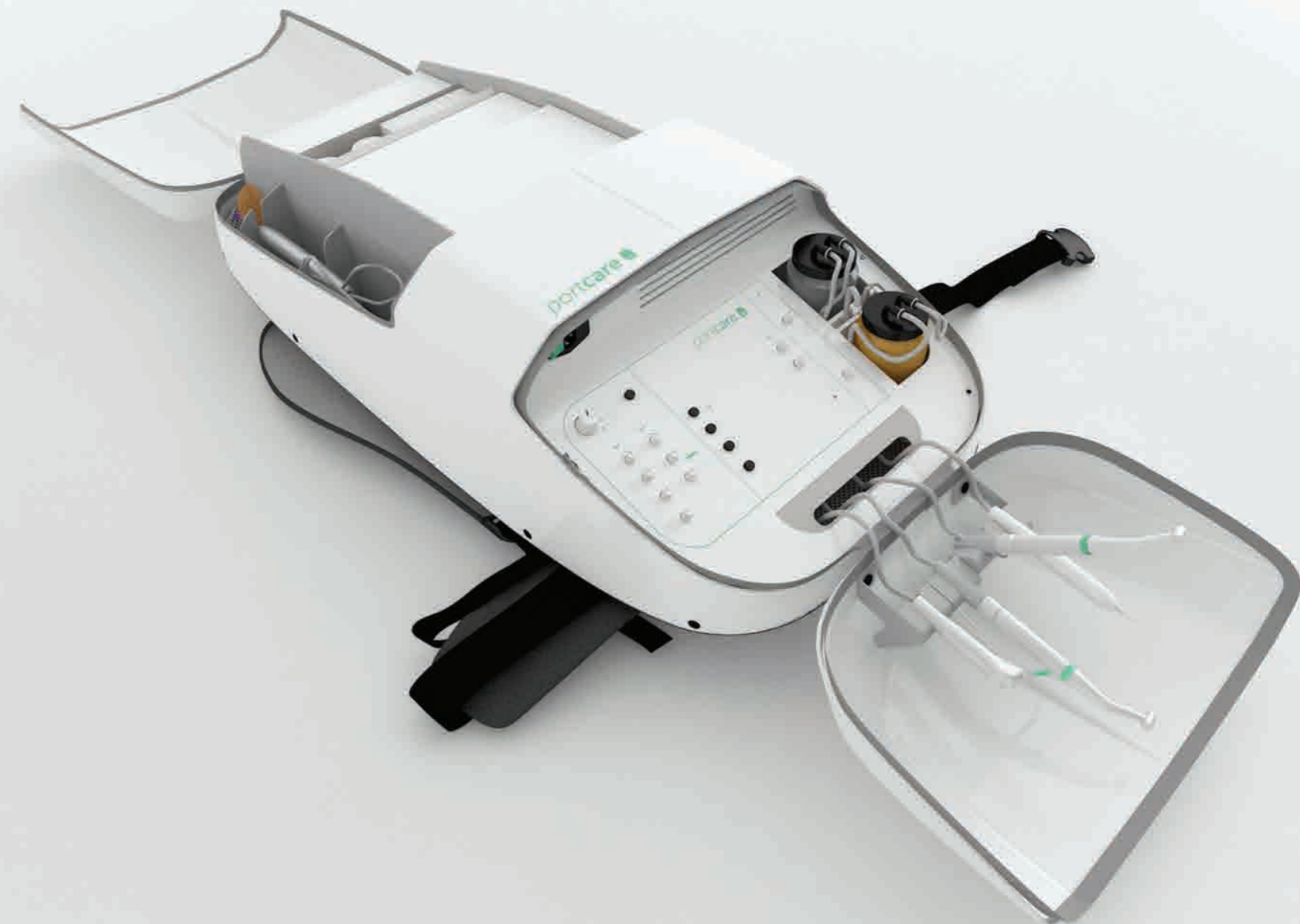
3 hónapig.” – folytatja a beszámolót. A diplomamunkák sorából – valódi problémát megoldó jellege miatt – kitűnő projekt a fogászati hátizsák volt, amellyel akár több műtét is elvégezhető a fejlődő országok bármely, orvosiilag kevésbé ellátott részén. Annak érdekében, hogy az ötlet szakmailag megállja a helyét, fogorvos nagybátyja konzultált Danival és gyűjtötte össze számára a szakkiállí-

tások releváns anyagait. Ez a termék koncepció hozta meg 2011-ben a Formatervezési Díj kiállításán való bemutatkozás lehetőségét az akkor még 25 éves friss diplomásnak, és most az egyik Red Dotot.

A második Red Dot-díjat egy víz nélkül működő mosógép design-konceptjéért kapta, amelynek kidolgozásához szintén családi segítséget kapott: alkalmazott fizikával fog-

lalkozó húga aktív társa volt a gépben lezajló kémiai folyamatok megtervezésében. Amikor az értesítő megérkezett a szingapúri díjátadóról, magyarországi főnöke, az Art1st cég vezetője elismerésül megvásárolta a repjegyet, és a szingapúri szállást is kifizette Daninak. A kérdés csak az, hogy vajon a ma 29 éves fiatal milyen szerencsés véletlenek és merre repítik tovább a szakmai sikerek útján.

A fogászati hátizsák a fejlődő országokban dolgozó orvosokat segítheti

Szöveg: MOLNÁR SZILVIA

EXPEDÍCIÓ UV-LÁMPÁVAL

TÖBB KÖNYVESBOLT SIKERKÖNYVEK CÍMKÉJŰ POLCAIT TÁMADTAM MEG, KAPKODTAM LE A KÖTETEKET, DE MIND FÓLIÁZOTT VOLT – CSUPA TITOK EZ A KÖNYV! VÉGÜL EGY LEVETKÖZTETETT KÖNYVESBOLTI PÉLDÁNYT LAPOZHATTAM FÖL AZ EGYIK ÜZLETBEN ÖRÖMMEL, HOGY VÉGRE EGY KÖNYV, AMINEK TÉNYLEG MINDEN LAPJA ÚGY ISMERET-, MINT VIZUÁLIS ÉLMÉNY. MIRŐL IS VAN SZÓ?

Bizonyára sokan emlékeznek a közkeletű néven barguzini Petőfi-expedícióra, melyen, 1989. július 17-én előke-rült egy emberi csontváz. Az europoid rasszhoz sorolható maradványok jellegzeteségei 25 ponton egyeznek meg Petőfi Sándor tudott testi jegyeivel, s mindez új távlatot nyitott az addig is már sok rejtéllyel, kérdésekkel, vitákkal övezett Petőfi-kutatásban. E regényes történetet tárja elének Borzák Tibor, a *P. S. – Titkok a barguzini csontváz körül* című könyv szer-

zője, aki nem mást, mint tervezőgrafikus fiát, Borzák Mártont kérte fel együttműködésre. Közös munkájuk nyomán egyedülálló digitális kori kódex született: a kommentárok, a magyarázatok és a kísérő illusztrációk jegyzetei UV-festékekkel lettek nyomtatva, csak UV-fény alatt láthatóak, vagyis az olvasó maga is pillanatokat kutatóvá válhat a könyvhöz mellékelte UV-lámpa használatával. A könyvművészeti remek sikere nem is maradt el, a jelenleg Koppenhágában dolgozó Borzák Márton ezzel

a munkájával nyerte el az idei Red Dotot, Communication Design kategóriában. A Magyar Képzőművészeti Egyetemen, majd a Royal Danish Academy of Fine Arts/School of Designon tanult tervezőművésznak –, aki már egyetemi tanulmányai előtt felvételt nyert a Magyar Tervezőgrafikusok és Tipográfusok Társaságába – ezúton is szeretnénk gratulálni ehhez a nagyszerű elismeréshez! P. S. Talán most már tényleg itt az ideje egy Magyar Red Dots kiállításnak.

RÉZ LOLA *Szöveg:*
SALLÓI CSILLA, *Építész:*
ZALA ANDREA (INSIDESIGN)
DARABOS GYÖRGY *Fotó:*

*Belvárosi
klasszikus-modern*

AMERIKÁS MAGYAR

AMERIKAI KÉNYELEM MAGYAR DÍSZLETEK KÖZÖTT: CHESTERFIELD KANAPÉ, DEMI-ZSONLÁMPA, FRANCIA ANTIKVITÁS ÉS A LEGMODERNEBB TECHNOLOGIA BÉKÉS EKLEKTIKÁBAN. MINDEZ BUDAPEST TALÁN LEGSZEBB PANORÁMÁJÁVAL.

Egy klasszikus polgári lakás „újragegyesítésével” alakították ki a tökéletes otthon az amerikai üzletember számára, aki a régi pesti Belváros kellős közepén kívánt a tengerentúli léptéknek megfelelő méretű és arányú tereket. A korábban kettéosztott ingatlant ismét egybeforrasztották, így alakult ki az impozáns, 180 négyzetméteres alapterület. Eredeti rendszeréhez képest a bejárat felől is megnyitották a teret, így a jellegzetes, szűk előszoba és folyosók helyett itt

nagyvonalú fogadótér és ügyesen elrejtett gardrób található. Fontos volt a hálószoba bejáratának áthelyezése is – az amerikai szokások szerint elképzelhetetlen az egyenesen a nappaliból nyíló privát tér.

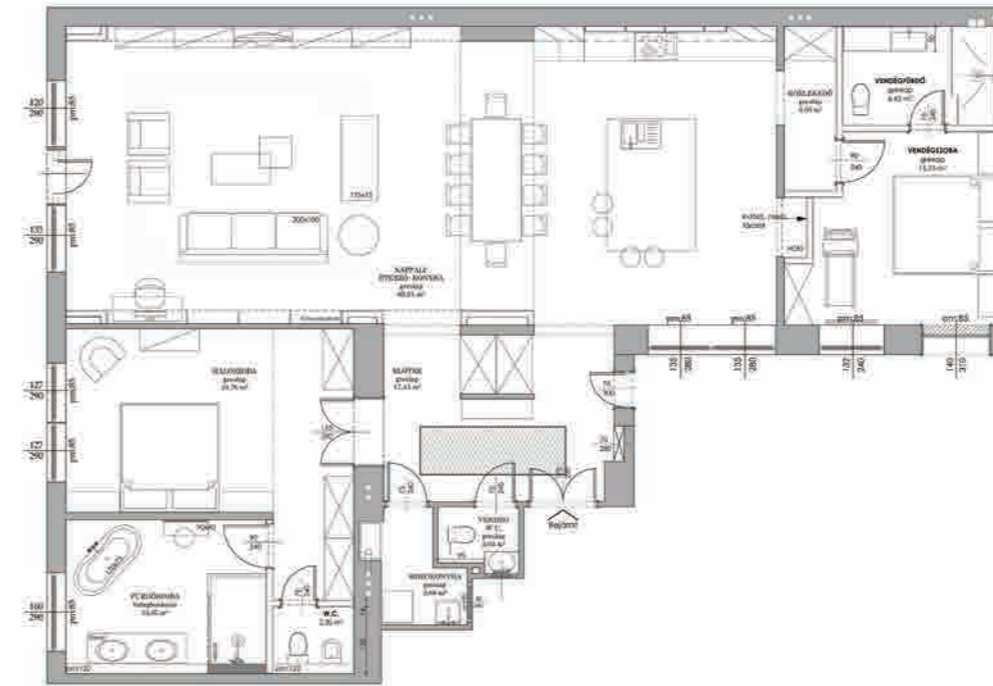
Szintén a megrendelő elvárása volt a teljes padlófűtés, ezt a régi bérházban csak a földem kikönynyítésével és extra-vékony járólappal lehetett megoldani azért, hogy ne legyen túlzott a súly. És az ugyancsak amerikai szokásokhoz igazodó süllyesztett világítás mellett

Valódi ékszerként hatnak a puritán fürdőben a tükrök és a csillár

Az amerikai léptékű konyhában szinte minden egyedi, óriás méretű, kivéve az antik, eredetileg disznóvágásra készült asztalt

adták magukat a beépített bútorok – könyvespolc, kamraszekrény és a szinte láthatatlan gardróbok. Észrevétlen, de annál kényelmesebb a lakás „agyja” is – az intelligens rendszernek köszönhetően mobiltelefonról irányítható a gépszet –, így akár a repülőtérről elindítható a fűtés, hogy mire hazaérnek a háziak, épp kellemes legyen a hőmérséklet.

A hatalmas belmagasság és a városi léptékben óriási méretek miatt a bútorok többsége egyedileg gyártott, modern vonalú darab, a konyha esetében, a megfelelő arányok okán, nem csak a bútor és a fogantújk, de még a páraelszívó kivételesen széles palástja is kifejezetten ide készült.

Újvilági tulajdonosa számára ugyanakkor különösen vonzó volt minden régi részlet, így ragasztott például a ház „korjelzőjéhez”, a tégláig visszakapart, kissé ipari hangulatú falfelületekhez, ezeket az eredeti, menthetetlen állapotok miatt végül bontott téglával „javították fel”. Maradt viszont valamennyi az eredeti stukkókból, de bekerültek a világ minden tájáról származó, kisebb-nagyobb antik bútorok: a párizsi tükrös ajtótól az eredetileg disznóvágáskor használt méretes (most étkező) asztalon át a kristálycsillárig. A fentiek mellett még itt-ott feltűnik némi rusztikus, ipari továbbá csipetnyi keleti stílus is. Mindezt letisztult alapokon, nyugodt, szürke árnyalatokkal és pontosan tervezett arányokkal olvastották jól átgondolt egységbe a tervezők.

A polgári lakások jellegzetesen szűk előszobájából nagyvonalú fogadótér lett

Letisztult alapok és árnyalatok fogják egységbe a stíluskavalkádót

SHAKSUKÁVAL BESZÉLIK EL

*Mazel Tov
az Akácfa utcában*

AZ elmúlt évtizedben létrejött egy szórakozónegyed a hetedik kerület kiüresedett bérházaiban, ami eddig elfelejtett reagálni a környezetére. Mindegy, hogy romkocsmák vagy pseudo-romkocsmák nyíltak, az italakciók, nyerstégla falfestések és a lomizott bútorok forgalmában senkinek nem volt mondanivalója a budapesti ortodox zsidóság egykori központjáról. Ezen fordít most a *Mazel Tov* és egy olyan udvart nyit meg a negyed látogatóinak, ami a közel-keleti konyhán keresztül igyekszik értelmezni a helyét és feladatát a hetedik kerület belsejében.

A *Mazel Tov* nyitott szellemiségű hely, gasztrókultúrtér, ahol a közel-keleti konyha kultúrharca az oldás, az elfogadás és az összehozás jegyében zajlik. Egy hosszanti tölgyfapultra érkeznek ki az elkészült fogások, a teljes közel-keleti repertoár a shaksukától kezdve a humuszokon át a kebabig. A pult frontfalát század-

M — T

AKÁCFA UTCA / 47

fordulós budapesti lépcsőházakból ismert, marokkói mintás cementlapok fedik, és ugyan-ez a cirkalmas polgári esztétika köszön vissza az 1930-as évekből örökölt fehér cukrászdai székeknél is. Szendrő Péter vezető tervező értelmezésében az askenázi és a szefárd zsidó kultúra együttes jelenléte lehet a Mazel Tov legfőbb értéke: az európai zsidóság épített öröksége, és az orientális, illetve ibériai hatásokat őrző szefárd konyha találkozása.

A 18. század végi-19. század eleji épületrész teljes belső udvarában egy fedett kert működik, ahol minden megoldás a gasztronómiai programra tereli a figyelmet. A bejárati

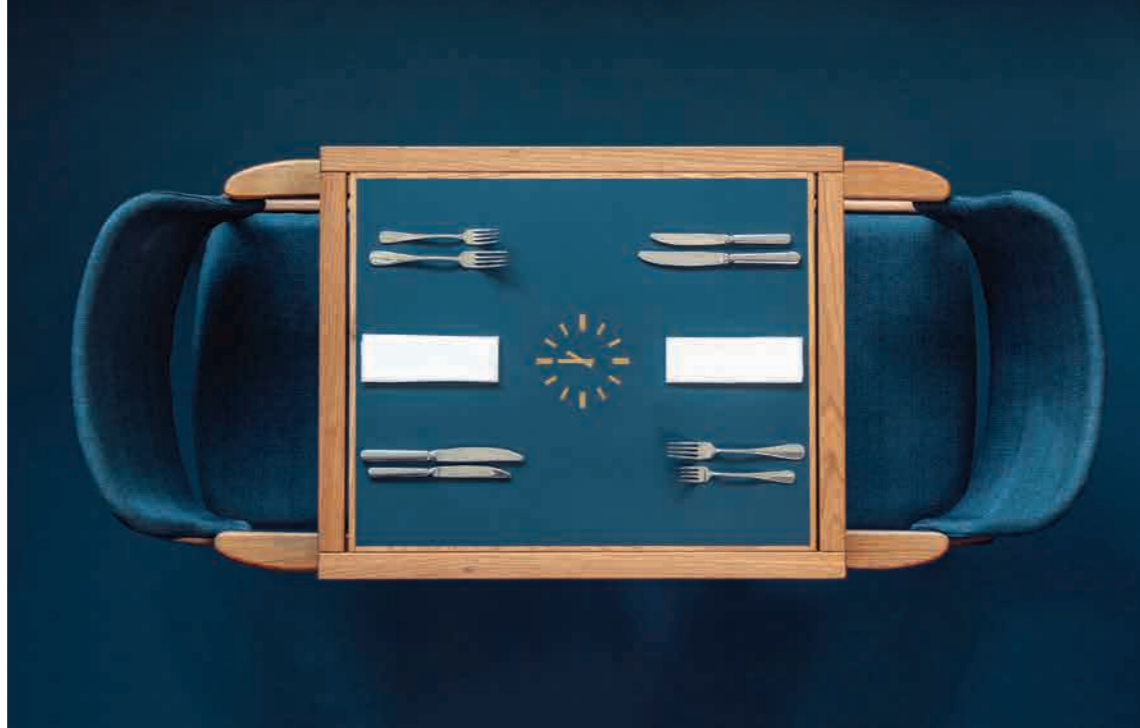
Szöveg: MIHÁLY KAMILLA
Vezető tervező: SZENDRŐ PÉTER DLA,
Társtervezők: BAJOR ÁDÁM
 (81FONT ARCHITECTURE&DESIGN)
 CSAP VIKTOR (STUDIO
 ARKITEKTER), SAÁGHY PÉTER
Grafika: SZŐKE GERGELY
Fotó: DÖMÖLKY DÁNIEL

folyosón egy cikkcakkos lámpasor vezet be a kertbe, ahol háromdimenziós fényháló csillagpontjai hozzák be az eget a tető alá. Külső, „italközpontú” udvar is csatlakozik a fedett, zárható helyiséghez, az egykori gettófal maradványai előtt növénypadokra ülhetünk le.

A környék névadó fáit Szőke Gergely arculatervén elmosódott emlékképpben jelennek meg, amin nem fontos többé a tömegesen betelepített akác története, csak a fa egyetemes szimbólumrendszere. A projekt tervezésében, megvalósításában részt vett Bajor Ádám (81font architecture&design), Csap Viktor (Studio Arkitekter) és Saághy Péter.

Szöveg: MIHÁLY KAMILLA
 Vezető tervező: SZENDRŐ PÉTER DLA
 (81FONT ARCHITECTURE&DESIGN)
 Grafika: LAKI ESZTER
 Fotó: DÖMÖLKY DÁNIEL

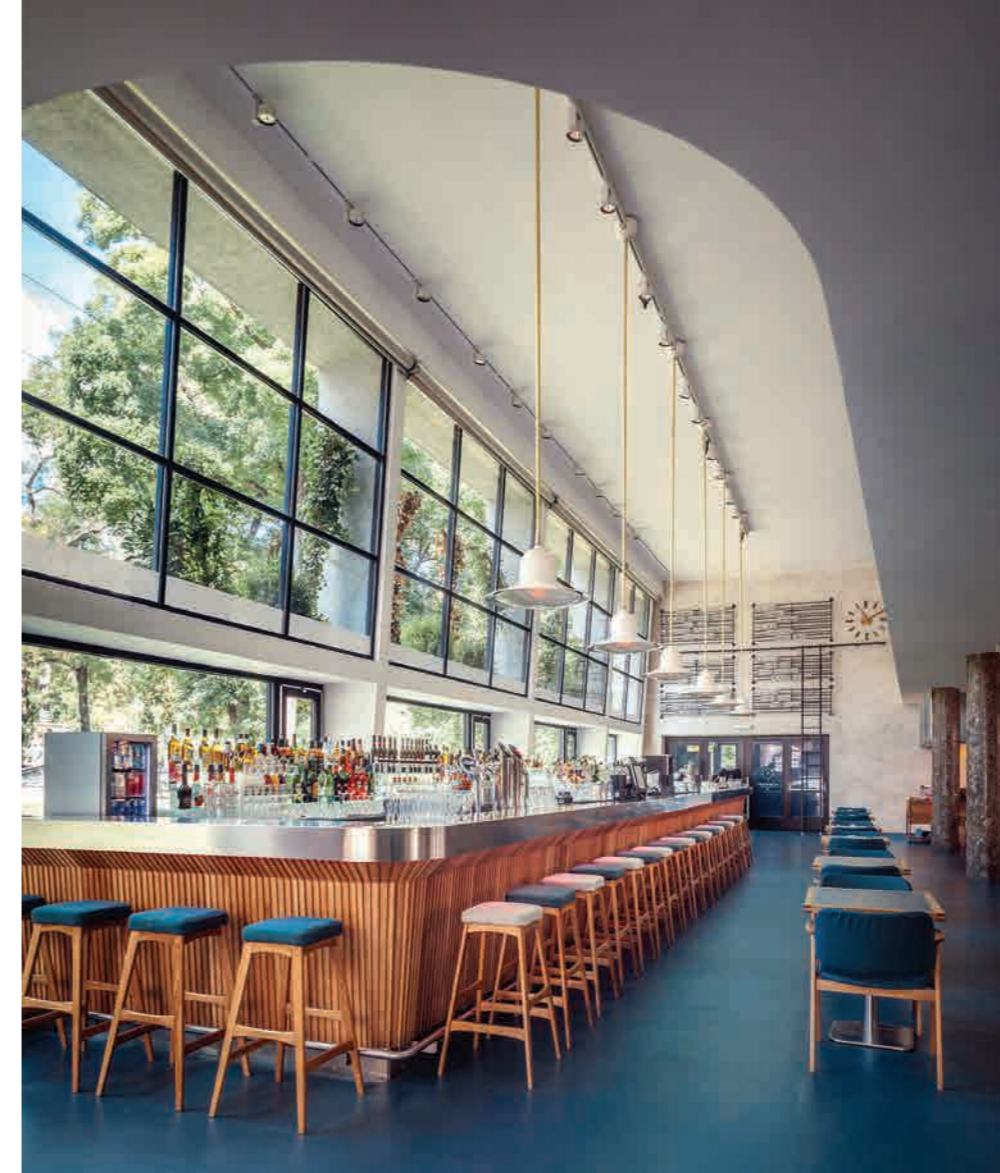
KIBONTAKOZÁS

TERMINAL Étterem & Bár

AZ Erzsébet téren álló egykori MÁVAUT-buszpályaudvar épülete megadta magát. A főváros valamikor legforgalmasabb buszállomása 1949-ben Nyiri István tervei alapján épült fel, és a '70-es évek végén kapott műemléki védeltséget, ami egyet jelentett a több évtizedes elhanyagolással. A 2000-es évek elején a magyar designkultúra lehetséges központjaként kezdték kezelni a Golda János (M-Teampannon Építész és Mérnöki Iroda) rekonstrukciós tervei alapján felújított és újraértelmezett buszpályaudvar.

Később itt jött létre a Design Terminál, ami pár éves működést követően most a szervezeti egységeit leszámítva kivonul az épületből, és egy közeli pavilonba koncentrálja programjait. Számátalan jóakaró vizionárius gondolat, kurátori, rendezvényszervezői kísérlet történt az épület felhasználására, de csak mostanra derült ki, hogy az egykori pályaudvar minek áll legkevésbé ellen: az éttermi funkciónak.

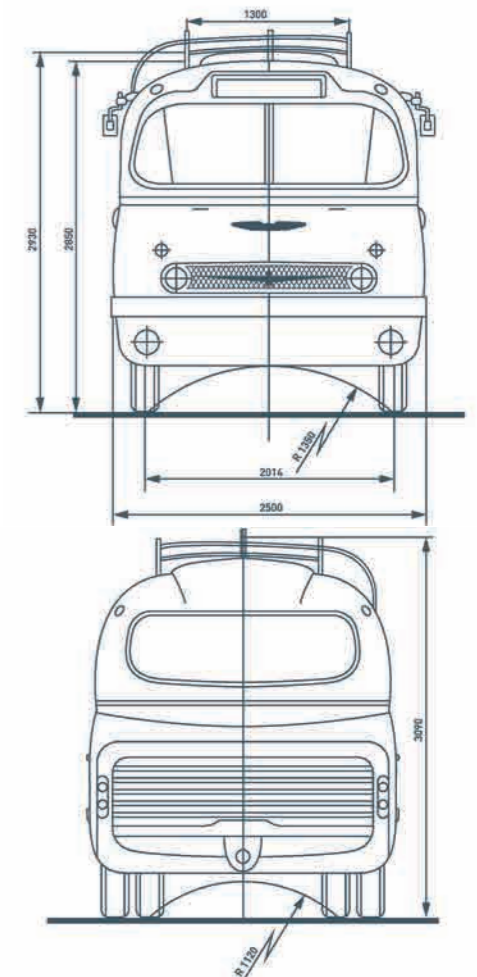
Szendrő Péter vezető tervező és Horváth Kristóf társtervező egy olyan teret alakítottak ki, ami több mint fél évszázad távlatából Nyiri István eredeti terveit bontja ki, és ezzel úgy tűnik, hogy az épület először kínálja fel magát új funkcióra. Az egybefüggő üvegfelületekkel lezárt napfényes, hosszanti váróterem étteremként működik tovább, ahol minden részlet a várakozás allegóriájára, és a korabeli tervezett környezetre pörög. Az eredeti terminálon valóban működött sötét, annak a műemléki dokumentációban szereplő metszete alapján, arányait megtartva készült a fal- és ablakmenti pult is. A tardsói vörös meszkőpadlóra egészében linóleumburkolat került, a hézagmentesen

illeszthető, tekerces padlóburkolat korabeli fejlesztés. Ez egyfelől a terem akusztikáját hivatott javítani, másfelől a bauhaus-kék linóleum az arculat meghatározó színe lett. A váróterem sárgaréz órájának vasos vonalazása a linófedésű asztalokba is beépült, a CNC-zett intarziák a megállított időt jelölik, a statikus mutatóállások felett ráérősen rendelhetünk. Laki Eszter arculattervei nemcsak az órát, hanem a korabeli Ikarusz-járművek szerkezeti rajzát hozták vissza, a terasz feletti árnyékolón, és a menükártyákon is a magyar járműtervezés hőskorát tanulmányozhatjuk.

Az eddig mellőzött eredeti téglavörös linóleum borítású padok végre befordultak a térbe és nagyobb asztaltársaságokat látnak el helyilel, a többi széket mintha az utastérből emelték volna át, viszont a Volánbusz ülésárpkapitok emlékei itt már egy belga textilgyár finom tapintású anyagán élnek tovább. A pult feletti rézfűggesztésű lámpák eddig vártak a felhasználásra: az 50-es évekbeli közületi lámpák dobozokban kerültek elő a Mőbelkunst galéria raktárából. Rengeteg saját tervezésű, tölgyfából készült bútor parkol a térben: székek, asztalok, növényládák, zsúrkocsik, amelyek a delikát asztalosmunkának köszönhetően magukon hordozzák a kor finom részleteit, vonalvezetésük azonban mai.

Az egykori menetrendjelző ejtőszámolapos sínén a napi menü váltakozik, ami általában a magyar konyha korszerűsített ételeit kínálja. A Nyiri tervezte épület egyik legizgalmasabb tulajdonsága az időhöz való viszonya, a Keleti pályaudvarról beszerzett régi bakelit-szinkronórák fala pedig azt mutatja, hogy az egész Földön ugyanakkor az időnek a próbáját kell kiállni.

BURGER AND LOVE

Szerelem első harapásra

PETRIK RITA *Szöveg:*
 CSAP VIKTOR (STUDIO ARKITEKTER) *Tervező:*
 KISS MIKLÓS *Grafika:*
 BUJNOVSZKY TAMÁS *Fotó:*

Még véletlenül sem egy újabb vámpiros történet következik, de az asszociáció mégis azonnal felvetődik. A falat díszítő, vértől csöpögő, hatalmas vörös száj, és vele szemközt a paradicsomszöszként elfolyó szerelmes szív érzéki örömeit sejtetnek. A *Burger and Love* nem vegánnak való vidék. Nem is széplelkeknek való puha bisztró-kuckó.

A Belváros egyik legújabb gyorsétterme új koncepcióval keresi visszatérő közönségét. Élvonalbeli szakácsai kísérletet tesznek arra, hogy megalkossák a hamburgerek non plus ultráját, a kompromisszumot nem ismerő, felülmúlhatatlan minőséget. Nem csoda, hogy a megbízó az étellel való különleges bánásmódot az enteriőrben is szeretne volna viszontlátni. Csap Viktor építész (Studio Arkitekter) friss, fiatalos lendülettel, nemzetközi látásmódjával érdekes kontrasztot alkotott. Mivel a luxus és a kifinomultság csöppet sem passzol az emeletes zsömlék természetes világához, inkább a *pop-*

art és a *trash* vonalból merített. Sok a nyers felület, a fémes szín és a beton, fúrnyomok látszanak a fehér falakon. Design elemként szívesen megtartották volna a korábban itt működő kínai étterem koszos mennyezetét is, de ezt higiéniai okból nem tehették. Az ipari jellegre így is ráerősítene a gépészeti elemek és a mérhetetlenül egyszerű, egyedi világítás – az ember legalább úgy érezheti, nem probléma, ha valami kipotyog a szendvicseből.

Funkcionalitását tekintve a B&L eredetileg szimplán gyorsétteremnek indult. Ehhez igazították a berendezést: hosszú asztalokkal, hogy sok vendéget tudjanak leültetni, fémszékekkel, bárülőkkel és álló asztalokkal, hogy a hely valóban gyorsan pörögjön. Később merült fel az üldögélő bisztró iránti igény, így a végeredmény némileg eklektikus lett a fal mellé állított kanapéval. Kiss Miklós zseniális „juicy” stílusú grafikai és a professzionális arcukat azonban mindezzel együtt is szerethető és igen figyelemre méltó művészi munka.

FRANCIA- BASZK TENGELE

*FARAGO Pintxoclub,
Párizsban*

Párizs 10. kerületében beszédes nevű utcácska, a macskakövel borított Cour des Petites Écuries (szabad fordításban: Kis Lóistálló Udvara) fut át a Faubourg-Saint-Denis és a Rue d'Englie közötti területen. A 18. század végéig királyok, nemesek lóistállói álltak itt, ma hangulatos, multi-kulturális környék, tucatnyi bájos étteremmel, bárral, kávézóval. Majdnem félúton derékszögben befordulva halad tovább a kis utca, az éles kanyarban álló saroképület egy jellegzetes, keskeny franciaerkélyekkel kialakított, többszintes párizsi bérház. Földszintjén

Szöveg: MOLNÁR SZILVIA
Tervezők: SÜTŐ KATA, SÜTŐ LÁSZLÓ
(SÜTŐ INTERIOR)
Fotó: BATÁR ZSOLT

sokáig madagaszkári étterem működött, helyén a közelmúltban, FARAGO Pintxoclub néven nyitottak tapas bárt, amelynek tervezői Sütő Kata és Sütő László (Sütő Interior) belsőépítészek voltak.

A helyi adottságok kihangsúlyozásán (sarküzlet, látványos fémportál hatalmas ablakkal) túl, a tervezők designkoncepciójukat a hely gasztronómiájára alapozták. A FARAGO Pintxoclub fúziós konyhát visz: a spanyol tapas és a nagyon hasonló baszk pincho/pintxokultúra sajátosságait a francia könnyedséggel ötvözi, ami egy igazi sztárséf, a bilbaói születésű Fernando Canale érdeme. A napfényes Spanyolország tapas bárjai a társas összejövetelek alapvető, általában kis alapterületű helyszínei, vagyis fontos „szociokulturális tényezők”. Ezek a gasztronómiai és egyúttal szociális sajátosságok alakították a FARAGO Pintxoclub arculatát. A tervezőknek a mediterrán lakóinteriőrök és az ipari városi atmoszféra érdekes keverékét sikerült létrehozniuk a 86 m² alapterületű bár belső terében. Az egyedi készítésű berendezési darabok, köztük a pult feletti, régi wolframszálas lámpákat idéző függesztékek, a nyers MDF-lapokból készült falburkolat, a látszó csavarozás, kézírásos falfeliratok mind az otthon-, illetve a DIY-jelleget erősítik. Ezzel párhuzamban az óra- és a mélyszürke-fekete színek együttes alkalmazásával, a feszes, ikonikus darabok beemelésével, a burkolatok esetében a pvc,

metró-csempe használatával pedig az ipari karakter is pompásan érvényesül. Az ablakmenti padok, faasztalok és karcsú bárzékek pozicionálása egyszerre szolgálja a bámézkodást a kirakatüvegen át (épp, mint a tapas ősházájában) és a spontán asztaltársaságok kialaku-

lását. Remek tér- és funkciószervezési részlet a pulttérből nyíló látványkonyha, amely által a vendég bennfentesnek és kiválasztottnak érzi magát a FARAGO-ban: a betekintő-üvegen át elleshető akár az omlós Landes-i kacshúsból készült Farago Special elkészítésének titka.

De a finom falatok elfogyasztása után, mint ahogyan erre a konyha bejárata feletti krétafelirat figyelmeztet: „don't kiss the chef”, ellenben a metró csempével borított, krétástábla-feketével festett mosdó falára bárki felírhatja krétával a jókívánásait, kifejezheti örömét, hogy itt lehetett.

A PÉK FAGYIGYÁRA

Vanilin Monroe és társai a Batthyány utcában

Minha mindig is itt lett volna. Elvárásolva, időtlen hangulatban, mégis bármiféle szirupos máztól mentesen. A Kedveskrém fagyigyár története úgy kezdődött, hogy az egyik legjobb pékség tulajdonosa gondolt egyet, és a fagyaltkészítés terén is képezni kezdte magát. Azután akár Willy Wonka, megnyitotta picike műhelye kapuit a látogatók előtt. A célja az volt, hogy megmutathassa nekik, hogyan készülnek a jeges finomságok. Szendrő Péter építész-belsőépítész Zétényi Zsófi társtervezővel (81font architecture & design) szellemeesen, a koncepciót a legapróbb részletekig kidolgozva valósították meg a megbízó elképzeléseit. Kendőzetlen ipari stílus, üvegfalú emeleti raktár, fehér falak és praktikus anyaghasználat – acél, szépen öregedő vaslemez, csempeburkolatok – jellemzik a belső teret, amelynek az ÁNTSZ szigorú előírásainak is meg kellett felelnie. A falra felfutó színes, halszálka formába rakott csempe (szórócukorka) árnyalatainak ismétlődése véletlenszerűnek tűnik, pedig a megtervezése aprólékos „kézműves munka” volt. Ugyanilyen gondossággal válogatták össze a berendezési tárgyakat, jó részük újrahasznosított, felújított, vintage darab. A munkatérben felszerelt hajólámpák egy régi gyárban szolgáltak, az ollókaros világítótesteket egy ócskásnál találták. Akárcsak az öntöttvas, régi falikutakat, vagy a vendégkézmosó antik rézcsapját. Környezettudatosság vagy karakteres egyéni stílus? Mindkettő érvényre jut. A gyerekeket és felnőtteket egyaránt vonzó fagyigyár bájos figuráit és grafikáit Mesterházy Ákos tervezte.

Szöveg:

PETRIK RITA

Tervezők:

**SZENDRŐ PÉTER,
ZÉTÉNYI ZSÓFI**

Grafika:

MESTERHÁZY ÁKOS

Fotó:

DÖMÖLKY DÁNIEL

PIKNIK A NULLA KILOMÉTERKÖNÉL

Szöveg: PETRIK RITA
Tervezők: FÓNAGY DÓRA, MÉSZÁROS ANDRÁS
Grafika: PIKLER ÉVA
Fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

Várunk hatkor a Vár alatt!

A Clark Ádám téri beruházás részeként, a támfal oldalában nemrég új kávézó-pavilon épült. A Clark Picnic innovatív, izgalmas, nagyvárosi „meeting point”, amely vonzó külső terasszal várja a külföldi turistákat és a hazai közönséget. A közösségi funkciót mesterien kihangsúlyozó teret a Defo Labor neve fémjelzi. A kreatív csapat – Fónagy Dóra építész és munkatársa, Mészáros András, Pikler Éva grafikus közreműködésével – korszerű design szemlélettel és minden részletre kiterjedő elemzéssel-megfontolással látott neki a tervezésnek.

Szempontrendszerük alapja a piknik műfaj újraértelmezése volt – kiszabadulni a zárt térből, egy kötetlenebb létben együtt lenni másokkal, és játékra, kikapcsolódásra alkalmas helyzetet teremteni. Mindezt diszkréten, minden harsányságtól mentesen, ugyanakkor friss és bátor design elemek alkalmazásával.

A koncepció első látásra egyértelmű: a bárpult olyan, mint egy nagy, fából készült piknik-kosár, amit a leterített kockás plédre raktak. A kosárból előkerülő finomságok, a gasztro-nómia is erre reflektál, csupa könnyű falatka,

hús italok és forró kávé a termoszból, akár egy kiránduláson. A kockás plédet színes „metró-gumi” prezentálja, az erdei tisztások lombkoronán átszűrődő fénysugarait a világítás idézi föl, amelyet Orbán Zoltánnal közösen terveztek. A bútortválasztás is telitalálat, az alacsony támlájú szőfa szigetek sziklaként csoportosulnak. A 75 és 90 cm magas székek szinte láthatatlanok, finom grafikus vonalaik olyanok, akár a gyerekrakjok. Jó hír, hogy a terasz beüvegezve a hűvösebb évszakokban is megmarad.

**PROJEKTMENEDZSMENT, MŰSZAKI ELLENŐRZÉS,
MÉRNÖKTANÁCSADÁS****OBUDA-ÚJLAK ZRT.**

1033 Budapest, Hévízi út 3/A.
TEL.: (+36-1) 250 0105
FAX: (+36-1) 368 7205
E-MAIL: info@obudagroup.hu
WEB: www.obudagroup.hu
FTC-stadion melléklet

SPECIÁLIS MÉLYÉPÍTÉS**BAUER MAGYARORSZAG SPECIÁLIS MÉLYÉPÍTŐ KFT.**

1093 Budapest, Czuczor u. 10.
TEL.: (+36-1) 216 3053
FAX: (+36-1) 216 3049
E-MAIL: office@bauerhungary.hu
WEB: www.bauerhungary.hu
FTC-stadion melléklet

SPORTESZKÖZ-FORGALMAZÁS, OKTATÁS**PURE WELLNESS KFT.**

9700 Szombathely, Váci M. u. 20.
TEL.: (+36-30) 994 9448
E-MAIL: orban.zsolt@puresports.hu
WEB: www.puresports.hu
FTC-stadion melléklet

SZANITEREK, FÜRDŐSZOBA-FELSZERELÉSEK**HANSGROHE KFT.**

1139 Budapest, Forgách utca 11-13.
TEL.: (+36-1) 236 9090
FAX: (+36-1) 236 9098
E-MAIL: info@hansgrohe.hu
WEB: www.hansgrohe.hu
87., 114. old.

SZERKEZETÉPÍTÉS**MORATUS SZERKEZETÉPÍTŐ KFT.**

1037 Budapest, Bojtár u. 53.
TEL.: (+36-1) 883 0243
FAX: (+36-1) 466 4827
E-MAIL: info@moratus.hu
WEB: www.moratus.hu
FTC-stadion melléklet

OCTOGON ONLINE

WEB: www.octogon.hu

TÁVFELÜGYELET, VAGYONVÉDELEM**ARGUS-SECURITY VAGYONVÉDELMI KFT.**

1024 Budapest, Lövház u. 7-9.
TEL.: (+36-1) 224 7860
TEL.: (+36-1) 224 7868
E-MAIL: info@argus-security.hu
WEB: www.argus-security.hu
70. old.

TETŐSZERKEZET-ÉPÍTÉS, SZIGETELÉS**HYDROPROOF MAGAS- ÉS MÉLYÉPÍTMÉNY
SZIGETELŐ ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.**

1115 Budapest, Kelenföldi út 17/B. IV/1.
TEL.: (+36-1) 209 2445
FAX: (+36-1) 209 3505
E-MAIL: hydroproof@hydroproof.hu
WEB: www.hydroproof.hu
FTC-stadion melléklet

TRIBÜNÜLÉSEK, KISPADULÉSEK FORGALMAZÁSA, SZERELÉSE**BRABEX KFT.**

1151 Budapest, Székely Elek utca 13-15.
TEL./FAX: (+36-1) 240 3611, 240 3730
MOBIL: (+36-30) 951 5935
E-MAIL: fejer@brabex.hu
WEB: www.brabex.hu
FTC-stadion melléklet

TŰZVÉDELEM, TERVEZÉS, KIVITELEZÉS**MELDE KFT.**

1116 Budapest, Építész u. 8-12.
TEL.: (+36-1) 385 0842
FAX: (+36-1) 385 0842
E-MAIL: info@melde.hu
FTC-stadion melléklet

TŰZVÉDELMI KIVITELEZÉS, TERVEZÉS**FLAMSTOP KFT.**

1112 Budapest, Töberek u. 8.
TEL.: (+36-1) 877 5959
FAX: (+36-1) 877 5960
E-MAIL: Flamstop@flamstop.hu
WEB: www.flamstop.hu
71. old.

ÉPÍTÉSZFÓRUM

WEB: www.epiteszforum.hu

ÜVEGÁRU, KONYHAI ÉS VENDÉGLÁTÓ ESZKÖZÖK**NAGYKERESKEDÉSE****TALLÉR CO. KFT.**

1037 Budapest, Kunigunda útja 41.
TEL.: (+36-1) 388 0244
FAX: (+36-1) 388 0245
E-MAIL: info@taller-cokft.hu,
hiper@taller-cokft.hu,
import2@taller-cokft.hu
WEB: www.tallerco.hu
FTC-stadion melléklet

ÜVEG - ACÉLSZERKEZETEK GYÁRTÁSA**ÜVEG ÉS FÉMSZERKEZETET ÉPÍTŐ KFT.**

1033 Budapest, Huszti út 34.
TEL.: (+36-1) 436 9473
FAX: (+36-1) 436 9474
E-MAIL: info@uvegfemszer.hu
WEB: www.uvegfemszer.hu
61. old.

VASBETONSZERKEZETEK RÖGZÍTÉSTECHNIKÁJA,**VÉkony FÖDÉMSZERKEZETET EREDMÉNYEZŐ****ŐSZVÉR-GERENDA MEGOLDÁSOK****PEIKKO MAGYARORSZAG KFT.**

1052 Budapest, Petőfi tér 3-5. A 1/3.
TEL.: (+36-1) 269 5463
FAX: (+36-1) 784 0969
E-MAIL: ferenc.markus@peikko.com
WEB: www.peikko.hu
FTC-stadion melléklet

VILÁGÍTÁSTECHNIKA**DELTA LIGHT, SIMES TERMÉKEK MAGYARORSZÁGI****FORGALMAZÓJA - BE LIGHT KFT.**

1025 Budapest, Szépvölgyi út 146.
TEL.: (+36-1) 438 0748
FAX: (+36-1) 325 6266
E-MAIL: belight@belight.hu
WEB: www.belight.hu
FTC-stadion melléklet, 114. old

ZÖLDFALAK TERVEZÉSE, KIVITELEZÉSE, FENNTARTÁSA**MOPA MOHÁNY ÉS PÁFRA KFT.**

1026 Budapest, Orsó utca 3.
MOBIL: [Dancsuly Kriszta \(+36-30\) 386 8899](mailto:Dancsuly Kriszta (+36-30) 386 8899),
[Kiss Márton \(+36-20\) 220 6243](mailto:Kiss Márton (+36-20) 220 6243)
E-MAIL: mopa.greendesign@gmail.com
WEB: www.mopagreendesign.com
FTC-stadion melléklet

joskoszalon.hu

josko
FENSTER & TÜREN

JOSKO Fenster&Türen Képviselet

SOFA Projekt Kft. ADH

1138 Budapest, Népfürdő utca 3/a

e-mail: info@joskoszalon.hu

web: www.joskoszalon.hu

Tel.: +36 30 430 8064

ABLAK - AJTÓ - ÁRNYÉKOLÁS - BELSŐ AJTÓK

SKYBOX – FTC-STADION
Közületi bútorok a do work!-től
Stool_One
design: Konstantin Grcic

Do work Kft. 1025 Budapest, Szépvölgyi út 146.
Tel.: +36 1 489 3860 Fax: +36 1 212 8339
E-mail: dowork@dowork.hu
Web: www.dowork.hu

market
ÉPÍTENI SZERETÜNK